Juſtinianus

Fratris Jacobi Philippi Bergomenſis ordinis fratrum Eremitarum diui Auguſtini in omnimoda hiſtoria nouiſſime congeſta Chronicarum ſupplementum appellata liber decimus feliciter incipit.

Papa σ3º

5763 564

IOannes tertius papa natione romanus: patre Anaſtaſio illuſtri viro natus: poſt Pelagium ſedit annis ferme .ij. Vir quidem prudētiſſimus mitiſqꝫ: cuius tempore Armeni Chriſti fidem publice ſuſceperūt: licet multa rerum perturbatione. Hic Narſetem Eunuchum indigna a romanis paſſum Romaꝫ reduxit ⁊ conſulatū ei impetrauit. Poſtmoduꝫ ad fabricas ↄuerſus multa ſanctoꝝ cemiteria in vrbe reſtituit: ⁊ apoſtolorum Philippi ⁊ Jacobi eccleſiam a Vigilio inchoatam perfecit. Eius autem pontificatus anno octauo ignee acies per Jtaliam in celo ſanguinem emanantes viſe ſunt: ⁊ in Lyguria mira quedaꝫ ſignacula (teſte Gregorio) apparuere ſcilicet per domos: hoſtia: vaſa: ⁊ veſtimenta: que ſi quis abſtergere tentaſſet: eo magis multiplicabantur. In immenſum etiam ita Tyberis excreuit: vt ſua inundatione populo ro. magnas detulerit calamitates. Jd quoqꝫ multis in vrbibus ↄtigiſſe dicitur. Que quidem prodigia cladem mox Jtaliam paſſuram protendebant: quod breui poſt euenit. Deniqꝫ Joannes hic cum perturbationum plenus eſſet etate grandeuus .ijº. pontificatus ſui anno vita deceſſit: ⁊ in beati Petri baſilica ſepultus fuit: ⁊ tunc ſedes vacauit menſes decem.

Viri doctrinis excellentes.

Leander hiſpalenſis epiſcopus vir plane ſanctꝰ ⁊ doctrina: eloquentiaqꝫ precipuus cui beatus Gregorius adhuc monachus Moralium libros conſcripſit his temporibus floruit. Huius predicatione ⁊ induſtria tota Veſegothorum gens per Recaredum eorum regem ab Arriana impietate cōuerſa ē. Quamobrem ⁊ multa ad noſtri dogmatis confirmationem: ⁊ ipſius Arriane confutationem compoſuit. Nam ⁊ eandem peſtem Vandali illo ex Aphrica detulerant. Leandri autem vita cū multis ſigni ⁊ miraculis claruerit inter ſanctos relatus ē. Eiuſqꝫ feſtum tertio kalēdas Martij celebratur.

Joannes elemoſynarius Alexandrine vrbis epiſcopus per hoc tempus orientalē eccleſiam hereſibus quaſſatam: quoad fieri potuit: in fide continuit: videlicet legēdo: diſputando: ſcribendo: monendo: docendo: ⁊ ſigna magna: necnon ⁊ elemoſynas faciendo: ac alia pietatis opera faciendo.

Columbanum abbatem virum ſanctitate inſignem: per hec tempora ī Hybernia claruiſſe tradunt: vbi multis conſtructis monaſterijs poſtea ī Burgundiā proficiſcēs: ac monaſterium ibi ↄſtituens luxouienſe in gentem magnam creuit. Deniqꝫ cum in Jtaliam veniſſet monachorum agmina coadunauit. Sunt qui dicunt eum Jtaliaꝫ anno ſalutis noſtre .σ20. veniſſe ⁊ apud Bobiū ciſalpine gallie vrbē moneſteriū celeberrimum Theodolinde longobardorum regine impenſa edificaſſe: atqꝫ ibidem domino quieuiſſe: cuius feſtum tertio kalendas Nouembris celebramus.

Leonardus ſubdyaconus eremita quideꝫ ſanctus natione Gallus ex ciuitate Cenomanorum oriundus per id tempus multos agones ⁊ vincula ⁊ carceres pro Chriſti nomine pertulit: ⁊ reges Francie: populoſqꝫ in officio continuit. Eo ꝙ in in ipſo maxima religio pietaſqꝫ ac gratia reluceret.

Juſtinus iunior

5763 564

IUſtinus iunior decimuſoctauus Conſtantinopolitanꝰ imperator poſt Juſtinianum imperauit annis .ii. vir equidem Juſtiniano diſſimilis: auarꝰ: improbus: rapax: deorum hominumqꝫ contemptor: qui cum totis conatibꝰ cupiditati ⁊ auaritie inhiaret: adeo merito percuſſus in inſaniam conuerſus eſt. Quamobrem eius vxor Sophia imperium vſqꝫ ad Tyberij ſecundi tempora gubernauit: cuius imprudentiam regnum italicum a Conſtantinopolitano iugo ꝑ longobardos ablatum ē. Cum autem Juſtinus Tyberium in filium adoptaſſet: eūqꝫ Auguſtum appellaſſet: ſtatim amens effectus dolore pedum vitam finiuit. Ferunt hunc vrbem in Hiſtria regione ↄdidiſſe: ⁊ ex ſuo nomine Juſtinopolim appellaſſe

Juſtinus iunior

quam in loco munitiſſimo propter barbarorum incurſiones conſtituit | vt populi ab
eis agitati tuti eſſe poſſent.

Peſtis horrendiſſima per hoc tēpus in vniuerſo orbe fuit: q̄ miſerabili ſtrage italicos
populos | ⁊ p̄cipue lygures pſtrauit. Quapropter (vt Paul⁹ lōgobardoꝝ hiſtoricus
narrat) hoīes terrore ɔcuſſi veluti amētes domos deſerētes p̄ nemora queq; fugere
vnde factū ē (vt idē ad v̄bū refert) vt nullus paſtor ī vineis | nullus ī agris cultor aut
meſſor inueniret̄. Nocturniſ. n. horis ⁊ diurnis viciſſim tuba pſonabat: ⁊ quaſi mur
mur gradiētis exercit⁹ audiebat̄: ſed nulla conuicantium apparebant veſtigia.

Longobardorum regni principium.

Lōbardia aūt regio noſtra a variis viciſſiꝫ poſſeſſa ab initio vſq; in p̄ſens | diuiſa ſorti
ta ē noīa. Et qdē p̄io dicta fuit Heſperia ab Heſpero Atlātis fratre. Qui pulſus a
fratre ab ea regione: q̄ nūc Hiſpania dr̄ | hāc regionē vbi nūc ē Lōbardia occupauit
eāq; a ſe Heſperiaꝫ noīauit | poſtea Enotria cognoīata fuit: ſiue ab optimo vino: qḋ
ibi naſcit̄: ſiue vt docet Plinius. 3° naturalis hiſtorie li°. ab Enotrio Sabinoꝝ rege ī
ea regnāte: Deinde Italie nomē aſſumpſit ab Italo Siculoꝝ rege. Qui (vt ait Ser
uius) venit ad eā p̄tē in q̄ regnauit Turn⁹: eāq; a ſuo noīe Italia noīauit. Qḋ Vir.
li°. p°. enei. ɔfirmare videt̄. Poſt hec v̄o Magna grecia dicta fuit. Inde quoq; ab al
pib⁹ vſq; Romā ciſalpinā galliā nōnulli dixere. Ipamq; ciſalpinā galliā (vt iā ſemel
dictū ē) qdam in ſex diuiſere p̄uincias: quarum prima Cenomanēſis dicta ē: in qua
poſuerunt Bergomū: Brixiam: Cremonā: ⁊ Mantuam. Secūda Senonēſis que
continet Veronam: Vicentiam: Taruiſiū: Rauenā: Forliuium. Ariminū: vſq; Se
nogalliam ac Senas: aliaſq; ciuitates: ⁊ ibi Senogallēſes fuere | de qbus ſcribit Li-
uius: q̄ multa cū romanis cōmiſere certamina. Tertia dicta ē Boioꝝ gallia a gallis
bois | de orientali francia egreſſis: q ex ſuo nomine ciuitatem condidere | eam Boilū
nuncupantes. Hec inter Padum ⁊ Trebiam fuit. Quarta lygurū Gallia dicta fuit:
que continet Thaurinum: Secutiam: Sabatioꝝ montes: Auguſtam: Eporediam
ac montem regalē. Quinta inſubriū gallia fuit: in qua ſunt Mediolanum: Comum
Ticinium: Lauda: Nouaria ⁊ Vercelle. Sexta deniq; dicta fuit gallia Genuenſis
ab ipſe Genua vrbe | continetq; Derthonam: Alexandciā vrbem Aquenſem: Aſtē-
ſem: Sauonenſem: Nolēſem ⁊ Albiganēſem. Verū nos vt ex Lombardica Chro
nica collegimus. Italiam omnem | quam exteri Lombardiam appellant in quinde-
cim regiones ſubdiuiſam inuenimus. Quarum prima ē Venetia: cuius capita ſunt
Bergomum ⁊ Aquileia. Altera Lyguria: cuius caput ē Mediolanum. Tertia re-
gio ē Rethia ſiue Pedemontium prouincia: ⁊ hec duplex | cuius caput ē Thaurinuꝫ
Alia vero Agreſtis: quam agreſtes ſiue Montani incolunt. Item Alpiſcotia alia ē
p̄uincia | vbi Genua maritima ciuitas ē | ⁊ relique vrbes. Eſt preterea Thuſcia re-
gio in qua Roma collocatur. Sexta campania ē Neapolis. Et octaua Luchania in
qua ponit̄ piſtorium. Et Apennina in qua ē Bobium. Et decima Emilia in qua de
ſcribit̄ Bononia vſq; Placentiā incluſiue ⁊ Flaminia ī qua Rauena. Et Picenū vr
bē Aſculū ⁊ Adria | ⁊ ēt Samiū ī qua ē Beneuētū. Ac demū Apulia in qua ponitur
Brūduſiū. His regionib⁹ ter quaterq; ac pluries noīa immutata ſunt. Blōdus autē
noſter Forliuiēſis vir certe digniſſimus in Italia illuſtrata | omnē Italiam preter in
ſulas in quattuor ⁊ decem regiones ſubdiuidit ⁊ deſcribit: illarūq; notiora nomina
etatis noſtre ſequēs aliis noībus explicat | ⁊ ſuos terminos cuilibet regioni imponit
⁊ primo a Lyguria inchoādo dicit ipſaꝫ alios aliquādo habuiſſe terminos. Sꝫ nūc
a Varo flumine vſq; ad Machre amnis eius terminum imponit. Et hinc apēnino
mōte: indeq; infero mari eam claudit. In hac regione ſunt Genua: Sauona: Nau-
lū ⁊ Albigena ciuitates atq; Monichum caſtrū. Ethruriā aūt ſecundam dicit eſſe
regionē: eiuſq; confines a Machra vſq; ad Tyberim amnē collocat: qui inter ſe cē
tum ⁊ ſeptuagintaquattuor milib⁹ diſtare dicunt̄. Et ab Apenino mōte vſq; ad ma
re inferum: videlicet eius maris pars que a dictoꝝ Amniū oſtiis longitudine: ⁊ ad
Sardiniā vſq; latitudine ipſaꝫ terminat. In ea ſunt Peruſia: Sene: Piſe: Luca: Pi
ſtoriū ⁊ Florentia. Tertiam regioneꝫ Latinam facit: ⁊ hanc Campaniā maritimā
aliquando fuiſſe oſtendit: cuius fines a regione maritima incipiens dicit ab oſtiis

Lyguria

Ethruria

Latina

Juſtinus iunior
Tyberinis vſqꝫ ad Sitanum ſinum eſſe: in qua Simeſſa ciuitas maritima fuit: ⁊ in
mediterraneis ponit aborigenes Rutilos: Volſcos: Hernicos: ⁊ alios q̄ prox imūꝫ
Marſis incolūt Apeninū vſqꝫ ad veteris cāpanie terminos. In ea romanā vrbem
Oſtiam: Caietā. Viletrū: Anagnam ⁊ alias ciuitates collocat. Quartam regioneꝫ

Vmbria
Picenum

Spoletani ducatus Vmbriā appellat: in qua Tiphernū caſtellanā ciuitatē: Spole
tum: Aretiū: Nuceriā ⁊ Sabinoꝝ regionem ponit. Picenū autem ſiue Marchiaꝫ
Anconitanā ꝓ quinta regione collocat: que ⁊ aliquādo Marchia firma dicta fuit:
in qua ſunt Firmū Eſculum: Camerinū: Vrbinū: Recanata: Ancona: Senogalia

Apruciuꝫ

⁊ Piſaurū. Sextam vero Apruciū facit in qua ꝑcipue Troiam: Aquilā: Ortonam
Aquinū ⁊ montē Caſſinū ponit. Septimā item Cāpaniā dicit que a nōnullis Ter

Terra laboris
Apulia
Hiſtria

ra laboris vocari ſolet: i qua Neapolis ē: ⁊ Cume: Nola: Capuaqꝫ: Apuliā quoqꝫ
octauam regionē fuiſſe dicit: in qua montē Garganū: Barium: ⁊ Beneuentū conſti
tuit. Aliā deinde regionē ex Italia elicit ⁊ Hiſtriā appellat: in qua Juſtinopolim:
Polam dicit eē: ⁊ Stridonem oppidū ſancti Hieronymi patriaꝫ: quod hodie Sdri

Forū iuliū
Marchia taruiſina
Venetie

gna appellat̄. Decimā Forum iulium noiat: in qua Aquileia ⁊ Vtinū habenꝰ. Vn
decimā Marchiā Taruiſinam dicit: in qua Feltrū Taruiſium: Patauiū: Vicentiā
⁊ Veromaꝫ ponit. Duodecimā vero Venetias ꝓ vna regione nō immerito facit eo
ꝙ nō ſolū eius opes alijs regionibus eēnt equiperande ſꝫ etiā qꝛ multe vrbes ⁊ mul

Flaminea

ta Venetiarum oppida exciſa eam ꝯdidere vrbē. Romādiolam ſiue Flamineā pro
tertiadecima inſtituit: in qua Emiliā ꝯprehēdit: vbi Ariminū: Ceſenam: Forliuiū

Lūbardia

Fauentiā: Jmolam: Rauenā ⁊ Bononiam deſignat. Vltimā regionem Lūbardiā
facit: in qua innumerabiles ponit ciuitates: vꝫ Mutinā. Rhegium. Ferrariā. Mā
tuam. Parmā. Cremonā. Brixiam. Bergomū. Comū. Nouariā. Vercellas. Epo
rediam Thaurinum. Montē regalē. Aſt. Albam. Aquenſem. Caſſale. Alexādriaꝫ
Derdonā. Placentiā. Ticinū ⁊ Mediolanuꝫ collocat. Has aūt ꝓuincias ſiue regio
nes cū longobardi preter Romā inuaſiſſent ⁊ ſuos duces: ſuoſqꝫ prefectos vbiqꝫ po
ſuiſſent (Jtalie noie oblitterato) a ſe Lumbardiā appellauerūt. Verū apō Ticinū
ꝯſtituta regni ſede ibidem apō circūſtantes ciuitates id Lūbardia nomē ſolum in
ter Vercellas Tridentū. Veronā. Bononiā: liguſticorūqꝫ montes reſeruatuꝫ ē. Hi
quidem Lōgobardi omniū q̄ Jtaliā exteroꝝ occupauerant ſuperbiſſimū Jtalie no
mē euertere conati ſunt. Non ſolū regionū nomina: ſꝫ ⁊ leges nouas ꝯdentes mores
⁊ rictus romanoꝝ ac rerum vocabula adeo mutauerūt vt affirmare auſim ēt latini
tatem qua Romani ⁊ pleriqꝫ alij populi vtebant̄ eoſdē permutaſſe: ⁊ vulgarem lo
cutionem italicam nūc appellatā introduxiſſe. Quam tamen latinitatem celebrē an
tiquam Gotbi plurimum corrumpere.

Longobardi aūt vt Paulus liº. 5º. refert a lōgis bardis dicti ſunt: eo ꝙ capitis comaꝫ
a ceruice vſqꝫ ad occipitiū tondebant: ⁊ a facie vſqꝫ ad os comā demiſſaꝫ ⁊ diſcrimi
natā habebāt. Eorūqꝫ veſtimēta larga ⁊ lōga ⁊ ꝙmaxime linea qualia etiā angli ⁊
ſaxones habere ꝯſueuerāt ornati etiam erant latioribus inſtitis vario colore conte
xtis. At calcei vſqꝫ ad poplitē ſciſſi ⁊ corigiati. Calige a poplite pēdentes corigiarū
laqueolis hincinde ligate. Hi primū ab inſula Scaudania originē duxere ex qua ꝓ
fecti Aionē ⁊ Ibatonem duces habuerūt: qbus defunctis Agilmundus Aionis fi
lius rex creatꝰ ē: q̄ ⁊. 33. annis ſup eos regnauit. Cuius tēporibꝰ meretrix quedā vno
partu ſeptem edidit filios: quos cū in piſcinā enecandos ꝓieciſſet Agilmūdum regē
eo loci trāſire ꝯtigit: Videnſqꝫ rex paruulos exhorruit facinus: ⁊ admirans q̄dnā
hoc eſſet haſta quā manu geſtabat eos volutare cepit. Vnus vero ex eis cū ſtatim
iniecta manu haſtā ꝯprehendiſſet miſericordia motꝰ ē rex eūqꝫ futurū magnū ꝓnun
ciās e piſcina educādū abduxit. ⁊ qꝛ de piſcina (que eoꝝ lingua lama dr̄) extraxit euꝫ
Lamuſium noiauit. Qui cū adoleuiſſet ſtrenuus in oībus euaſit adoleſcēs. Cū aūt
Agilmūdus rex a Bulgaris interfectꝰ eēt: Lamuſius ſiue Lamuſio ſbrogatꝰ ē: ⁊ re
gnauit. 40. annis. Hic Bulgaros maximis afflixit cladibus. Quo mortuo tertio lo
co Lethei⁹ ei⁹ filius ſucceſſit: q̄ ēt. 40. annis regnauit ⁊ Hildoechim filiū ſucceſſorē
reliq̄t: quē ſecutus ē Godoechus: regnauitqꝫ annis. 12. ⁊ Rugilandā ꝓuinciā Danu
bio ꝯtiguam cepit: quo defuncto Daphon eius filius regnauit annis. 5. cui ſucceſſit

Juſtinus iunioꝛ

Titus filiꝰ ⁊ regnauit annis.x. Qui ꝓfligatis Erulis paulopoſt interfectꝰ ē: pꝰ hūc Vnachꝰ eius nepos regnauit annis.18. Cui ſucceſſit Valtharithis filius: ⁊ regnauit.7.annis: poſt quē Vnachus eius filius ſuſcepto regno ↄtra Gepidas bellū mouit: ac Sueuos vicit. Et hi.8.ex vna eadēqꝫ Lintigoꝛ familia nobili deſcēderunt. Vacone aūt ſine liberis moꝛtuo Vulatherius nouo loco longobardoꝛ regnū accepit. Poſt quē Adoynus decimus lōgobardoꝛ rex fuit/ q primus longobardos in Panoniā ex Rugilanda ꝓuincia duxit: vbi duobus ⁊ quadraginta annis habitauere lōgobardi. Alboynus deniqꝫ eius filius poſt patris interitū ad regendos longobardos vndecimo loco cunctoꝛum votis acceſſit: ⁊ regnauit tum in Panonia: tum ī Jtalia.3i.annis.

Alboynus itaqꝫ vndecimꝰ lōgobardoꝛ rex/ vir armis ⁊ animi virtute inſignis poſtq̄ Gumūdum Gepidarū regem occidiſſet/ ⁊ Gepidas vſqꝫ ad internitionē deleuiſſet/ ac Narſeti belloꝛ principi ↄtra Totillam auxilio fuiſſet: ipſūqꝫ interfeciſſet: cuius etiā virtute vniuerſa Gothoꝛ gens ex Jtalia pulſa fuerat: hoc anno q ē tertiuſdecimus imperij Juſtini rogatus a Narſete Eunucho/ relicta Panonia cū lōgobardis tam mulieribus ⁊ paruulis q̄ viris adiūctis ēt ſibi.xx. Saxonū milibus cū vxoribꝰ ac liberis: armentiſqꝫ ꝑ foꝛ Julij Jtaliā intrauit/ ⁊ occupato Foꝛo iulio Giſulphū nepotē pꝛefecit. Jndeqꝫ ꝓcedens totā Venetiam poſtea ſbegit. Cūqꝫ Taruiſium peruenifſet: ⁊ accole deditionē facere tardarent/ eam oīo diripere ↄſtituit. Quo audito Felix eius vrbis ep̄us vir ſanctus ſua prudētia viri barbariē deliniuit: ciueſqꝫ ꝑ deditionem ei recōciliauit. Poſtea etiam Verona Brixia. Bergomo. ac Como captis/ inſubriū ꝓuinciam ingreſſus ē: vbi Mediolanum vi cepit ac diripuit. Papiā vero triēnio obſeſſam/ in ſuā tandeꝫ redegit poteſtatem. Qua victoꝛia letus Alboynus Veronam ſtatim ſe ↄtulit: vbi regni ſedem iam ↄſtituerat. ibiqꝫ ſolenni cōuiuio exhilaratus/ Roſimundam vxoꝛem ſuā Gunimundi Gepidarum regis (iam interfecti) filiam ex Patera bibere cōpulit: que de Roſimūde patris capite facta fuerat. nā Alboynꝰ ipſe cū Gunimūdā Gepidarum regem interfeciſſet/ ex eiꝰ capite Scutellam auratā confecit: quam ⁊ ſecum vbiqꝫ detulit. Hec iniuria mulieri nimium inheſit: ꝓpter qđ etiam ſe vlciſci ſtatuit. Erat tum in exercitu Alboini Helmechildis longobardus foꝛma pꝛeſtātiſſima: vir quidem nobilis: ⁊ in armis foꝛtiſſimꝰ: qui cū ancilla Roſimunde ↄſuetudinem habebat. Huic aūt aliquādo Roſimunda ꝓ ancilla ſe ſuppoſuit. Quod cū feciſſet Roſimūda adoleſcentem ſub ſpe regni ad occidendū regeꝫ impulit. Obtrūcato aūt rege cum regina eum regem ↄſtituere vellet. Longobardi noluere: ſed eos occidere ſtatuere. Verū regina cū adultero ⁊ Alſiūda filia cū multa pecunia Rauenam ad Longinū Exarchum ↄfugit. vbi nō ita multopoſt (referente Paulo hiſtoꝛico) ſe ipſos inuiceꝫ veneno interimere.

Exarchatus dignitas hic incipit.

Longinus grecus ſuperioꝛibus diebus a Juſtino in Jtaliā miſſus hoc tēpoꝛe Rauena ⁊ aliquibus Venetie ciuitatibus a lōgobardis reſeruatis/ cuꝫ nuncuſqꝫ quelibet vrbs ſuo magiſtratu regeret/ nouum in Jtalia magiſtratū introduxit: eumqꝫ Exarchatum appellauit: quod interpꝛetat̄ ſummus Jtalie magiſtratus. Hic apud Rauenam tanq̄ apud regem ſe ↄtinens nunq̄ Romam adijt. Sed poſt Baſilium conſulem: qui cum Narſete conſul fuerat/ nunq̄ Romana ciuitas conſulem aut ſenatum habere potuit: ſed per ducem grecum ab Exarcho ex Rauena miſſo ipſa eius res adminiſtrata fuit. Durauitqꝫ hic magiſtratus centum ⁊ vigintiquattuoꝛ ferme annis.

Claphon ſecundus in Jtalia Longobardoꝛum rex Alboyno rege obtruncato regnauit anno vno ⁊ menſibus ſeptem. Vir quidem gente nobiliſſima natus: ſed crudeliſſimus: qui multos romanoꝛum potentes captos interfecit. Quo terroꝛe multi nobiles deſertis vrbibus per maritimas paludes ⁊ Venetam ciuitatem ſe contulerūt quoꝛum aduentu tunc Veneta ciuitas mirum in modum aucta fuit. Hic foꝛū Coꝛnelij a Narſete dirutum/ ⁊ ſolo equatum reedificauit/ ⁊ Jmolam appellauit: vt inde Rauenates vexaret. Hic latinam pꝛouinciam pꝛeter Romam ⁊ Tyburē cepit. Cūqꝫ ēt in ſuos nimium ſeuiret/ ac multos exilio dānaret/ tandē dolo ſuoꝛū a pue

569

570

Juſtinus iunior

ro ſui obſequiſ iugulatus fuit. Quo mortuo longobardi per decem annos ſine rege fuere: ſed triginta duces ſibi creauere. Qui ſubiugata vniuerſa Campania cuꝫ Picentibus ⁊ Marſis ducem vnum in Spoleto ⁊ alterū i Beneuēto ꝯſtituere.

Lotharius octauus francorum rex Chilperici regis filius hoc anno francis regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 54. Hic Tendibertū ⁊ Thēdericuꝫ germanos habuit: q inter ſe debellantes prouincijs ſuis maximo fuere detrimento.

Tiberius

5770 571 Tiberius Conſtantinus decimuſnonus Conſtantinopolitanus imperator poſt Juſtinum imperauit annis ſeptem. Hunc Juſtinus adoptauerat in filium: ⁊ multo anteq̄ amens effectus eſſet Auguſtum appellauit. Et quidem merito cum in eo omnia eſſent ornamenta: que optimo principi conuenire videbantur. Erat enim cum omni virtute: tum clementia: iuſtitia: ⁊ pietate: religione: ſapientia: conſtantia: ac fortitudine preditus. Et inter cetera chriſtianitatis opera in pauperes pientiſſimus ac benificus fuit adeo vt theſauros imperij ſui larga manu in eos exhiberet ob quam cauſam deus illi preter ſpem: tantam auri argentiqꝫ contulit copiam: quantam eius requirebant beneficia. Nam ⁊ Narſetis theſauri ei ex Italia delati fuere: diuina hoc illi preſentante voluntate: quos ad munificentiaꝫ ⁊ liberalitatem conflatos etiam in ſimile etiam conuertit opus. Hic exercitum i perſas miſit: de quibus etiam triumphauit: multamqꝫ predam cum Elephantis viginti auexit. Populum romanum quoad fieri potuit ab hoſtibus tutatus fuit: ⁊ maxima frumenti quantitate ex Egypto allata euꝫ a ſeuiſſima fame liberauit: ⁊ hoc Benedicti pontificis interuentu: quem mirum in modum dilexit. Tandem extremum ſibi imminere diem preſentiens Mauricium genere Capadocem generum ſuum virum vtiqꝫ ſtrenuum ad imperium ex Sophie ꝯſilio euexit. Quo confirmato paulopoſt in pace quieuit.

Papa 64ꝰ

5776 577 Benedictus primus papa natione romanus: patre Bonifacio poſt Joannem ſedit annis quattuor: mēſe vno: diebus vigintiocto. Vir ſane optimꝰ ⁊ tanto honore dignus: qui ⁊ Italie: ⁊ preſertim Rome fame laborāti vna cum Tiberio Auguſto ſubuenit. Maximam enim frumenti quantitatem ab Egypto aduehens vrbem ipſam ab inedia conſumptam releuauit. Verum paulopoſt ex ſollicitudine ac dolore: quem in calamitatibus vrbis: ⁊ totius Italie ob longolurdorum vexationes contraxerat mortem obijt. In cuius tumba ſic ſcriptum tradunt. Magna tuis monumenta pater benedicte reliquis: Virtutum titulis o decus atqꝫ dolor. In eius morte vacauit ſedes menſibus duobus ⁊ diebus decem.

Mauricius

5777 578 Mauricius Tiberiſ gener vigeſimus Cōſtantinopolitanus imperator: poſt Tiberium imperauit annis viginti. Qui licet genere Capadox eſſet: imperium tamen ob animi virtutem: ⁊ in rebus gerendis ſtrenuitateꝫ merito ſuſcepit. Hic cum primum imperium ſuſcepiſſet Armenos ⁊ Perſas per prefectos debellauit. Verum cum poſtea cōtra beatum Gregorium ſeditiones ſuſcitaſſet ⁊ Longobardos contra eum: romanoſqꝫ concitaſſet: multis etiam iniurijs eccleſiaꝫ dei perturbaſſet viuo tandem diſponente conſilio non ſponte tamen: ſed coacte penitentia ductus cum Gregorio pacem componens mitius agere cepit: quod intellexerat Angelum quendam monachi habitu indutum ſtrictum gladium in manu tenentem in Conſtantinopolitano foro clamaſſe: imperatoreꝫ breui gladio moriturū. Hoc idem eius ſomnium confirmauit.: quo ſe vxorem ac liberos cedi vidit: Interiꝫ vero milites ſuis ſtipendijs fraudati Phocam centurionem imperatorem creant: ⁊ Mauricium propter auaritiam in ſuorum odium prolapſum vna cum vxore ac liberis obtruncant.

Papa 65ꝰ

5781 582 Pelagius ſecundus papa natione romanus: patre Vingeldo poſt Benedictū ſedit annis. x. menſibus. 2. ⁊ diebus. x. Hic cū abſqꝫ principis iuſſu preter ꝯſuetudinem ordinatus eēt timens ſibi Gregorium monachū virum approbatum Conſtantinopolim ad placandū imperatorē miſit. Qui eo accedens omnia ex pontificis ſententia apud imperatorem perfecit: ibiqꝫ moraliū libros in Job compoſuit: ⁊ Euthicium eiuſdem vrbis epiſcopum ita preſente Auguſto diſputando conuicit: vt omnia que male de reſurrectione ſenſerat retractare coactus ſit: ipſe

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Mauricius

enim Eutbicius multa de eo articulo contra Orthodoxam fidem exponebat. Pe-
lagius autem posteaq̄ Hermetis martyris cemiterium: ⁊ sancti Laurentij basilicā
a fundamentis extruxiſſet | ⁊ ipſum Gregorium rogatu populi romani ad vrbem re
duxiſſet: peſtilentia que tum maxime totā vexabat Italiam | conſumptus ē: ⁊ i Va
ticano ſepultus. Et ceſſauit tunc ſedes menſes. 6. ⁊ dies. 28.

Viri doctrinis excellentes.

Gregorius romanus monachus poſtmodū papa | ingenij diuini vir | magneq; aucto-
ritatis ⁊ gratie his temporibus maximo in precio propter ſanctitatem ⁊ probitatē
fuit ⁊ multa tum Conſtātinopoli: tum Rome ante papatum ⁊ in papatu pro chri-
ſtiana religione edidit: ⁊ precipue que ſubiecta ſunt: videlicet.

Moraliū in Job li 35. Incipit Remo ac ſctiſſimo Paſtoraliū li i. Paſtoralis cure
Dialogorum li 4. Quadā die dum Sup Ezechielē ptes. 2. prima
Secūde partis principium Quia multis curis incipit Deus prophetie.
Regiſtrum li i. ⁊ omilias. 42

Honoratus Mediolanenſis epūs | vir eloquentia ⁊ ſanctitate ornatus ꝑ hoc tempus
floruit: ⁊ nonnulla in diuinis ſcripturis ſcripſit. Qui cū Alboyni impetum exhorre
ſceret | eccleſiam ſuam deſerens Genuam confugit.

Arthari ſ Flauius tertius lōgobardoꝝ rex | hoc anno cū longobardi. x. annis ſb duci 583
bus fuiſſent | ab ipis rex creatus | regnauit annis. 7. Hic Caphonis regis filius fuit:
quē lōgobardi Flauium appellauere. Hic lʒ adoleſcēs: multis tñ editis facinorib⁹
laudatus fuit: cui oēs duces dimidiā pecuniarū ſuarū partē tradidere. Hic Pharā
oppidū in Abdue ripis ꝯdidit: ⁊ Brixellū in margine Padi poſitū obſedit: ⁊ tandē
ſolo equauit. Sʒ ⁊ francoꝝ regem cū ingēti francoꝝ germanorūq; exercitu deuicit:
⁊ ex Italia fugauit. Qua quidē elat⁹ victoria: ad Siculū fretū vſq; peruenit: ⁊ mul
tas Italie ciuitates in poteſtatē ſuā redegit. Inde ⁊ Fracilionē Romanū ducē Co
mo ⁊ Cumacina inſula: que i Lacu lario erat expulit: ingenteſq; diuitias ſuſtulit: q̄
ditatus preda ēt cū Chilperico francoꝝ rege pacē percuſſit: ⁊ Theudelindā Gari-
baldi Bauaroꝝ regis filiam chriſtianiſſimā duxit vxorē. Quāobrem Chilpericus
francoꝝ rex in Bauarū furens cum inopinate aggedit̄: ⁊ ex Bauaria expulit: Qui
cū filia Theudelinda in Italia ad Generū fugit. Huic Gādulphus Bergomenſiū
dux: ⁊ Ulpharis Taruiſin⁹ ⁊ alij lōgobardi duces plurimum aduerſati ſunt. Qui-
bus pacatis eo anno: quo Theudelindam duxit vxorem | defunctus ē.

Gregorius primus papa | natione romanus: patre Gordiano ſenatorio viro Papa 66
poſt Pelagium ſedit annis. 13. menſi. 6. diebus x. Doctor quidem ſanctiſſi
mus ⁊ humillimus: q primus omniū pontificum: ſeruum ſeruoꝝ dei ſe noia 592 5791
uit ⁊ ſcripſit. Qui primo monachus ⁊ leuita exiſtens: pōtificale munus in multa re
rum perturbatione tandē ſuſcepit: in quo ſane ita vixit | vt vſq; ad tēpora noſtra ne-
minem ex ſucceſſoribus habuerit parem | nedum ſuperiorē | vel ſanctitate vite | vel di
ligētia i reb⁹ agēdis: vel doctrina ⁊ ſcriptis. Quapropter merito terreſtris angel⁹ vo-
cari meruit. Hic Synodū apud ſanctū Petrum quattuor ⁊. xx. epoꝝ habuit: in qua
Gratiano teſte multa ſuſtulit: que nocitura: ⁊ mlta addidit que ꝓfutura fidei noſtre
videbant̄: ⁊ preſertim que ſubſecuta ſunt. In ea nanq; Synodo primo quattuor cō
ſilia. ſ. Nicenum: Cōſtantinopolitanū: Ephesinū: ⁊ Calcidonenſe decreto publico
approbauit. Necnō ⁊ quintū veneratus ē: vt habemus i canone. xv. di. c. Sicut ſan-
cti euangelii. Uetuit aūt vt nullus bigamus oio ordinaret̄ preſbyter. 33. di. c. Mari
tā duarū. Statuit ēt vt epūs ſemel duntaxat ꝯſecraret̄. 68. di. c. Sicut ſemel. Pro-
hibuit inſup chriſtianis audire miſſam ꝯcubinarij preſbri. 81. di. c. Si qui ſunt. Ue-
tuit etiam in vna eademq; ꝓuincia duos eſſe Metropolitanos. 101. di. c. Peruenit.
Cōceſſit quoq; ſacerdotibus a populo accuſatis | ſuā poſſe innocentiam iuramento
affirmare. 2 q. v. c. Preſbr. Mandauit preterea vltimā defuncti voluntatem modis
omnibus obſeruari. 13. q. i. c. Ultima. Uetuit etiā mulieribus monachorum mona-
ſteria intrare: ⁊ eorū commatres fieri poſſe. 18. q. 2. c. Peruenit. Addidit deniq; qua-
dragesimali ieiunio quattuor dies primos | videlicet quartam quintam ⁊ ſextam fe-
rias ac ſabbatum: vt habetur de conſe. di. v. c. Quadrageſimam. Introitum quoq;

Mauricius

miſſe cum vno verſu alicuius pſalmi ordinauit. Eius etiam inuentū fuit vt nouies kyrieleiſon diceretur. ⁊ Alleluya. ⁊ offertorium ac poſt communionem caneretur. Idem ſimiliter in canone addidit: Dieſqꝫ noſtros in tua pace diſponas. Mādauit rurſus in principio omnium horarum canonicarum. Deus in adiutorium meum intende ⁊c. cum Gloria patri dici debere. Supplicationes maiores primus propter peſtem ſedandam: atqꝫ Stationes pro maiori parte inſtituit. Quid plura? Omnēꝫ eccleſiaſtici officij inſtitutionem ipſe ſanctiſſimus pontifex inſtituit ⁊ approbauit. Ipſe adhuc monachus ſex monaſteria in Sicilia ex paternis facultatibus edificauit. Domumqꝫ ſuam Rome religioni dedicauit. Traianum imperatorem ab inferno liberauit. Pauperes preterea in domum paternam vndiqꝫ confluentes excepit. Et in vita cibo potuqꝫ ſemper continuit. Fuit deniqꝫ vir hic omni laude dignus: ſi vitam: ſi mores: ſi doctrinam inſpicias: atqꝫ ſolertiam. tum in diuinis rebus: tum in humanis. Hic quoqꝫ Anglos ad fidem per quoſdam monachos probatiſſimos cōuertit. Et Veſegothe heretici ad veritatis vnionem eius opera redière. Confirmata hoc pacto omnia ex parte eccleſia. ſecundo Phoce imperatoris anno migrauit ad dominum: ⁊ in baſilica Petri collachrymantibus omnibus. 4º idus Martij ſepultus fuit. Quo die etiā eius feſtum celebratur. Quo mortuo vacauit ſedes menſes quinqꝫ ⁊ dies. 19.

Tunica inconſutilis domini noſtri Jeſu Chriſti tempeſtate hac non procul ab Hieruſalem in Saphath oppido ab epiſcopis Gregorio Antiocheno: Thoma Hieroſolimitano: ⁊ Joanne Conſtantinopolitano in quadam arca marmorea eo loci apposita inuenta fuit. Hec ē que in morte domini (vt ſacra euangelij habet hiſtoria) vni militi obtigit. Verum epiſcopi ipſi Hieroſolimaꝫ eam deferentes in eburnea arca collocauere.

Hermigildus qdam Veſegotharū ⁊ hiſpanoꝝ regis filius a Lemugiido pr̄e p id tēpus ī carcere truſus interfectꝰ ē: eo q̄ Leādri hiſpalēſis epi p̄dicatione ab Arriana impietate ad catholicā fidem ↄuerſus fuiſſet. Nam cū Leander Hermegildū catholicum declaraſſet cū affecit multis incōmodis Lemugildus. Sed ⁊ ip̄e paulopoſt egritudine correptus Leandro reducto de peccato veniā poſtulauit. Et Ricarduꝫ ſecūdū filiū regē ↄſtituēs catholicum chriſtianum effici procurauit.

593 Auguſtinus ⁊ Miletus optimi monachi Angloꝝ ep̄i ⁊ ap̄li his temporibus a beato Gregorio pōtifice in Britāniā cū quibuſdā p̄batiſſimis monachis mittunt̄. Qui cū eo acceſſiſſent monitis ⁊ predicationibus totam inſulaꝫ ad Chriſti fidē perduxere. Hi poſtmodū vt ſancti habiti ſunt: eorūqꝫ feſtū ſeptimo kalē. Julij celebramꝰ.

Agilulphus quartus longobardorum rex poſt Autharim ſuper longobardos regnauit annis. 25. Mortuo enim Authari rege cum Longobardi de electione futuri regis diſcordes eſſent: tandem ita concluſere: vt ille ex Longobardis regno potiretur quem Theodelinda ſibi virum eligeret. Que ſtatim hunc Agilulphum Thaurinenſium ducem virum bellicoſiſſimum: ⁊ adoleſcentia: formaqꝫ preſtantem ſibi maritum ⁊ Longobardis regem declarauit. Hic itaqꝫ ſuſcepto regno ſtatim cum Cacano hunorum rege pacem firmauit: ipſo eam per legatos ex Panonia poſtulante. Sequenti deinde anno intercedente Tridentinorum duce ſimiliter cum francoruꝫ rege pacem firmauit. Poſtea Munulphuꝫ inſule ſancti Juliani ducem: ac Zangulphum Veronenſium ac Haydulphum Bergomenſiuꝫ duces (quibus tertio pepercerat) interemit. Bellum etiam cōtra romanos ſuſcepit: ac Romam per annum obſedit: multaſqꝫ clades illi intulit. Quo fretus auxilio Zoto Beneuentanꝰ dux: ⁊ ip̄e ruptis inducijs Caſſinenſe monaſterium (iuxta Benedicti prophetiā) inuaſit: ⁊ a fundamentis penitus euertit. Hic Patauium vrbem vallo tantum ⁊ foſſa ſine menibus munitam obſedit. Habebat tunc hec vrbs (a Totilla diruta) omnia edificia ex lignorum materia fabrefacta: eam tandem longobardi igne immiſſo omnino vaſtauere: ⁊ ſimiliter montē Silicis. His geſtis cū eius filia ⁊ gener Godeſtaldꝰ apō Parmā ciuitatē a Galenico romanoꝝ p̄fecto capti ⁊ Cōſtātinopoliꝫ miſſi fuiſſent. Agilulphus contractis vndiqꝫ copijs Cremonam obſedit: ⁊ tandem expugnatam ad ſolū vſqꝫ demolitꝰ ē: pariqꝫ modo Mantuā expugnās eā ſine muris dereliquit.

Mauritius

Tandeꝫ ⁊ hunc diuus Gregorius per interceſſioneꝫ Theodelinde religioſiſſime regine cui dialogorum libros ſcripſerat conuertit. Qui omiſſis idolis Chriſti fidem cum omnibus longobardis complexus eſt. ⁊ omnia eccleſiaſticorum bona reſtituit: ⁊ ad labem diluendaꝫ eccleſias ⁊ monaſteria multa ſua impenſa fabricauit. Et apud Modoetiam oppidū inſigne in honorem Joannis baptiſte templum celeberrimum erexit. Eo deniqꝫ vita functo Adoaldum puerulum filium cū Theodelinda matre ſucceſſorem reliquit.

Theodelindam autem reginam bauarorum regis filiam generoſitate ſanguinis claram fuiſſe conſtat: que ⁊ſi etate iuuenis: forma ſpectabilis: ac diuitijs abundās fuerit: moribus tamē ⁊ caſtitate ⁊ prudentia: eloquentia religioneqꝫ conſpicua fuit. Cuius quidem virtutibus Gregorius commotus: dialogorum librum ei conſcripſit. Cuius lectione ipſa mota Agilulphi animum ad religionem ⁊ ad pacem cum omnibus longobardis conuertit: ⁊ mores vitamqꝫ eorum compoſuit. Sicqꝫ hec religioſiſſima femina multoꝝ bonorū cauſa fuit. Hec eniꝫ monaſterium celebre in honorem ſancti Colūbani apud Bobiū condidit et alia mōaſteria ⁊ ꝙmaxie apō Modoetiā in honorē Joānis baptiſte a fūdamentis edificauit: eāqꝫ predijs ⁊ vaſis aureis atqꝫ argenteis exornauit. In qua quidem baſilica corpus ſuū tumulari voluit. Ex illo ⁊ deinceps longobardi noſtri Joannē baptiſtam in patronum precipuum ſuſceperunt.

Romanus tertius Exarchus poſt Smaragdum a Mauritio imperatore Rauenā 593
mittitur: cui copias ingentes cōtra Longobardos tribuit. Hic ſtatim munitis Pa tauio: Cremona ⁊ Mantua ciuitatibus cū copijs Romam perrexit: ⁊ ibidē Longobardis ſtrage inflicta multas ciuitates ⁊ oppida recuperauit. Poſtea vero in omnem libidinem ꝓlapſus iāqꝫ v̄tutis ⁊ ingenij immēor factus cuꝫ longobardis ſentire cepit. Nec romanos amplius defendere voluit. Unde ⁊ eodem anno mortuus eſt. Et gallinicus ſuffectus.

Gallinicus grecus Romano quartus Exarchus ſuffectus prefuit annis. Hūc virū bonū: ⁊ ꝯtra Longobardos animatum fuiſſe tradunt. Sed cū res neglectas videret Gregorij pōtificis ſuaſu cū eis inducias fecit. Cūqꝫ Parmā poſtea inuaſiſſet. Et Agilulphi filiā cum viro nōie Gadeſcallo cepiſſet. Rauenāqꝫ duxiſſet Agilulphus ira ſuccenſus ſclauos in auxilium vocauit: ⁊ contra Romanos implacabile bellū ſuſcepit ⁊ oppida multa: multaſqꝫ vrbes euertit. Eoqꝫ anno Gallinicus mortuus eſt. Et Smaragdus rurſus a Mauritio imperatore Italie Exarchus creatus eſt.

Prodigia multa tempeſtate hac in grecia apparuere: que ſane futuras Mahumeti calamitates protendere viſa ſunt. Nam vno ⁊ eodem anno Cometes perlucidus Bizantij viſus eſt. Et puer quadrupes natus. necnon ⁊ apud inſulam Telon duo marina monſtra omnino hūanam ſpēm habentia viſa ſunt ⁊ alia multa ꝯſimilia.

Mahumetis vita.

Mahumetes: alias Mahumetus Arabs: qui poſtea tanꝙ magnus dei propheta 595
Sarracenis leges dedit: hoc āno ex nobili patre qui deos gentium adorabat. matre autem hebrea hiſmaelitici generis in Arabia naſcitur: qui poſtmodum etatis ſue anno vigeſimooctauo magnum excitauit in chriſtianos incendium. Nam cuꝫ verſutus ⁊ acris ingenij eſſet: ac inter chriſtianos diu conuerſatus omniuꝫ ſectas cognouiſſet novam quandam ⁊ nephandam ſuperinduxit ſuperſtitionem: qua ꝓpe modum noſtra extincta eſt religio. Auſus eſt etiam comparato ingenti exercitu Arabum Perſidas. Necnon ⁊ Romani imperij fines: videlicet Alexandriam: aliaſque Egypti vrbes infeſtare. Sed eius motus per Heraclium imperatorem cito repreſſi ſunt. Exinde ad verorum prophetarum imitationem: perſonam in ſe loquentis dei aſſumpſit: ſic premittens in libris quos condidit. Locutus eſt dominus ad Mahumetū prophetam ſuum dicens: Ut ſic vel diuine auctoritatis pōdus habere crederetur: qđ ab eo ſeductore confingebať. Cūqꝫ nō tm̄ ſubacti populi. ſed ēt lōginq ad eū cōfluerent accēſus libidīe latius dn̄andi ſub ſue religiōis

Mauritius

pretextu propagande tanquam ex dei precepto finitimas inuaſit gentes:arte:ꝛ
aſtu efficiens quod armis non poterat. Unde cum Egyptum: Lybiā: Arabiā:
Syriam totāqꝫ ſubegiſſet vt religioſioꝛ uidereť ſubiectos populos ꝓprijs ritibꝰ
abiectis in ſuā ſuperſtitionēꝫ attraxit. Paganis quidem idolatriam inbibens iu
deis iuxta ritū eoꝛūdem cōceſſit circūciſionem. Nouas deide quaſdā leges de ſuo
confinxit teſtimonia de vtroqꝫ teſtamēto adhibēs quas Sarraceni ꝛ Turci vſqꝫ
hodie ſuas leges appellāt. Unde ſm iudeoꝛū ritum Sarracenos iuſſit circūcidi:ꝛ
ſuille carnis eſū ſuis ſequacibus interdixit. Ad imitādos quoqꝫ chꝛianos crebꝛas
in aqua mēbꝛoꝝ ablutiōes tanq̄ baptiſma ꝓ delictoꝛum expiatiōe fieri inſtituit.
Et vt ſeductos ita populos foꝛtius ſibi irretiret ſtatuit ꝓ lege quod nouerat ho
mini placere.ſ.q̄ hō tot vxoꝛes ac cōcubinas habere poſſet:quot facultatibus poſ
ſet ſuſtentare. Uxoꝛes ēt vſqꝫ ad quaternariū numerū de pꝛopꝛia cognatiōe ſume
re:ꝛ vſqꝫ quater repudiare:ruſuſqꝫ reſūere permiſit. Empticias vͦo ſiue captiuas
quot vellet qſqꝫ hr̄e cōcubinas ꝛ eas vendere liceret:niſi illaꝝ aliquā grauidā red
didiſſet. Sobꝛietatē tamē in cibo potuqꝫ ſanciuit. Uiniqꝫ uſū p̄terq̄ incertis qui
buſdā:ꝛ illis ſolēnibus diebus iterdixit. Unum deū omnipotētem oīum creatoꝛē
coli iuſſit. Aſſerens Moyſen ꝛ Joānem magnos fuiſſe pꝛophetas. Sed Chriſtū
oīum pꝛophetarum maximum quippe qui diuia.virtute nō humāo ſemine de vir/
gine Maria oꝛtus eſſet.

Alcoꝛanum libꝛum Mahumetus auxilio Joāni antiocheni heretici. Sergij Arri/
ani:ac ēt cuiuſdaꝫ iudei aſtronomi cōpoſuit:in quo pꝛedicta oīa pꝛo lege deſcripſit
falſa quibuſdā veris imiſcēdo aſſerēdoqꝫ Chꝛm ad celos eleuatū: ſed nō ociſum.
Dixit p̄terea Judā ꝓditoꝛem dū Chriſtū quererent in ſpelunca in ſimilitudinem
Chꝛi mutatū:ꝛ eius loco crucifixū. Per ſingulos quoqꝫ ānos ſuos ſequaces do/
mum dei que eſt in Mecha oꝛonis gratia ſi poſſet adire iuſſit. Quo cōuenientes
circuire deberēt cū ſimilibus veſtibus induti:ꝛ lapides ꝑ media foꝛamina parietuꝫ
tāq̄ per diabolum lapidādo iactare. Hāc autem domum Abꝛaam ꝓ filijs ſuis po
tiſſimū ꝓ hiſmaelitis oꝛoniſ cā cōſtruxiſſe ferebat. In eo etiaꝫ Alcoꝛano legem tu
lit:vt qui cū adultera fuiſſet dep̄henſus:lapidaretur.cū ſoluta aūt octoginta verbe
ribus afficereť. Uoluitqꝫ ut fur pꝛīa ꝛ ſecunda vice vberibus tātum plecteretur.
Tertia vͦo mānus:ꝛ qnta pedes p̄ciderenť. Jjs aūt q hec ꝛ alia legis ſue p̄cepta ſer
uarēt:vt aſſeruit ꝓmiſit dominꝰ paradyſū oꝛtū:videlicet deliciaꝝ:vbi nulla itempe
riei aut icōmodi afflictio:ſed oīum deliciarū fruitio perfecta erit. Naꝫ optati cibi
ad vota ſuccedēt:pulcherrias veſtes ad amictū:vgīes ad cōplexū:āgeli pulchri il
li miſtrabūt. Jjs autē q̄ legem ipſā cōtēpſerint gehennam ifernūqꝫ cōmiatꝰ ē.

Hic vͦo Mahumeteſ āno dn̄i. 632º etatis ſue.34º. moꝛtē obijt:pꝰ quē pꝛicipatū inijt
Calipha:cui ſucceſſit Achaly. Quo expulſo regnauit Aly:ꝯtra quē eo q̄ ſupſtiti
oſus eēt nonū Calyphā egyptij ſibi ducē creauerť:qd̄ in hodiernū ſeruať diē.

Phoca

Phoca vigeſimuſpꝛimꝰ ꝯſtātinoploitanꝰ iperatoꝛ pꝰ Mauritiū ipauit ānis
vij.hic cū Cēturio eēt militari ſeditiōe impatoꝛ effectꝰ Mauritiū Auguſtū
cū filijs Theodoſio:Tyberio: Cōſtātino ꝛ aduocato:alijſqꝫ cōplurimis
5797 598 iterfecit apd̄ Calcidonē: veniēſqꝫ ꝯſtātiopoli vt ipatoꝛ receptꝰ magnaꝫ de ſe ſpem
p̄buit. Rome quoqꝫ d̄claratꝰ ſuā ꝛ vxoꝛiſ Leontie imagies i oꝛatoꝛio ſcti Ceſarij
iter alioꝝ Auguſtoꝝ imagieſ collocauere. Sꝫ rex exitꝰ mľtoꝝ feſellit opiōnē: q ſue
future ſegnitiei p̄ſagiū nomē accepit. Nā ſicut Pli.nono naturalis hiſto libꝛo ait.
Phoca vitulus marinus nominať q pꝛe ceteris animalibus grauiſſimo ſomno p̄/
mitur:qd̄ ſēſiſſe videť Juue.cū ait pꝛo re magna in tertia ſatyra. Eripiūt ſōnū dru
ſo vituliſqꝫ marinis. Tāte.n.ſōnolētie ꝛ pigritie fuit Phoca:vt pſaꝝ rex Coſdra
grauiſſimis p̄lijs romanoꝛom pꝛouincias oppꝛeſſerit:ipſamqꝫ ſāctam Hieruſaleꝫ
abſtulerit:ꝛ in ea chriſtiāoꝛū templa pꝛophanauerit ꝛ diripuerit:lignumqꝫ domi
nice crucis inde abſtulerit:ꝛ Zachariam virum ſanctuꝫ eiuſdem ciuitatis patriar
cham captiuum abduxerit. Quas ob res cum etiam Phoca in ſuos maxie deſe/
uiret:imperiūqꝫ eius negligentia indies deperiret ſenatus eius homicidia non
ſuſtinens ad Heradium patricium in Aphricam mittit: vt Heradium filium

Phoca

contra Phocam imperatorem deſtinaret. Quod ⁊ factum eſt. Nam Herodius nauigio veniens Phocaz deuicit: quē mātbus pedibuſqꝫ truncatis ⁊ lapide ad collum ligato in mare proiecit.

Sabinianus papa cuius patria ignorat̃: poſt Gregoriū ſedit āno vno: mēſibus q̃qꝫ: diebus nouē. hic ꝯſtituit vt hore diei cū campanis pulſarētur in eccleſijs diſtinguerent̃ officij gr̃a: vt accenſe lāpades ꝯtinue in tēplis retinerent̃. Verū Gregorij ſāctiſſimi viri geſtis aliq̃ntulum aduerſatus fuit. Nā cūz eius pōtificatus tēpore fames inualuiſſet: inſtarētqꝫ pauperes vt Gregorij pictatem emularet̃. Nil aliud reſpōdiſſe fert̃: ꝙ Gregoriū popularē famem affectantē ecclesia patrimoniū largitiōibus diſſipaſſe. Tāta inſup ira atqꝫ inuidia erga Gregoriū exarſit: vt eius libros exuri tentauerit. Unde ⁊ beatus Gregorius per viſuz eū ter dure redarguit: quartoqꝫ cū ſe corrigere nollet ab eodem in capite pcuſſus expirauit. Cuius quidē cadauer veluti infamis ad pontē Miluium delatuz in baſilica Petri ſepultuz fuit. Hic tertius pōtificū fuit qui culpabili morte damnatus ſit. Et tunc ceſſauit epiſcopatus menſes. xj. ⁊ dies vigintiſex. Papa. 67 — 650 5804

Bonifacius tertius papa patria Romanus poſt Sabinianū ſedit menſib⁹ octo: ⁊ diebus vigintiocto. hic Gratiano teſtante hita ſynodo inſtituit neqꝫ ſub anathematis pena in locū demortui pōtificis aut epiſcopi ſubrogaretur: niſi tertia ſaltem poſt eius obituz die: ut hēmus in canōe. 79. di. c. Nullum. Cōſtituitqꝫ vt nitidus pānus quod corporale dr̃ ſuper altari in cōſecratiōe poneretur: de cōſe. di. i. Hic ēt patriarchā cōſtantinopolitanū compeſcuit ſeſe pricipem appellātem iubente Phoca vt Romane eccleſie omnes obedirent. 22. di. c. Renouantes. Qui tādē e viuis diſcedens in baſilica Petri ſepultus fuit. Uacauitqꝫ tūc ſedes menſem vnum ⁊ dies ſex. Papa. 68 — 607 5806

Bonifacius quartus papa natiōe Marſus de ciuitate Valeria pr̃e Ioanne medico poſt Bonifaciū tertiū pōtifex creatus ſedit ānis ſex: menſibus 8. diebus. 12. hic tēplum ſancte Marie Rotūde quod veteres Pantheon appellabāt a Phoca imperatore impetrauit: quod etiā eiectis prius gētium ſimulacbris quarto idus Maij in honorē beate Marie virgis: oīumqꝫ ſanctoꝝ martyrum cōſecrauit. Quo facto ēt paternā domum in mōaſterium redegit ſuoſqꝫ fundos eidem in mōachoruz uſū aſcripſit: q̃bus ⁊ p̄dicādi: baptizandi ⁊ abſoluēdi poteſtatē tribuit. Indeqꝫ paulop⁹ diē extremū clauſit: ⁊ i bt̃i Petri baſilica ſepult⁹ fuit. ⁊ p⁹ ceſſauit ſedes (maxie ob peſtē ⁊ iundātiā aq̃ꝝ) menſes. 7. ⁊ dies. 25. Papa. 69 — 608 5807

609 Cacanus hunoꝝ ſiue bauaroꝝ rex: hoc āno apd̄ Auares hunos regnū accepit: qui magno cōparato exercitu ex Norico in italiā trāſgreſſus Forliuij ⁊ Venetie ꝓuincias inuaſit: ac quoſdā longobardorū prefectos ita ſuperauit vt paululū abfuerit q̃n Forūiulij prouinciam obtineret. Giſulphus aūt eiuſdem prouicie dux eū aggreſſus ē. Et commiſſo maximo prelio Cacanus victor euaſit. Et licet multos ex ſuis amiſerit prouinciam tamen ſtatuit. Rex vero parta uictoria: duceqꝫ īterfecto: audiens eius vxorem Romildam cum filijs Rodoaldo ⁊ Grimoaldo maxis opibus in Forūiulis vrbe ſe cōtinuiſſe eo ꝓfectus eſt. Et ut Paulus hiſtoricus. li. 5. tradit. dū vrbē obſidēs circūequitaret a Romildia e menibus flauis criſpātibuſqꝫ capillis uiſus eius amore capta oratores ei miſit pollicēs ſe vrbē ꝓditurā mō eaz in vxorē duceret. Promiſit ille ⁊ vrbē accepit: eāqꝫ ſtati ita incēdit ⁊ euertit vt vix vrbis veſtigiū cerneret̃. Romildam vero vna duntaxat nocte ad ſe admiſit. Inde velut impudicam mulierem militibus ſuis paſſim proſtituēdam tradidit. Quibus peractis acutum palum in medio campi fixit: in quo ⁊ ipſam Romildam per media crura confixit inquiens. Talem maritum decet meretricez crudelem habere. Eius aūt filie nō mr̃is libidinē: ſed caſtitatē zelātes ne ab hunis ꝯtaminarent̃ crudorū pulloꝝ carnes īter mām̄as ſub faſcia ſibi appoſuere. Que ex calore putrefacte fetidū exhalabant odorē. Cūqꝫ eas huni contingere uellēt fetorē nō ſuſtinere ualentes ab eis cum execratione recedebant. Ac ſic puelle nobiles barbarorum libidinem euaſere: vtile ſeruande caſtitatis exemplum poſteris feminis mandantes. Cacanus autem captiuos omnes in terram ſuam abduxit: vbi ⁊ puberes

Nota mirabile castitatis exemplum

Heraclius
omnes interfecit:ac pueros vendidit.
5810 611 Heraclius vigeſimuſſecundus cōſtantinopolitanus imperator poſt Phocam imperauit anniſ.27.hic vbi imperiū adeptus eſt:magnū con parauit exercitum:⁊ Eleutherium patricie gentis cubicularium ſuū rei bellice ſcientiſſimum in Italiam miſit. Et ipſe contra perſas progrediens: multas prouincias ab eis occupatas in ſuam redegit poteſtatem. Nam perſaruz ducem ſingulari certamine vincens interfecit. Coſdram eorum regem oppreſſit: ⁊ filiuz eius captum:baptizatumqꝫ in regnum reſtituit. Perſidem deinde ingreſſus turrim Coſdroe theſauris plenā cepit:⁊ coꝝ partem militibus dedit:⁊ ptē in reparandis templiſ:que perſe diripuerant ac uaſtauerant|deſignauit. Ipſe vero alia bonuſtꝰ preda cum ſeptem elephantis hieroſolymam redijt|crucem domini a perſis captam ſecum deferens:eoqꝫ loci reportauit:vbi ante fuerat. Ob cuius rei memoriaz exaltatio ſācte crucis dehinc celebrari cepta eſt. Zachariā quaqꝫ pꝛiarcham ⁊ alios a pſis captos in patriā remiſit. Rediens poſtmodum Cōſtantinopolim litteriſ ⁊ ocio delectatus ad aſtrologiam ſe contulit:⁊ imperij res in ſuos duces reiiciens .luxui ſe immerſit. Mortua enim Eudoxia vxore ex partu quo Conſtantinum peperit: Mirtinam ex ſorore neptem inceſtuoſo ſibi matrimonio copulauit:⁊ Heraclinē filium ex ea ſuſcepit. Illaqꝫ paruo tempore defūcta eius ex primo viro filiā adoleſcētulam ſenex accepit vxorē. Et vt ſcelus ſceleri adderet quod ſepe cōtingit i Anticianam delapſus eſt hereſim. Quamobrem in extremo vite tempore(vt nōnulli tradūt Sarraceni ⁊ arabes)duce Mahumeto arma ſumētes|ita eius duces ſuperarunt:vt perdita antiochia ⁊ hieroſolyma hominē primo felicez: mox infeliciſſimum reddiderint. Uerum cum arabū ⁊ ſarracenorum impetum uideret| crucez domini ex hieroſolyma Cōſtantinopolim apportari fecit. Tādem Theodoro patricio cognomine Caliopa ad regendum Exarchatum miſſo(morbo aque intercutis:quam greci hidropiſim dicunt:obijt. Et tunc maxima imperij inclinatio aucta fuit.

Papa.70 Deuſdedit papa natione romanus poſt Bonifacium quartum ſedit annis 4. Hic clerum mirum in modum dilexit ⁊ auxit:⁊ tante(ſicut fertur)fuit ſanctitatis vt quendam leproſum ſibi obuium ſuo oſculo ſtatim liberauerit.
5814 615 Conſtituit autem Gratiano referente ne Patrini filius puellaz ex ſacro fōte a patre leuatam in vxorem ducere poſſet:ut habemus in canone.xxx.q.i. Huiꝰ tempore multi terremotus fuerunt:⁊ ſcabies quedam ita ad elephantiam tēdens vt deformitate cognoſci homines non poſſent. Obijt deniqꝫ.4°. ferme pontificatus ſui āno.⁊ in diui Petri baſilica ſexto idus nouembris ſepultus ē. Uacauitqꝫ tunc ſedes menſem vnum:⁊ dies ſedecim.

Siſebuthus Veſegotharum Rex Ricardi Regis filius hoc anno regnare cepit:⁊ regnauit annis trigintaſex. Hic chriſtianus effectus ſtatim plurimas hiſpaniarū ciuitates que ad Romanas defecerant recepit.⁊ iudeos in ſuo regno commorantes grauiſſimis penisad fidem Chriſti conuertit. Nec multo poſt omnes Hiſpanie ciuitates Romanis abſtulit. Ac tum demum conſtantinopolitani in hiſpania imperare deſierunt.

Uiri doctrinis excellentes.

Iſidorus poſt Leandrum hiſpalenſis epiſcopus beati Gregorij pape diſcipulꝰ his temporibus propter virtutes ac crebra miracula maximo in precio fuit. Qui multa ad fidem pertinentia litteris commendauit. Scripſit autem hec que ſubiecta ſunt:videlicet.

Ethimologiaꝝ li.20.	Prici. Diſciplia adiſcēde.		Differētiaꝝ li.i.	Inter deū ⁊ dñꝫ
Officioꝝ li.2.	Principium. Ea q̄ de officijs.		De ſūmo bono li.3.	Sūmū bonū
Ad ſororē Flo.li.2.	Pricipi. Dñe ſācte Florētie.		Alegoriaꝝ li.3.	Myſteria ſacre.

De viris illuſtribus ⁊ de vocabulis grammatices. Hiſtoriā quoqꝫ ad Adā uſqꝫ ad hec tempora ac etiā Longobardorum hiſtoriam. Et quorundam ſcōꝝ vitas. Breuem quoqꝫ coſmographiā:⁊ de naturis rerum.ac ſup Pentatheucū ⁊ alia multa.

Heraclius

Et cum ſanctus habitus ſit:eius feſtum celebratur.18°. kalen. Februarij.
Joannes monachus Gerundenſis epiſcopus :natione Veſegothus ſimiliter hiſ
panus in Luſitania prouincia ortus: Hac tempeſtate chriſtianam religionem:
predicatione:ꝛ ſcriptis vbiqꝫ plurimum iuuit. Ferunt hunc:vbi ſapere aliquid
per etatem cepiſſet: Conſtantinopolim profectum fuiſſe: a qua deinde grecis:ꝛ
latinis lr̃is ſufficienter edoctus diſceſſit:ꝛ Luſitaniam rediens Arrianã hereſim
q̃ tñ ibidẽ inualuerat facillie ꝯfutauit. Quobrẽ ĩ Barchinona ab hr̃eticiſ rlegatꝰ ẽ. Cũ
ãt ĩ patriã rẽdiiſſet mõaſtertũ ꝯdidit:ꝛ mł̃ta ꝯſcripſit:ac rõnẽ viuẽdi mõachis ꝯdit.
Eutropius ſimiliter hiſpanꝰ ep̃s eruditꝰ vir ꝑ hec tẽpora hiſpãoſ doctriã ꝛ exemplo
in fide cõtinuit. Cuiꝰ vitã ṽtutibus ꝛ miraculis illuſtrẽ Verꝰ ep̃s luculẽto ſermo
ne deſcripſit. Eius feſtum apud hiſpanos ſexto idus Junij celebratur.
Anaſtaſius perſa mõachus per id tẽpus pro Chr̃i noĩe cum aliis ſeptuaginta paſ
ſus ẽ a perſis. Nã poſt multa carceris vinculorum ac verberũ tormenta que in Ce
ſarea paleſtine fuerat perpeſſus ad vltimũ decollatus ẽ. Cuius corpuſ poſtea Ro
mã delatũ ad aquas Salinas in beati Pauli mõaſterio repoſitũ ẽ. Eius ṽo feſtiui
tas cũ beato Vincẽtio leuita.xſ°. kalen. Februarij celebratur.
Adoaldus Agilulphi regis ex Theodelinda filius poſt patrẽ cũ matre Theodelin 610
da regnauit annis.10 Huic pater ad q̃rendũ p̃ſidium vix dũ quadriẽnio Theodo
berti frãcorũ regis filiã deſpondit. Qui ſuſcepto regno ob mr̃is prudentiã pacem
cũ omnibus longobardis ꝛ italicis per decennium quietiſſime tenuit. Quo in tẽ
pore multa(vt diximus)eccleſijs donauit.

Papa

Bonifacius q̃ntus papa natiõe Cãpanus:p̃re Joanne. Poſt deus dedit:
b ſedit annis quĩq̃ ꝛ diebus.x.vir ſane ſingularis hũanitatis ac clementie:
qui ꝛ multa ꝯſtituit:vꝫ. Ne quis rõne delicti ad eccleſiã confugiẽs a nemi 618 5817
ne inde extrahi poſſet. Statuit iteꝫ ne acoliti martyrũ reliquias attractare p̃ſũe
rent:cũ ſit officiũ p̃ſbyterorum. Mãdauitqꝫ ut ſacrilegi vbiqꝫ anathematiꝫarent̃.
Voluit itẽ vt teſtamẽta iuſſu principis facta vbiqꝫ valerent. Hic cũ multa ſanctita
te p̃ditus eẽt:clericos religioſe viuẽtes vnice diligebat. Tãdeꝫ cũ nonnulla cemi
teria extruxiſſet ac dedicaſſet defunctus eſt:ac in baſilica Petri multis cũ lachry
mis ſepultus. Ceſſauitqꝫ tunc epiſcopatus dies tredecim.
Eleutherius grecus patricie gẽtis nobiliſſimꝰ Heraclij ĩpatoris cubicularꝰ:ꝛ rei
bellice ſciẽtiſſimꝰ:hoc ãno pꝰ Joannẽ ꝛ Smaragdũ Exarchos:ab Heraclio nonꝰ
Exarchus declaratus ſedit ãnis.v. Qui ſtatĩ apõ Rauenã cõſiſtens ſeſe italie re
gem declarauit. Sed cũ Romanam vrbem peteret a ſuis militibus interfectus ẽ:

Pap.

ꝛ eius caput Cõſtantinopolim miſſum fuit. Cui Iſaurus ſucceſſit.
Honorius primus papa natione Campanus:patre Petronio conſulari vi 622 5821
b ro Bonifacio quinto ſurrogatus ſedit annis.xij.menſibus vndecim:die
bus decem ꝛ ſeptem. Hic ſanctiſſimus fuit:ꝛ ſemicollapſum cleruꝫ doctri
na ꝛ moribus renouauit.hic multas in vrbe eccleſias reſtituit:ꝛ beati Petri Ba
ſilicam tegulis eneis e templo Romuli delatis cooperuit. Edemqꝫ ſancte Agnetis
via Numentana extruxit.ꝛ ſancti Pancratij via Aurelia.ꝛ in Aquis Salinis ſã
cti Anaſtaſij:cuius corpus ex perſide delatum Heraclius eidem miſerat:ꝛ alias
multas edes edificauit. Qui cum Pyrum patriarcham conſtantinopolitanum:
qui Heraclium imperatorem deceperat relegaſſet:vita deceſſit:ꝛ in Petri Baſili
ca ſepultus fuit. Ceſſauitqꝫ tunc pontificatus menſes ſeptem:ꝛ dies.18.
Dagobertus nonus francorum Rex Lothario patre defuncto regnare cepit:ꝛ re 624
gnauit annis trigintaquattuor:quem ferunt bonis omnibus moribus fuiſſe predi
tum. Arnulphus ſiquideꝫ Methenſium ep̃s ipſum in officio continebat. Hic be
ati Dionyſij martyris templum apud Pariſios condidit. Verum anglis infẽſus
cum eis perpetuam ſuſcepit inimicitiam. Hic interceſſione Heraclij imperatoris
omnes iudeos qui in regno ſuo erant baptiꝫare fecit. 625
Arioaldus quintus Longobardorum Rex poſt Theodelinde obitum:deiecto eiꝰ
filio Adoaldo adoleſcente regnare cepit:ꝛ regnauit annis duodecim. De quo
nil memoria dignum litteris mandatum inuenimus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Heraclius

Papa.73 Seuerus primus papa natiōe romanus/ pře Labieno poſt Honoriū ſedit
āno vno. Uir ſiqdē ſingularis pietatis ꝛ religiōis: paupeꝝ amatoꝛ i cala
mitoſos benign⁹: ac in oēs munificus. ꝛ ad reparādas collapſas eccleſias
5834 635 ſplēdidus. Obijt tādeꝫ: ꝛ in Petri baſilica ſepultus fuit. Quo moꝛtuo ſedes vaca
uit menſes. 4. ꝛ dies. xxix.
Iſacius decimus Exarchus patricius cōſtantinopolitan⁹ hoc āno poſt Eleutheri
um ſucceſſit. ꝛ multis ānis apud Rauenam ꝛ Romaꝫ primatū tenuit. Qui poſtq̄
Seuerum ſm̄ conſuetudinē cōfirmaſſet pontificem. Erat tunc conſuetudo vt nul
lus papa coronaret̄ niſi prius ab Exarcho confirmaretur: ſtati theſauros lateranē
ſis baſilice exſpoliauit: quorum partem militibus conceſſit: ꝛ partem ſecuꝫ Raue
nam detulit. Reliquam vero imperatori miſit.
Papa.74 Ioannes quartus papa natione Dalmata: pře Uenācio ſcholaſtico viro
poſt Seueruꝫ ſedit anno vno: menſibus nouē: ꝛ diebus. i9. Hic ſuſcepto
pōtificatu mādauit. Siqs res eccleſie aliq̄ temeritate īuadere p̄ſūeret ad
5835 636 quadruplū reddeř cogereť: vt hēmus in canōe. i. q. 2. c. In ātiqs. Et cuꝫ eſſet ſingu
laris pietatis ex reliqs theſauris quos Iſaci⁹ Exarchus in lateranēſi eccleſia reli
querat: molta captiuorū milia per Iſtriā ꝛ Dalmatiā a captiuitate redemit. Qui
bus expletis moꝛtu⁹ ē. Et. 4º. idus Octobris in Petri baſilica ſepultus fuit. Et tū
ſedes vacauit menſem vnuꝫ: ꝛ dies tredecim.
637 Rhotaris ſextus Longobardoꝝ rex poſt Arioaldū regnauit annis. xvj. ꝛ mēſibus
q̄ttuoꝛ. Qui licet multis fuerit p̄ditus v̄tutibus. Arriana tamen labe īquinatus: i
quā ēt omnes fere lombardi p̄cipites coꝛruere/ ita ut nulla fuerit eiuſ ciuitas ſubie
cta: que duos nō hūerit ep̄os: vnum. ſ. catholicum: alterū arrianū. Et lꝫ ſepi⁹ a Ro
manis pōtificibus reqſitus fuerit/ vt ab arrianiſ recederet nequaq̄ mutari ſe volu
it. In re autē militari adeo preſtās fuit vt Ethruriam oēm ꝛ Lyguriam cuꝫ locis
maritimis vſqꝫ Maſſiliaꝫ in ſuā redegerit poteſtatē. Tanti p̄terea fuit ingenij: vt
leges que ſola mēoria in vſu hēbat in ſeriē quandā redegerit: ꝛ libꝝ ipſum adhuc
extantem edictū appellari mādauerit. Ab illo. n. tēpoꝛe ꝛ ſupra longobardi ſine le
ge fuerāt. Erat autem (ipſo in eodē codice referente) ānuſ ſeptuageſimuſſeptimus
quo Lōgobardi Italiā conceſſerant: vt in eiuſdem prologo libri patet. Huic cum
Theodoꝛus Exarchus bellū aliquando īdixiſſet: nec ipſe recuſaſſet certamē adeo
apō Scultenā Mutine amnē acriter pugnatū ē: vt Exarchuſ ſeptē milia e ſuis eo
in p̄lio amiſerit. Tādē ſine filijs defunctus ē: eiqꝫ Rodoaldus ſucceſſit.

¶ Uiri doctrinis excellentes.

Eligius Nouionēſis ep̄s his tēpoꝛib⁹ in precio fuit. Cuius admirandā vitam mul
tiplex ſignoꝛū numerus commēdat. Qui cū primū aurifaber eſſet/ mūdo abrenun
cians: monachum ſe ꝓfeſſuſ eſt: ꝛ multa poſtmodū monachoꝛum cenobia extruxit
Unde factum ē/ vt in gallijs infiniti ꝓpe modum efficerent̄ monachi. Cuius vita
cū ab oībus mirifice laudaret̄: inuitus tandē ad Nouionēſem ep̄atum aſſūptus ē.
Ubi q̄tum circa chr̄ianam religionē ꝑfecerit exitus acta ꝓbarunt. Beneficus cer
te erga paupes Chriſti: ꝛ bene de Chr̄i religiōe meritus fuit. Qui cuꝫ e vita ex
ceſſiſſet iter ſāctos relatus ē. Eiuſqꝫ feſtū primo kalen. decembris celebratur.
Aurea virgo ſanctiſſima Eligij ipſius diſcipula/ per ipſum tēpus apud Pariſios flo
ruit. Cuius ſ c̄titate ꝑmotus Eligius ipſam trecentis virgibus prefecit.
Uincentius Beluacenſis epiſcopus (vt quidam ſcribunt) hiſdem tempoꝛibus ſan
ctitate ꝛ doctrina in precio fuit.
Indocus quoqꝫ huic nequaq̄ inferioꝛ hītus fuit. Qui cū eēt Britonum regiſ filius
ſpretis mūdialibus pompis in Eremū ſeceſſit: ꝛ cū ibidē aliq̄diu vixiſſet/ in pago
pontico tandem quieuit.
Froſeus Hibernie regis filius cuꝫ duobus germanis ꝛ ſoroꝛe ancte Heltrude ꝑid
tēpus contēptis regni pompis monachus noīatiſſimus in gallijs habitus ē.
Heraclion Heraclion vigeſimuſtertius cōſtantinopolitanuſ imperatoꝛ poſt Heracliū
patrem imperauit cum Martina nouerca annis. 2. In locum tamen de
5837 638 moꝛtui Heraclij primo ſuffectus fuerat Cōſtantinus eiuſ filius: ſed q̄rto

Heraclius
imperij ſuſcepti mēſe inſidijs nouerce Martine: ⁊ Germani huius Heraclionis
veneno extictus ē. Mortuo igr̄ fratre Heraclion iperiū tenuit. Sed ſenatus po/
pulusq̨ cōſtātinopolitanus ꝓpter eoꝝ ſcelera in eos ꝯſurgētes: Martine linguaꝫ:
Heraclioni vero naſum p̄ciderunt: eoſq̨ de regno expulerūt.

Theodorus papa p̄re Theodoro epō: grecus natiōe ex hieroſolyma oriun
dus poſt Joānez quartū ſedit annis. vj. men. v. diebus. 8. Qui ſuſcepto
pōtificatu oīa que ad religiōis chriane dignitatem ptinere arbitrabatur
curioſo circūſpexit aīo: maximeq̨ erga pauperes mira vſus fuit pietate. Conſtitu
it autē cerei paſcalis benedictionē fieri ſabbato ſancto. Cēſuitq̨ nemīnē ſeparari
debere q nupſerit poſt ſimplex votū: ſicut teſtat̄ Gratianus in canone. 27. di. c. Si
uir notū. Hic Pyrrhū patriarchā cōſtātinopolitanū. Sergiū ⁊ Cyrum hereticos
exilio dampnauit. Nam Pyrrhus Heraclionem inſtigauerat vt Conſtantinum
interficeret. Unde ⁊ poſtea a populo cōſtantinopolitano occiſus fuit. Theodorꝰ
aūt ꝯuerſus ſcōꝝ corpa exornauit. ⁊ potiſſimū Primi ⁊ Feliciāi: vnāq̨ baſilicam
apō pōtē Miluiū via flaminea edificauit. Quibꝰ pactis defūctus ē. ⁊ ī Petri ba/
ſilica p̄die idus Maij ſepultus. Et poſt ceſſauit epatus dies. 52. 640 5839

Conſtātius tertius q fuerat Cōſtantini filius vigeſimuſquartus cōſtanti
nopolitanus iperator poſt Heracliōnē patruū iperauit annis. 27. vir qui
dem peſſimus: hereticuſq̨ ac reipu. deſolator. cupidus quoq̨ ⁊ ad oīa fa
cinora ꝓlapſus: qui Paulū epm in locū pyrrhi p̄riarche cōſtantinopolitani here
tici ſuffecit. Cuius qdē auxilio ⁊ perfidia Cōſtātinus ipſe in hereſim ꝓlapſus eſt:
vnde ⁊ Martinū papā exilio dānauit. Huius tēpore Exarchus in Italiā contra
lōgobardos miſſus cū apud Scultenā Mutine amnē in prelio a Rothari rege ſu
ſus fugatuſq̨ fuiſſet: Cōſtantinus deſperatione motus ſtatī cuꝫ magno exercitu
Romā venit. ⁊ apud Apuliā Luceriā vrbē captā ac direptam ſolo equauit. Inde
cū Romā cū. xx. milibus ingreſſus eēt q̄nta poſt die ad direptiones ſe ꝯuertit vni
verſaſq̨ ſtatuas ex ere ⁊ marmore ad vrbis ornamentū poſitas diripuit: ⁊ oīa ec/
cleſiaꝝ ornamēta ſuſtulit. Unde ⁊ auariſſimꝰ hō plus detraxit vrbi in ſeptē diebꝰ
ꝗ̄ barbari ātea in ducētis ⁊ q̄nquagitaocto ānis. Et idē in malā rē abiens dū Sy
racuſis eēt. ⁊ in balneo libidinibus vacaret occiſus fuit.

Ceſarea perſaꝝ regis vxor hoc āno ignorāte viro cū paucis fidelibus Cōſtantino/
polim cōceſſit vt ſacrum baptiſma perciperet. Quo audito perſaꝝ rex legatos cō
ſtantinopolim ad impatorē miſit q vxore ab eo repeterēt. Quibus Ceſarea reſpō
dit nūꝗ̄ in patriā ſe reditura niſi rex chriſtianꝰ efficeret. Hoc cognito rex cuꝫ. xl.
hoīum milibꝰ ad impatorē pacifice vēit. Qui ꝑbenigne ab eo ſuſceptꝰ vna cū omni
buſ baptizatꝰ ē. Ac ſic multis mūeribꝰ ab ipſo donatꝰ ī patriā cū vxore rediſt. Papa. 76

Martinus primus papa patria Tudertinus: p̄re Fabricio poſt Theodorū
ſedit annis ſex: mēſe vno: diebus. xxvj. Qui pōtificatu inito ſtatim Con
ſtantinopolim miſit qui Paulū patriarchā adhortarentur catholicā fidē 645 5844
obſeruare. At ipſe nō modo mōitis obtēperare voluit: ſed ēt legatos pōtificis in
diuerſas inſulas Cōſtantij iuſſu relegauit. Quāobrē Martinus Rome ſynodū
hūit cētūq̄nq̄ginta epōrū. In q̄ Cyri alexādrini Sergi ⁊ Pyrrhi cōſtātinopolita
norū patriarchaꝝ ꝯdēnationē innouauit: ⁊ Paulū patriarchatu priuauit. Unde
Conſtantius imperator Olympium cubicularium ſuum Italie Exarchum ſta/
tim creauit mandans ei vt ſectam manicheoꝝ per oēm italiam extēderet. Marti
numq̨ pōtificē aut captū ad ſe mitteret: aut certe iugularet. Olympiꝰ itaq̨ Romā
cū veniſſet inuēta ſynodo nullum ſuum errorem ſuadere potuit. Ob quaꝫ rem li
ctorē interpoſuit: q Martinū in eccleſia beate Marie maioris interficeret. Qđ il
le ſubita cecitate ꝑcuſſus perficere nequit. Martino autem reconciliatus Olym/
pius paulopꝰ vita deceſſit. Sed Cōſtātius iterato Theodorū exarchū in italiaꝫ
mittens iuſſit: vt oīo Martinum pontificē ad ſe vinctū ꝑduceret. Veniēs quoq̨
Theodorꝰ Romā: cū ad pōtificē ſalutatū iſſet: ei ꝯfeſti cathenas iniecit: ⁊ Cōſtā
tinopolim miſit. Indeq̨ ad Cerſonā Ponti ciuitatē in exiliū actū fuit. In q̄ vrbe
beatꝰ Clemens papa (vt diximꝰ) longe antea exulauerat: vbi ⁊ paulopoſt vitam

C

Cōſtantinus

finiuit multis v̄tutū ſignis vſqꝫ in hodiernū diē refulgēs. Et q̄a īter ſāctos relatus
ē: eius feſtū decima die mēſis nouēbris celebraṫ. Hic aūt pōtifex ea in ſynodo cō
ſtituit | vt clerici comā oio nō nutrirēt: vt hēmus in canōe. 24. di. c. Nō liceat. Mā
dauit itē vt ſpōſi āte carnalē copulā a ſacerdote benedicerenṫ. 24. di. c. Sponſus.
Vetuit quoqꝫ neminē dyaconē ordiari | niſi caſtitatē ꝓfitereṫ. xxvij. di. c. Dyaco
nus. Cēſuit iſuper clericū pᵒ emēdam in ſuā recipi debere dignitatē. v. di. c. Si qs
Vetuit p̄terea fidelibus chrianis kalēdarum obſeruātias. 27. q. 7. c. Nō licet. Ve
tuit ēt chrianis ī quadrageſima nuptias celebrare. 33. q. 4. c. Nō licet. Cōſtituit ī
ſuper nil aliud p̄ter aquā ꝛ vinū ꝛ panē in ſacramēto altaris a ſacerdote offerri:
de cōſe. di. 2. c. Non oportet. Precepit deniqꝫ epis oibᵒ vt ſacruꝫ chriſma ſingulis
ānis ꝯficerēt: ꝛ per oēs dyoceſis ſue eccleſias deſtinarēt: de cōſe. di. 4. c. Oi tēpore
epō. Eo igiṫ mortuo cū Rome ignoraret. 14. mēſes vacauit epiſcopatus.
649 Sarraceni q Egyptū icolunt | hac tēpeſtate freti diſcordijs oriētalis ꝛ occidētalis ec
cleſie ex Alexādria cū ingēti claſſe ſoluētes maximā aphrice ptē occuparūt. Inde
Rhodiū inſulā ꝑueniētes vrbē ceperūt: coloſſūqꝫ fama celeberrimū: a quo vrbs
primaria nomē hūit demoliti ſūt. Ex cuius ere (vt ſupra dictū ē) noningētos came
los onerauere. Dehinc multis in Egeo afflictis iſulis in Siciliā nauigarūt: vbi ꝛ
multa loca vaſtarūt. Ferūt ſarracenos in his tumultibᵒ ad centūqnquagita hoīꝫ
milia de imperatoris exercitu interemiſſe. Hiſpāos quoqꝫ veſegothe ſibi ſubdide
re | infinita prope damna chriſtianis inferentes.

Papa. 77
Eugenius primᵒ papa natiōe romāus: p̄re Ruffiniano pᵒ Martinū ſedit
ānis q̄ſi. 3. vir certe mire pietatis: religiōis: māſuetudis ꝛ munificētie: qui
Gratiano referēte ſtatuit vt qlibet eps carceres h̄ret ad pēitentias delin
5850 651 quētiū clericoꝝ: vt hēmᵒ in decretis. 81. di. c. Sacerdos. Voluitqꝫ vt iuxta eccl'ias
ſacerdotū domicilia ꝯſtituereṫ. 12. q. 1. c. Neceſſaria ē. Mādauit quoqꝫ mōachis
vt q̄uis ex cā clauſtrū nō exirēt. 16. q. 1. c. Placuit cōi. Vetuit iſup vt nullᵒ inuitus
mōachᵒ ī mōaſterio teneret. 20. q. 1. c. Sig. Defūctᵒ deniqꝫ. 4. nonas Junij in Pe
tri baſilica ſepultus fuit. Et tūc ſedes vacauit mēſeꝫ unū: ꝛ dies vigintiocto.
652 Rhodoaldus ſeptimᵒ lōgobardoꝝ rex Rotharis regis filius pᵒ p̄rē regnauit ānis
qnqꝫ. hic Gūdipergā regine Theodelinde filiā duxit vxorē: q religiōis mr̄is muta
ta: ſicut illa Modoetie: ſic ipa in Ticinēſi vrbe Joānis baptiſte templū edificauit
plurimo quidem auri ꝛ argēti apparatu. Veruꝫ Rodoaldus rex in adulterio lon
gobarde mulieris dep̄rehēſus a viro illius adultere occiſus eſt.

Papa. 78
Vitelianus papa ex oppido Seginenſi: ꝑuinciaqꝫ volſcoꝝ | p̄re Anaſtaſio
natus poſt Euſebiū ſuffectus ſedit ānis. 14. ꝛ men. ſex. vir qdēꝫ optius ꝛ
diuini honoris admodū aſſiduus. Qobrē ꝛ eccl'iaſticā regulaꝫ cōpoſuit.
5855 654 cātūqꝫ ordinauit | adhibita organi ꝯſonātia. hic Theodoꝝ mōachū optimū | doctiſſi
mūqꝫ viꝝ in Angliā miſit: ꝛ cātuarēſi eccl'ie epm̄ ꝑfecit. Qui Theodorus āglos p̄
dicatiōe ꝛ exēplo ī fide cōtinuit. Unde ꝛ libꝝ cōſcripſit: quo declarauit q̄ penitē
tia dilui unūquodqꝫ peccatū poſſet. De quo ēt ī iure canōico ꝑſepe fit mētio. Tan
dem cū Vitelianus eccleſiā in oibus bñ gubernaſſet. vjᵒ. kalē. febru. defūctus ī bea
ti Petri baſilica ſepultus ē. Vacauitqꝫ tūc epatus mēſes. 4. ꝛ dies. xv.
655 Aripertus octauus Longobardoꝝ rex poſt Rhodoaldū ſucceſſit | ꝛ regnauit ānis. ix.
hic Gūdualdi filius ꝛ Theodelinde fr̄ fuit. Qui īter cetera apō Ticinū oraculūꝫ
Saluatoris ꝯdidit | ꝛ varijs ornamentis inſigniuit | ac fūdis dotauit. duoſqꝫ filios
teſte Paulo li. 5ᵒ. reliquit ſucceſſores. Partheritē: ꝛ Gundibertū: quoꝝ tp̄re ꝛ lōgo
bardi cū Romāis pacē ſeruauere: ſed mľtis iter ſeſe cladibus agitauere. Grimoal
dus. n. Beneuētanus dux Romoaldo filio Beneuēti duce relicto cū igēti exercitu
Papiā vēit. Partheritēqꝫ pueꝝ ide fugauit: ꝛ Gūdiptum Mediolāo expulit: q̄s
res intelligēs Clodoneus frācoꝝ rex cōdolēs adoleſcētiū iſortunijs magnū exer
citū in italiā miſit | vt adoleſcētes in regnū p̄rnū reſtitueret. Unde ꝛ in citrapada
na regiōe cruētiſſima ꝑlia cōmiſſa ſūt. Rex Grimoaldus victor exiſtēs | galloſ ita
lia pepulit. Refert. n. Paulus hiſtoricᵒ li. 4ᵒ. c. vᵒ. Hac rōne deceptos fuiſſe gallos
Lōgobardi ſiquidē nō lōge ab Aſtēſi vrbe ſimulata fuga reꝝ oium copia ac vini

maxie plẽa vaſa relinquẽtes delituerãt. Galli vero caſtra ingrediẽtes rati ſũt verã fu-
iſſe hoſtiũ fugã: ⁊ in oẽm cibi potuſq; voluptatẽ ſeſe effuderũt. Quare ſupueniẽ-
tibus hoſtibuſ cũ ſõno grauati paſſim veluti pecora ſine cuſtode iacerẽt|ita ab ho-
ſtibus ceſi ſũt|ut vix ſupfuerit nũcius qui tãtã cladẽ Clodoneo regi nũciaret.
Gũdipertus igiť Aripti ꝑdicti filius nonus lõgobardorũ rex defũcto pře regnauit 665
i Papia ãnis.2.hic vt ꝑmittiť cũ Partherite fře q Mediolanũ ꝯtiebat|ꝯcẽdit.
Deodatus papa romãus pře Iouiniano poſt Vitelianũ põtifex ſurroga Papa.79
tus ſedit ãnis.4.men.2.⁊ diebus.5. Fuit hic bõ ſcitate ⁊ religiõe ꝑditus
in delinquẽtes clemẽs: in paupes pietiſſimuſ: in hoſpites benignus: ⁊ er-
ga calamitoſos plurimũ miſericors. Qui inito põtificatu mõaſteriũ vbi ipſe vitã 668 5867
monaſticã duxerat cõfeſtim in Celio mõte edificijs ⁊ fũdis auxit. Eccleſias etiã
nõnullas iſtaurauit: ⁊ ſupplicatiões perſepe hũit ad abolẽda ꝓdigia: q̃ ſepenũero
ſuo tẽpore apparuerãt. Tãdẽ vero cũ e vita diſceſſiſſet|collachrymãtib⁹ oib⁹|i baſili
ca Petri i vaticão ſepult⁹ fuit. Et tũc ceſſauit eṗatus men.4.⁊ dies.11.
Mezetius alias Miſſeſſus.25.cõſtãtinopolitanus impator impauit mẽ. 669 5868
11. Hũc Cõſtãtij impatoris militẽ natiõe armenũ fuiſſe tradunt: q domi
num ſuũ fraude in balneo necauit. Hic Miſſeſſus dũ imperiũ in Sicilia
ſibi vẽdicat nõ ſatis ꝯciliatis militũ aĩs a ſupueniẽtib⁹ ex italia copijs atq; aphri-
ca interfectus ẽ. ⁊ oẽs copie ad Cõſtãtinũ Cõſtantij filiũ inclinate ſũt. Verũ cũ
oẽs milites paſſim dilaberenť|ſarraceni apõ egyptũ hoc audienteſ|magna cõpara
ta claſſe totã Siciliã: ⁊ maxie Siracuſanã ciuitatẽ occuparũt: ex q̃ maximã predã|
ꝑſertimq; ea ornamẽta q̃ Cõſtãtius ex vrbe Roma ſecũ tulerat in Alexãdriã de
tulerũt. Cõſtantius enim (vt premiſſum eſt) multa vrbis Rome ornamenta Syra
cuſas eo animo aduexerat|vt inde Conſtantinopolim traijcerentur.
Conſtãtinus Cõſtãtij filius vigeſimuſſext⁹ cõſtãtinopolitanus imperator
p⁹ Miſſeſſuz impauit ãnis.17.hic ſuſcepto iperio Heracliũ ⁊ Tyberium
fres ſuos in imperij cõſortiũ accepit. Licet ſint q dicãt eoſdẽ fratres pue-
ros: ne ad imperiũ aſpirarẽt naribus mutillaſſe. Fuit hic vir catholicus: modeſt⁹
ac integerrimus. Nã eccľias collapſas: q̃ ſub Heraclio ab hereticis dirute fuerãt
inſtaurauit. Sarracenoſq; romão imperio infenſiſſimos bello deuicit: ac vectigales
reddidit. Et tãdẽ inita pace cũ rediiſſet Cõſtãtinopolim grecos romane eccleſie
iniuit ſynodũ ſextã Agathonis pape rogatu cõgregauit. In q̃ permiſſuz ẽ grecis
ſacerdotibus vti vxoribus legitimis. latinis vero nequaq̃. Deniq; cũ eẽt bonis opi
bus plenus.17°. imperij ſui anno apud Cõſtantinopolim vita deceſſit.
Grimoaldus decimus lõgobardorũ rex Gundiperto expulſo regnauit annis nouez 670
vir mediocris ſtature in quo (ſicut Paulus li°. 4°. refert) fuerũt multe tũ corporis:
tũ aĩ dotes preclariſſime. Fuit eniz corpore validus: capite caluo: promiſſa barba:
atq; aĩo ⁊ corpore in rebus agẽdis ꝓmptiſſimus. Prudẽtia quoq; ⁊ conſilio nõ ſo
lũ in rebus externis: ſed ẽt domeſticis multũ valuit. Nam q̃dã capitula perutilia
Rhotaris regis edicto addidit: q̃ ⁊ ipſa legis formã poſtea accepere. Huius (vt ꝓ
miſimus) Rhomoaldus Beneuẽtanorũ dux fili⁹ fuit: cui Cõſtãtius imperator du
rum mouit bellũ. Eapropter Rhomoaldus Papiã legatos ad přem miſit: vt ꝯtra
imperatorẽ ſibi auxilio foret. Unde Grimoald⁹ rex ſtatim magno cõparato exer-
citu ꝯtra Cõſtãtiũ ire ſtatuit: ac Lupo Foroliuianorũ duci regnũ ⁊ oues cõmiſit.
Lupus aũt rege digreſſo: italie regnũ ſibi vendicare decreuit. Unde ⁊ in Ethru-
ria ⁊ Emilia vltrapadana omnia tumultibuſ inuoluit. Quapropter Grimoaldus
apud Beneuẽtum audiens) bauaros (duce Cacano pecunijs ⁊ pollicitationibus
in Lupũ cõmouit. Qui facto magno impetu|mox a Lupo in ipſo primo cõgreſſu
ſuperati ſũt. Verũ ſequenti die preliũ repetentes Lupum ſuperant ⁊ obtruncant:
totũq; Foroliuij diripiũt. Reuerſus vero Grimoaldus grãs Cacano egit q̃ ſibi au
xilia miſiſſet. ſuaſitq; vt copias reuocaret. deinde clã in forum pompiliũ. i. Imolã
duxit: vlturus iniuriã: quã a Rauenatibus ibi acceperat: dũ tranſiret in auxilium
filij. Sabbato ſacto ex inopinato ciuitatẽ aggreſſus eſt: clerũq; cũ omni populo in
terfecit: ⁊ vrbẽ ſolo equauit. Inde quoq; Arneſcũ Lupi filiũ ad paternũ ducatũ

Conſtantins
aſpirantē apud Foroiulium cum multis ſclauis interfecit. Tandem ⁊ ipſe nono
die poſt flobotomiam in brachio factam: dū arcu columbam ſagitaſſet: erupto
denuo ſine intermiſſione ſanguine diem obijt: ⁊ apud Papiam in beati Ambro-
ſij baſilica: quā ipſe ſua impenſa ſtruxerat ſepultus eſt.
671 Lotharius vndecimus francorum rex hoc anno Clodoneo patre defuncto regna-
re cepit: ⁊ regnauit annis quattuor.
Papa.80 Bonus papa natione romanus: pře Mauricio genitus poſt Adeodatum
ſedit anno vno: men.2. diebus.v. Quo quidē āno maximi imbres fuere: ⁊
multi fulminibus afflati interiere: ⁊ frumēta in agris emarcuerūt. Unde ⁊
pōtificatū in maximis turbinibus ſuſcepit. Fuit tamē adeo doctrina ⁊ ſanctitate
5871 672 valens: vt clex diuerſis diſtinxerit ordibus: diuerſiſq; auxerit honoribus: ⁊ Ra-
uenatū eccleſiam a romana iādiu ſegregatā. ⁊ eā ob rē Aliocephalim appellatā
ſedi apoſtolice multa cū pace reduxerit. Theodorus eiuſdē eccleſie pſes ⁊ eps ſan
ctiſſimus in hanc opionē oēs reduxit. Hic ꝓpterea mōachos quoſdā Syros cum
Neſtorianis ſentiēs damnauit: eoſq; variis in mōaſterijs diuiſit. Hic ēt beati Pe-
tri veſtibulum quod paradyſum vocāt marmorib⁹ ornauit. Ac etiā eccl'iam apoſto
lorum via hoſtienſi: ⁊ beate Euphemie via Apia ſitam inſtaurauit. Et alia multa
diuino honori contulit beneficia. Defunctus tādem in Petri baſilica ſepultus fu-
it. Et tunc epiſcopatus vacauit menſes duos.
Papa.81 Agatho prim⁹ papa ex Sicilia oriūdus: pře romano Adeodato ſuffectus
ſedit ānis.2.men.ſex: diebus.xv. hic mōachus exiſtēs ob maximā eius ſā
ctitatē ārtus pōtifex ex mōachis creatus ē. Uir certe tāte ſcitatis ⁊ perfe
5873 674 ctionis: vt leproſū obuiū factum oſculādo ſtati liberauerit. Tāte etiam clemētie: ⁊
māſuetudiſ extitit vt neminē vnq̄ triſtem a ſe dimiſerit. Habuitq; (vt pmiſſum ē)
imperatorē moribus ſuis nō diſſimilē. Quapropter Monothelitarū cā conciliū
apud Cōſtantinopolim bře conſtituit. Unde ⁊ eidē legatos: cū pōtificatū inijſſet
Conſtantinopolim miſit: quoſ perbenigne ſuſcepit. Adhortatuſq; ē vt omiſſis al
tercationibus ex equo ⁊ bono vnā eccleſiam de duabus facerent. Huius tempore
poſt lune ⁊ ſolis eclypſim peſte grauiſſima apud Romā laboratum ē: que inter ali
os Agathonem virum ſanctiſſimū quarto idus Januarij extinxit. Quo mortuo
ceſſauit ep̄atus anno vno ⁊ men.7.

Synodorum Epilogus.

677 Synodus ſexta vniuerſalis ducētorū ⁊ octogintanouē ep̄orum hoc āno apud Con
ſtantinopolim intra palatiū imperatoris auctoritate Cōſtantini cōtra Machari
um Antiochenū ep̄m: ⁊ Gregoriū cōſtantinopolitanū ep̄m: ⁊ eorū ſectatores. Secta
ē aūt cā Monothelitarū qui vnā tantū in Chřo dicebāt fuiſſe voluntatē: ad quā
Agatho doctos chřiani nōis viros: vz Joannē portuēſem ep̄m: ⁊ alterū Joannem
romane eccleſie dyaconū miſit. Aderāt ēt pcipui defenſores: Gregorius cōſtātino
politanus ⁊ Macharius antiochenus epi. Et prefata hereſi cōdemnata Gregori
us ſentētiam mutauit. Macharius vō pertinax dignitate ab oibus priuatus ē: et
cū cōplicibus ſuis Romā relegatus ē. Anathematizando itaq; greco ſermōe pres
nouē capitula ſcripſerūt: in quibus Auguſtini: Ambroſij: Hieronymi: Cyrilli: A-
thanaſij: Baſilij: Gregorij: Dyoniſij: ⁊ Hylarij ſentētia cōcluſū eſt duas naturas
⁊ obſeruationes in Chřo fuiſſe: ſicut patet per Gratianū. 15. di. c. Sexta ſynod⁹.
Quapropter Joannes portuenſis octaua die paſce coram principe ⁊ Gregorio
patriarcha. corāq; vniuerſo populo conſtantinopolitano pro gratiarum actione
deo exoluenda in baſilica ſancte Sophie miſſā latine celebrauit: omnibus q ade-
rant approbantibus illum ſacrificandi morem.
Primā autē vniuerſalē ſynodū Nicenā fuiſſe conſtat: que trecentorū decē ⁊ octo pa
trum ꝯtra Arriū ꝯgregata fuit: qui tres grad⁹ in trinitate pōebat. Přem. ſ. maiorē:
filiū minorē: ſpiritū ſactū creaturā. Hec āt Conſtātini pricipis ⁊ Silueſtri pape:
Macharij hieroſolymitani Alexādri Alexādrini patriarche tēporibus celebrata
fuit. Qui ꝯdēnantes eam hereſim ſtatuerunt. xx. canōes: quorū auctor maxime p-
fatus Alexander epiſcopus fuit. Cuius quidē auctoritas par ē euangelijs.
Secūda cōſtantinopolitana centūquinq̄ginta patrū Gratiani ⁊ Theodoſij pricipū

Conſtantinus
⁊ Damaſi pape Cyrilli hieroſolymitani ⁊ Nectarij alexandrini temporibus con
tra Macedoniū cōſtātinopolitanū epiſcopū. ⁊ Eudoxiū: qui negabant ſpiritū de
um eē. Et hi omnes cōdemnata prefata hereſi ſtatuerunt canōes quattuor. Quo
rum auctor maxime beatus Nectarius cōſtantinopolitanus fuit.
Tertia Epheſina ducētorū patrum magno Theodoſio pricipe ⁊ pontifice Celeſti
no: Iuuenale cōſtātinopolitano epō. ⁊ Cyrillo ↄtra Neſtoriū cōſtātinopolitanū
epiſcopū: q beatā virginē Mariā nō dei ſed hois tm̄ genitricē appellauit. vt. ſ. aliā
perſonā carnis: aliā faceret deitatis. Hi. xv. capl'a contra huiuſmodi blaſſemias
auctore deo: eodemqꝫ ſancto Cyrillo anathematizando deſcripſerunt.
Quarta calcedonēſis ſexcentor ⁊. xxx. patrū Leonis pōtificis ⁊ Martiani princi
pis. Iuuenalis hieroſolymitani: ⁊ Anatholij conſtātinopolitani epī tēporib⁹ ↄtra
Euthicen cōſtātinopolitanū abbatē aſſerētē Chr̄m poſt hūanā aſſūptionē non ex
duabus naturis exiſtere: ſed ſolā in eo diuinam naturā permanere. Et hi quidem
ꝑſcriptā hereſim condemnantes ſtatuerunt canones vigintiocto: quorum auctor
maxime ſanctus Anatholius epiſcopus fuit.
Quinta celebrata fuit Cōſtantinopoli ↄtra Theodor mopſotenū ⁊ oēs hereticos
qui Mariā virginē ſolū hoiem peperiſſe dicebant: nō deū ⁊ hoiem. Qua in ſyno
do conſtitutum ē vt beata virgo Theotocos diceret: qa v̄e deū ⁊ hoiem peperit.
Hec autē Iuſtiniani principis tēporib⁹ ⁊ Iulij pape domini Antiocheni: ⁊ Euti
cii cōſtātinopolitani hita fuit. Qui oēs quattuordecim capitola anathematizando
ſcripſerūt cōtra Theodori ⁊ ſociorum eius blaſſemias.
Fuerūt ⁊ alie. xxiiij. ſynodi: vt hētur in canōe. i ȝ. di. Diuerſis temporib⁹ hite: que
tamē eiuſmodi auctoritatē quā ſex pricipales ſynodi ꝑdicte nō obtinuerūt: q̄s hic
breuitatis cā omittimus.

Viri doctrinis excellentes.

Theodor⁹ Anglor Archieps: vir doctiſſim⁹ optimuſqꝫ p hoc tēpus apō Angliam
floruit q inter cetera referēte Paulo hiſtorico librū edidit in quo declarauit q̄ peni
tentia vnūquodqꝫ peccatū dilui poſſet: ſed ⁊ cōmētaria in diuiniſ compoſuit.
Damian⁹ quoqꝫ papiēſis ⁊ Māſuetus mediolanēſis epiſcopi his tēporibus doctri
na ⁊ ſctitate plurimū valuere. Quor epiſtole ſextā ſynodum multū iuuere. In q
bus hec potiſſimū ſcripta erant. Hec eſt vera dei ⁊ hominis fides vt due credant
in deo voluntates: dueqꝫ operationes.
Seuerinus Agaunenſis abbas ad hec vſqꝫ tempora peruenit. Qui in uita pariter
in morte multis claruit miraculis. Huius precibus Clodoneus francorum Rex
adiutina ſua infirmitate liberatus fuit. 677
Stella quā greci Cometē vocant eo āno per tres cōtinuos menſes apparuit: ⁊ plu
uie magne frequētiſſimaqꝫ tonitrua: qualia nūq̄ antea audita fuere. Que oia ma
ximas ⁊ ꝓximas clades indicauere. Unde mox vniuerſaliſ maxiaqꝫ peſtilētia ſub
ſecuta ē: qua Papia primum fere depopulata: ⁊ per ānum derelicta eſt. Scribit. n.
Paulus hiſtoricus li. v. his frequētibus pluuijs oēs ſegetes ↄculcatas iterūqꝫ fuiſ
ſe renatas: ⁊ ad maturā frugē ꝑueniſſe: ⁊ preſerti i vrbib⁹ nr̄is ciſalpie gallie.
Theodorus duodecimus frācor rex hoc āno patre ſublato regnar̄ cepit: ⁊ regnauit
ānis quattuordecim: vir callidi ⁊ aſtuti ingenij: nec cōſilio min⁹ q̄ mān promptus
qui multas tyrannides in regno exercuit. Hebroynum enim quendā nobiliſſimū
habuit conſiliariū: cuius cōſilio oia gubernabat qui magna in Auſtraſios inſolen
tia vſus hunc ipſum regem cum ingēti exercitu aduerſus eos duxit. Sed Hebroy
no a Pipino Auſtraſior regule interfecto deuictus rex fuit. ⁊ Pipinus guberna
tor regni ⁊ maior domus regie effectus fuit.
Harimbald⁹ Grimoaldi regis fili⁹ vndecimus lōgobardorū rex hoc āno adhuc pu 678
er pr̄e morte ſublato regni iura ſuſcepit: ⁊ regnauit mē. ȝ. Eo nāqꝫ tēpore Partha
ris quē puer Grimoald⁹ Papia pepulerat teſte Paulo hiſtorico li. v. c. 34. dum
exul ex gallia in Britāniā traiiceret i certa voce admonet: vt mortuo Grimoaldo
regimen paternum repetat. Qua quidem voce permotus licet incertuſ haberetur
auctor in italiam redijt: ac tertio menſe poſt Grimoaldi mortem regno paterno ſi
ne oatentione potitus eſt.

Cõſtantinus

Parthāris igit̃ duodecimus Lõgobardoꝝ rex Aripti quondā regis filius regnauit
primo ānis. 8. ſolus moxq̃ cū Iunipto filio ānis. 10. Uir ſane bonus ꝛ chriane re⸗
ligionis amatoꝛ qui mōaſteriū ſācte Agathe edificauit. Cuius vxoꝛ Rhodelinda
eius exēplo permota glorioſe virginis baſilicā que ad ptīcas dicit̃ extra vrbis mu
ros extruxit. ꝛ maiora certe extruxiſſet: niſi Alachis lõgobardus tridētinus dux
illum perturbaſſet: qui elatus victoria: q̄ bauaros ingēti clade apud Bauzanum
oppidū ſuperauerat in reges ſuos arma mouet. Uerū Parthāris cōparato exer⸗
citu boiem primo impetu fūdit: fugatq̃: clauſūq̃ Tridēti aliq̄diu obſidet: ꝛ in ipa
noctu fuga inde abeūte Tridēto potit̃. Tāta autem Parthāris huius clemētia fu
it: vt ꝛ boiem ad ſe redeūtem in grām reciperet: ꝛ eū Brixianoꝝ ducem (ad Iuni⸗
periti filij preces) crearet: reclamante tamen ſepius patre q̄ in ſuam hoc Iunipe
ritus faceret pniciē qui hoſti ſuo ad regnādū vires preberet. Brixiana nanq̃ ciui
tas magnā ſemp nobiliū lõgobardoꝝ multitudinē habuit. Nec in pſentiaꝝ ſecus
Papa. 82 Is tādem ab hac luce ſubtractus: in Baſilica domini ſaluatoris quam Aripertus
eius genitoꝛ extruxerat: in Papia ſepelitur.

Leo ſecūdus papa ſiculus natiōe patre Paulo: Agathoni ſucceſſit: ꝛ ſedit
5878 679 mēſib⁹. x. ꝛ dieb⁹. 17. vir q̄dē ſcia ꝛ ſactitate cōſpicuus. Cuius ſcripta ex
tant elegātiſſima. Et vltra doctrinā ꝛ eloquētiam ſingularis religiōis pie
tatis: clemētieq̃ pontifex fuit. Qui oēs verbis ꝛ exemplo ad iuſticiã: ad fortitudi
nem. hūanitatem: benignitatēq̃ hortabat̃. Hic in celebratione miſſaꝝ pacis oſcu
lum poſt agnus dei dari inſtituit. Cōceſſitq̃ neceſſitate vrgēte oī die baptizare: ſi
cut hēmus in canōe de conſe. di. 4. c. Hi qui. Sextā quoq̃ ſynodum ab Agathōe
celebratā approbauit atq̃ ſuſcepit: ꝛ eos anathematizauit quos illa ſācta ſynodus
preſente Cōſtantino dānauerat. Inſtituit preterea. ꝛ quidem ſancte ne ad archie
piſcopatũ aſſumpti pro vſu pallij aliorūue officioꝝ quicq̄ eccleſie perſolueretur.
Obijt deniq̃ vir ſanctus. 4°. kalē. Iulij: quo die ei⁹ feſta celebrant̃. ꝛ collachrymā
tibus omnibus in eccleſia beati Petri ſepelitur. Et tunc ſedes vacauit menſes vn
Papa. 83 decim ꝛ dies vnum ꝛ viginti.

Benedictus ſecūdus papa p̄re Ioāne romano ciue natus poſt Leonē ſe⸗
dit men. x. ꝛ diebus. 12. Is vnus fuit q̄ merito oīum ſuffragijs inde mortui
Leonis ſurrogari debuit. Nā ab ineūte etate Chriſto militat̃ cepit: ꝛ i diui
5880 681 nis ſcripturis ab ipſa pueritia operā dedit adeo vt in ipſis ꝛ doctria ꝛ exercitati
one ſingularis tūc hret̃. ob cui⁹ ſcitatē pmotus iperatoꝛ ad eū ſāctionē miſit: vt quē
cler⁹ ꝛ exercit⁹ romāus delegerit in papā nulla impatoris aut Exarchi expecta li⸗
cētia eueſtigio cōfirmet̃: qd diu obſeruatū ē. hic bti Petri: bti Laurētij i Lucina
bti Ualētini via flaminea: ꝛ v̄gis dei gēitricis ad martyres baſilicas reſtituit: eaſq̃
aureis ac argēteis vaſis: veſtib⁹: alijſq̃ ornamētis exornauit. Undecimo vero mē
ſe omnibus charus deceſſit: ꝛ apud ſanctũ Petrum in vaticano ſepultus fuit idi⸗
bus Iuni̇̃. Et poſt vacauit ſedes menſes. 2. ꝛ dies quindecim.

Ungarorum regni principium.

Ungarorum. i. Bulgaroꝝ regnū per hoc tēpus exorit̃. Hi Bulgari ex Scythia no⸗
uiter egreſſi Thraciā primū inuaſerūt: quos cū impator Cōſtātinus retardar̃ ten
taſſet ab eiſdē inter Panoniā ꝛ Myſiam ingēti clade ſupatus ē. Fugientiq̃ pacē
nō equis conditiōibus dederūt: per quā Panoniam ꝛ Myſiā conſecuti ſūt: vbi p
octingētos ꝛ quattuoꝛ annos ſedes obtinent: non ſine magno reipu. chriſtiāe emo
lumento contra Turcos aſſidua bella gerentes. Quibus primo Trebellius Rex
regnauit: qui Iuſtinianū ab imperio deiectũ poſtea armis in imperium reſtituit.
Karolorum etiam glorioſum nomen per hoc tempus cepit apud Francos. Erant
autem duo fratres Auſtericie duces. Unus Martinus: alter Pipinus cognomē
to vetulus ſiue breuis. Hebroynus quidam eadem tempeſtate Theodoricū fran⸗
corum regem pro ſuo libito gubernabat: qui magna in auſterios inſolentia vſus
Theodoricū regē cum magno exercitu aduerſus eos mouit. Cōmiſſoq̃ p̄lio coſ⸗
dē duces fudit. Et Martinus p frandē interfectus fuit. Et paulop⁹ ēt Hebroyno
occiſo Pipinus reitegrata cum francis gratia: alium in locū Hebroyni a francis

Conſtantinus

ꝯſtituit impetrauit. Inde cū intellexiſſet regem omnibꝰ apō francos odio eē: q̄ Bertarij ignobilis cuiuſdam ꝯſilio ꝛ opera vſus fuiſſet| ipſe regnū occupare ꝯſtituit. Et coactis in vnū ingentibus copijs traiecit in galliam: Theodorūq̄ȝ ac Bertariuȝ obuiam factos fudit: ac fugauit. Verū Bertarius ſalutē ſibi fuga queſiuit. Theodorꝰ vero vbi in regnum ſeſe recepit pacē obtinuit: ac Pipinū victorē regni gubernatorē ꝛ maiorem domus regie fecit. Et extunc apud Gallias| francorum regibus a ſolita fortitudine ꝛ ſcientia degenerantibus iſ qui victores eſſe videbantur| regnum adminiſtrare ceperunt. Quippe cum celitus diſpoſitum eſſet ad ipſam francorum progeniem regnum deuoluendum. His autem geſtis Pipinus Nodeberto in officio ſuo ſubſtituto| in Auſteriam redijt: que erat pars orientalium francorum: ꝛ ibidem regnauit annis.27.

Joannes quintus papa Antiochenus: patre Cyriaco poſt Benedictuȝ ſuffectus ſedit anno vno ꝛ diebus decem. Vir ſingularis religionis ꝛ manſuetudinis: qui ꝛ libellum de pallij dignitate compoſuit. Hunc Oſtienſis Portuenſis ꝛ Viletrenſis epiſcopi conſecrauere in eccleſia ſancti Saluatoris: queȝ quidem ritum ceteri poſtea ꝯſeruare. Obijt autem quarto nonas Auguſti: ꝛ apud ſanctum Petrum ſepultus fuit. — Papa 84ꝰ — 542 5881

Conon papa paterna origine Thrax| patre Benedicto poſt Joannem pontifex factus ſedit menſibus.xi. ꝛ diebus.3. Vir quidem bonus ꝛ tāto principatu dignus: propter quod a nonnullis Angelicus appellatus eſt. Erat enim veneranda canicie: ꝛ forme dignitate inſignis. Cunq̄ȝ romani Petrum archiepiſcopum. Exercitus vero Theodorum presbyterum creari peterent. Theodorus exarchus Cononem ob eius virtutes (acclamantibus cunctis) cōfirmauit. Qui inito pontificatu ſtatim in valitudinem incidit: qua ꝛ mortuus ē: ac ſepultus apud ſanctum Petrum.xiº. kalē. Octobris. Et ceſſauit ſedes quaſi.3. menſibus. — Papa 85ꝰ — 683 5882

Viri doctrinis excellentes.

Joannes Bergomenſis epiſcopus tempeſtate hac (Paulo hiſtorico l.º vj.º c.º vj.º teſtante) floruit. Vir ſane eruditione fide conuerſatione ꝛ moribus inſignis. Cui ꝑpter egregias eius virtutes reges etiam ꝛ principes honoris gratia aſſurgere conſueuerant. Hic Junipertum longobardorum regem ſalutis zelo ſepenumero arguebat. Qui cum aliquando regem hac de cauſa in conuiuio offendiſſet| Rex ira percitus ei ad hoſpicium reuertenti ferocem ꝛ indomitum equuȝ: qui immenſo fremitu ſuperſedentes terre allidere conſueuerat| parari fecit. Cui cum ſanctus epiſcopus inſidiſſet ita manſuetum reddidit: vt eum ſuaui inceſſu ad domum propriam vſq̄ȝ portarit. Quod rex audiens ex eo ꝛ deinceps epiſcopū maximo honore proſecutus eſt equumq̄ȝ quē ſue ſeſſioni dedicauerat ei dono dedit. Necnon ꝛ Farrā villam reſtituit: quam Alachis tyrannice abſtulerat.

Leodegarius Auguſtudunenſis epiſcopus ꝛ martyr doctiſſimus quidem ac eloquētiſſimus| per hoc tempus iuſſu Theodorici francorum regis interfectus ē: eo q̄ ipſȝ ſepe tyrannidis arguebat.

Audocus Rothomagēſis archiepūs his tēporibus doctrina ꝛ ſanctitate nulli ſecundus fuit: de quo etiam apud Gallos mira leguntur.

Beda venerabilis presbyter: greca latinaq̄ȝ lingua eruditus in extremo orbis angulo natus| tempeſtate hac ꝑ chriſtiana religione multa ꝯſcripſit. Qui docēdo ꝛ predicādo vſq̄ȝ in ſenium oēs perſtrinxit terras: ꝛ adeo laborauit. vt ꝑ quinquaginta noueȝ annos ꝛ docere ꝛ libros componere nō deſtiterit. Epropter venerabis cognominatus ē. Hic circa annū domini.734. etatis vero ſue.72.º anno diē obijt: ꝛ in ſcōꝝ cathologo ꝯputatus ē. Cuius ad Genuenſem maritimā vrbē poſtmodū delatum: in diui Benigni baſilica ꝯditum ē. Ferunt hunc hos edidiſſe cōmentarios.

Sup Marcū li 4	Sup geneſiȝ li i	Sup Tobiā li i	De q̄oibꝰ li. reguȝ li i
Sup Lucam li i	Sup Sāuelē li 4	Sup pſalmos li i	De tēporibus li i
Sup epſas ca. li vi	De tab. Moy. li 3	Sup ꝑabolas li. i	De luna li i
Sup actꝰ apłoꝝ li i	De Salo. tē. li i	Sup cātica cā. li v	De geſt angloꝝ li i
Sup apocalip. li i	Sup Eſdraȝ li 3	De locis ſanct li i	Et Emilias multas

Conſtantinus
atqꝫ ſermones quibus gallici ſacerdotes vtuntur. Habuit hic duos germanos do-
ctiſſimos: Strabonem .l. ⁊ Haymonem: quorū alter pleraſqꝫ omilias eleganti ſer
mone compoſuit. Alter Geneſim accuratiſſime commentatus eſt.
Papa 86 Sergius papa: natione Antiochenus: patre Tyberio natus Cononi ſucceſ
ſit: ⁊ ſedit annis .14. menſibus .8. diebus .14. Uir magne doctrine ⁊ ſancti
5885 684 tatis: quam ob cauſam licet maxima cum altercatione: quia cum alij Theo-
dorum: alij paſcalē archidyaconū poſtulaſſent in Cononis defuncti locuꝫ dei nutu
ſuffectus ē. Quē Juſtinianus impator cū ſynodo ſue nollet acquieſcere ad ſe vinctū
p Zachariam, ꝓthoſpatarium ſuum Cōſtantinopolim trahere ꝑcepit: ſꝫ milites ita
lici id admittere noluerūt: ⁊ niſi a pōtifice tutatus fuiſſet ab ipſis interfectus eſſet.
Uerū cum pacem obtinuiſſet vir ſanctiſſimus ad eccleſiarū inſtaurationem manuꝫ
appoſuit. Et Petri baſilicā ſemirutā reſtituit: multaqꝫ dona ei obtulit. Jbiqꝫ cuꝫ ba
ſilicam reficeret partē dominice crucis reperit in arcula enea. Et beati Leonis pa-
pe corpus viliſſime iacens domino reuelante in boneſtiorem locum tranſtulit. Hic
conſtituit vt Agnus dei ter ante fractionem panis Chriſti in eccleſia caneretur.
Eius quoqꝫ virtute ⁊ ſanctitate Saxones omnes fidem noſtram ſuſceperunt. Tā-
dem vero in domino quieuit. ⁊. vſ°. idus Septēbris collachrymantibus cunctis in
Petri baſilica ſepultus fuit. Ceſſauitqꝫ tunc epiſcopatus dies .50.
685 Clodoneus Theodori regis filius .13. frācoꝝ rex hoc anno p̄re defuncto francis (per
mittēte Pipino) puer regnare cepit. ⁊ regnauit annis .2. Quo mortuo Childebert⁹
Theodori frater regnū accepit: ⁊ .14⁹. francoꝝ rex habit⁹ ē: ad quē Pipinus ex Au-
ſteria preſumptā ꝯtinuans poſſeſſionem Grimoaldū filiū inſtituit rege dom⁹ guber
natorem: ⁊ ipſe interimi cū Suenis ⁊ Germanis plurima bella geſſit.
Juſtinianus Juſtinianus iunior Cōſtātini ꝑdicti filius .27. Cōſtantinopolitan⁹ impera
tor impauit prima vice annis .x. Uir bonus: prudenſqꝫ ac elemoſynarū ꝓ-
5885 686 fuſor: q ⁊ admodū Cōſtātinopolitanū auxit imperiū ⁊ multas ꝯdidit leges
diuinamqꝫ religionē honorauit: huius tēpore Saraceni Lybiā ⁊ Aphricā inuaden
tes oīa maris expoſita occupauere. Quib⁹ malis permotus Juſtinian⁹ cū grandem
cōparaſſet exercitū in Saracenos ꝓrupit: tantūqꝫ terroris eoꝝ duci Aminelech in-
cuſſit vt vltro pacē petierit: Aphricamqꝫ reſtituerit. Uerum haud multopoſt Juſti
nian⁹ ⁊ in deū ⁊ in hoīes multa incōſtantia vſus ē: q primo Saracenos: deinde Un
garos preter pacis federa ē adorſus: a quib⁹ tamē plus incōmodi accepit ꝙ intulit.
Unde Cōſtantinopolim rediēs a ciuib⁹ omnib⁹ odio habitus ē: ꝙ ꝑfecti vrbis ſeui
tiam nō ꝯpeſcuiſſet: quodqꝫ Synodū habuiſſet: in qua ſextā ſanctā ſynodū quaꝫ pa
ter eius fecerat infringere conatus ſit. Quapropter oī ꝯmota ciuitate Leōtius Pa
tricius ſuadente Gallinico patriarcha plebē cōſtantinopolitanam in eum ad arma
concitauit. Qui refracto carcere: multiſqꝫ eductis morti damnatis Juſtinianū im
perio deiecit: naribuſqꝫ mutillatū in exiliū apud Cherſonam ponti ciuitatem miſit
⁊ ipſe Leontius imperium inuaſit.
Papa 87 Joannes ſextus papa: p̄re patrono greco oriūdus poſt Sergiuꝫ ſedit annis
3. ⁊ mēſi. 3. Hic (vt multi aſtruunt) martyrio coronat⁹ ē: ſꝫ a qbus non ſatis
5894 693 ꝯſtat. Qui ⁊ beati Andree baſilicā in vaticano collapſam reſtituit: ⁊ beati
Petri altare cum duabus columnis dextra leuaqꝫ exornauit. Atqꝫ ēt vt erat animo
pius ex erario eccleſie captiuos redemit: ⁊ in Samium cū pace remiſit. Mortuus
tendem ad catacumbas via Apia apud ſanctum Sebaſtianum ſepelitur. Et tūc ſe-
des vacauit menſe vno: ⁊ diebus .xix.
Leontius Patricius vigeſimuſoctauus Conſtantinopolitanus imperator
pulſo Juſtiniano imperauit annis .3. Hic vt diximus Gallinico patriar-
cha annuente cum vrbana plebe imperio potit⁹ ē: ⁊ Juſtinianus deiect⁹.
5895 696 Quod intelligens Aminelech Saracenorum admiratus mox Aphricam inuaſit.
Aduerſus quem Leontius Joannem Patriciū miſit: ⁊ oēs Saracenos ex Aphr
ca exterminauit. Sed cum non ſperatet aduerſus magnas Saracenorum copias
Aphricam diu poſſe tueri ad imperatorem pro auxilio impetrando reuerſus eſt.
Quo recedente interim exercitus Tyberium quendam Conſtantinopolitanum

Philippicus
ciuē imperatorē ſibi creauit. Qui mox cum exercitu Conſtātinopolim nauigauit: ca
ptumq̧ ibi Leontiū naſo ſicut ⁊ ille Iuſtinianū priuauit: ⁊ in carcerē coniecit.
Junipertus al's Coniptus Partheriti regis fili⁹.13. lōgobardoꝝ rex | pře defuncto ſo 696
lus regnauit ānis.12. Uir eloquētiſſimus: ⁊ cūctis amabilis: oīq̧ bonitate ꝯſpicuus
⁊ in bellis audaciſſimus: q inter cetera apð Ticinēſiū vrbē: vbi bellū ꝯtra Alachis
geſſit: monaſteriū pulcherrimū in honorē beati Georgij extruxit. Tandē bona pa
ce vita functus ꝯlachrimātibus vniuerſis lōgobardis: teſte Paulo li°. 6. c. 17. apð tem
plum ſancti Saluatoris quod auus ſuus ſtruxerat ſepelitur.

Tiberius vigeſimuſnonus Cōſtātinopolitanus impator | incarcerato Leon Tiberius
tio impauit ānis.7. Hic Cōſtātinopolitan⁹ ciuis fuit: qui alio nomie Abſi
marus vocabat: qui ſuſcepto principatu Philippicū Nicephori patricij fi 699 5898
liū ſuū ad obtinēdū impiū fautorē | i pōtū exulare iuſſit. Philippic⁹. n. adoleſcēs cū
ſe p quietē vidiſſe dixiſſet | caput ſuū aquila obūbrari: qð impij pſagiū videbat. Im
pator eū relegauit. Uez cū ēt Iuſtinianū oli ipatorē apð Cherſonā pōti relegatū i
terimere ſtatuiſſet. Id audiēs Iuſtinian⁹ ad Cacanū bauarū ꝯfugit: a quo honorifi
ce ſuſcept⁹ | cū eius filiā ſibi vxorē accepiſſet | mox ēt ei⁹ aux° i impiū reſtitutus ē.
Leo papa. 4⁹. p⁹ Sergiū: vt nōnulli affirmāt ſucceſſit: quē i pōtificū ro. cathologo nō
ponēdū eē dicūt: qa p Patriciū romanū violēter intruſus fuit | ſedit tn̄ annis.4.

Joānes.7⁹. papa pariter cū Joāne.6°. grec⁹: pře Gregorio ſedit ānis.2. mē. Papa 88⁹
7. die.18. Uir ſāctitate ⁊ eloquētia clar⁹: q i baſilica Petri oratoriū i honorē
dei genitricis extruxit. ⁊ ſcē Euphemie baſilicā reſtituit. Cemiteria quoq̧ 704 5903
nōnulla: ⁊ pſertī ſcōꝝ Marcellini: Marci ⁊ Damaſij pontificis exornauit. Alīs ēt
baſilicas picturis ⁊ ſanctorum hiſtorijs cultores reddidit. Obijt tandē omni graui
tate preditus. 15°. kalen. decēbris: ⁊ in baſilica quam ipſe conſtruxerat ſepultus ē. Et
tunc ſedes vacauit menſes.3.

Juſtinia⁹ iteꝝ ope Cacani ꝯſtātinopoli reuſus impauit ānis.vi. q cū primū Juſtinianus
adept⁹ ē | impiū Tyberiū: ⁊ Leōtiū: a qb⁹ fuerat impio deiect⁹ i carcere inuē
tos eduxit: ⁊ vtrūq̧ pp° ſpectāte occidi iuſſit. Galinicū vo pðiarchā obceca 706 5905
tū Romā relegauit: Multoſq̧ ex iīmicis vario mortꝭ genere e medio ſuſtulit: pleroſq̧
i carcerē truſit: quoꝝ vo nūero quotidie aliquē ſupplicio afficiebat quotiēs trūcis na
rib⁹ mucū abſtergebat. Deinde i odiū pōtici nois vbi exulauerat Mauriciū pðiciū
⁊ Heliā ſpatariū Cherſonā cū claſſe miſit: q oēs pubertatē ſupergreſſos interfecerīt.
Uerū vo priſtina vita ob calamitates perpeſſas nil immutauit: niſi q ro. pontificē ve
nerat⁹ ē. Nā Cōſtātio pōtifici claſſē quo tuti⁹ Cōſtātinopolī veniret miſit rogās
vt dignaret ad ſe pficiſci: qr iam ex mlto tpe erat cupiēs ſummū aliquē pōtificē vidē
quo obtēperāte Tyberiū filiū Juſtinian⁹ cū regio comitatu: ⁊ Cyrū pðiarchā cū oī
clero honoris grā vſq̧ ad octauū lapidē ei obuiā miſit. Et pōtificē quidē vrbē ingreſ
ſū nō ſolū ꝯplexus ē. Uez ēt ei⁹ pedes venerationis cā exoſculat⁹ ē: oīaq̧ pōtificū
decreta ꝯfirmauit. Diſcedēs āt ab eo pōtifex hoiē adhortat: vt cū oīb⁹ pacē ꝯſuet: ⁊
que paci ſunt maxime cū Philippico magni aī viro in cheroneſi inſula exulāti inqui
reret. At Juſtinian⁹ ꝯſilio pōtificis bñ monētis | nō obtēperās interficiendi Philip
pici cā claſſem in pōtū miſit. ⁊ cū Philippico dimicās ab eodem vna cū Tyberio fi
lio vnico interfectus ē. Aphrica enī ⁊ Lybia ac Granate regnū his temporibus a
Saracenis occupantur: ⁊ vſq̧ in preſentem diem illis parent.

Siſinius papa ex Syria oriūd⁹ Joāni.7°. ſuffectus tm̄ dies.xx. quo tpe ma Papa.89
gnū ſcyſma fuit: qui lʒ añ pōtificatū ⁊ i pōtificatu adeo podagra laboraret:
vt nō mō ambulare: verū nec cibū ſumere poſſet: tn̄ ita reipu. ⁊ vrbis rome 706
curā geſſit: vt nil ptermiſerit: qð bonū paſtorē deceret. Uerū ſubita morte ꝯrept⁹
ſepult⁹ ē i baſilica Petri. Et extūc ſedes vacauit menſem vnū ⁊ dies.18.

Venetorum ducum initium.

Paul⁹ luci⁹ prim⁹ venetoꝝ dux hoc ipo ano (cū a ꝯditiōe vrbis vſq̧ i id tps ſb tribūis 706
veneti habuiſſet gubernatiōis formā) ppfrequētes aduſarioꝝ icurſus ꝓrimēdos a
veneto pp°. ſ. pðiarcha: epis cleo: tribūis, pceib⁹ ⁊ plebeis i Eraclea: vt ciuis eraclea
n⁹ creatus dux ducauit annis.8. menſe vno: ⁊ diebus.v. Uir certe (vt aiunt) tanto

Juſtinianus

pricipatu dignus q ſuſcepto magratu fedus cuz lōgobardis inijt:ꝛ Eraclee fines a
plane maioꝛe vſ3 ad minoꝛē pduxit. Nā cū vſq3 in hoc tēp⁹ Veneta ciuitas parui mo
menti fuerit nūc extructa ꝛ ampliata indies vrbe:inſtructiſq3 claſſibus tanq̄ nobili
ſimi viri huc atq3 illuc,p exercēdis,negociationibus ſuis nauigātes:cum perſepe ab
emulis magnas paterent̄ inſidias:hunc ducem ſibi delegerunt.

Papa 90 Conſtātinus papa natiōe Syrus p⁹ Siſiniū ſedit ānis.7.ꝛ die.15. Vir eru
ditiſſimus greca latinaq3 lingua. Cui⁹ tpe Rome triēnio fame laboratū ē.
In q̄ qdē penuria pauperes q̄maxime iuuit. Vñ ꝛ oēs pontificē iſtū e celo
miſſu3 acclamare ceperūt. Hic (vt pmiſſu3 ē) ad Juſtinianū impatoꝛē amoꝛis gr̄a cō
ſtātinopoli3 ſe trāſtulit. Inde Juſtiniano defuncto Philippicū ſucceſſoꝛē hereticu3
declarauit. Saxonūq3 reges duos: vt Paulus lib⁹ 6⁹ ſcribit voti religioniſq3 cauſa
Romā veniētes baptizauit:q regno abrenūciātes monaſteriū ingreſſi ſūt: vbi paulo
poſt obiere. Nec multopoſt Conſtantinus morit̄:ꝛ in Petri baſilica tertio idus fe
bꝛuarij ſepelitur. Et ceſſauit epiſcopatus menſes duos.

Luitbpertus quartuſdecim⁹ lōgobardoꝝ rex Junipti regis fili⁹ puer:cui pr̄ Aſpran
707 dū tutoꝛē dederat:regnauit mē.8. Vex Raginptus Thaurinēſiū dux:quē Cūdip
tus rex cū extingueret̄ a Grimoaldo reliquerat paruulū:de quo ēt ſup̄ dictū ē cū va
lida manu venit aduerſus Aſpꝛādū ꝛ Rhotariū Bergomatē ducem:ꝛ apud Noua
riam vrbem cum eis conflixit. Quos cum in pꝛelio ſuperaſſet Longobardoꝛum re
gnum inuaſit:ꝛ eo anno moꝛtuus ē.

Raginptus igit̄ 15⁹. lōgobardoꝝ rex Luitbperto puulo deiecto regnauit āno vno.
703 Aripertus Raginperti regis fili⁹. 16. lōgobardoꝝ rex p⁹ pr̄em regnauit annis. 12. Vir
iuſtitie ꝛ pietatis cultoꝛ:ꝛ i pauperes munificētiſſim⁹:qui 3elo chꝛiane religiōis du
ctus (vt Paulus li⁹ vj⁹ tradit) alpes cecias:i quib⁹ Genua ē:ꝛ gcquid ab ea ad alpes
vſq3 galliaꝝ fines ptinebat̄:btō Petro donauit. Hic iterato cū Luitbpto rege puu
lo ꝛ Aſprādo tutoꝛe:aliſq3 ducibus apd̄ Papiā pugnauit:quos oēs fudit atq3 fuga
uit: Luitbptūq3 regē ꝯprehēdit:quē nec m̄ltop⁹ interfecit. Perſecutus ēt Rhotariū
Bergomatū ducē q auſus fuerat regnū inuadere Laudū expugnauit:ꝛ Bergomū
obſedit:eāq3 vici cepit:ibidēq3 illū ꝯprehēdit ac Thaurinū in ppetuū relegauit: vbi
paucis p⁹ dieb⁹ vitā finiuit. Totā inſup Aſpꝛādi familiā extinxit excepto Luitbprā
do puulo filio:q iuſto dei iudicio p̄uat⁹ ē. Vex Aſprād⁹:q ad bauaroꝝ regē ꝯfuge
rat ipſius regis auxilio fretus i Italiā deſcendit:ꝛ collat̄ ſignis cū Ariperto dimica
uit:ac victoꝛ euaſit. Aripertus aūt dū trepide onuſtus auro fugeret in Ticino flumi
ne ſummerſus ē. Cuius coꝛpus in Craſtinū inuentū ad ſaluatoꝛis templu3 qd̄ Ari
pertus proauus cōſtruxerat cum pompa perlatum ē.

Philippicus Philippicus q ꝛ Bardanicus. 30. Cōſtātinopolitanus impatoꝛ p⁹ Juſtinianū
impauit āno vno ꝛ mē.vj. Vir ſani ai ꝛ ꝯſilij:q omniū cōſenſu ſuſcepto impio
5909 710 Cyꝝ pꝛiarchā i pōto relegauit:eo q bn̄ cū ro. pōtifice ſentiret:i cui⁹ locū Joānē he
reſiarchā abbatē ſuffecit:cui⁹ qdē dogmata ſtati3 Romā miſit iuſſitq3 vt oiu3 ꝯſenſu
approbaret̄. At Cōſtātin⁹ pōtifex habita ſynodo nō mō Philippici ꝛ Joānis abbat̄
opiniones iprobauit:ſ3 ēt decreuit vt ſcōꝝ imagines q.vj. cōcilijs ab oibus pbat̄ in
terfuerāt i poꝛticu beati Petri depingerēt̄:ipmq3 impatoꝛē hereticū declarauit.ꝛ ꝯ
ſtituit ne impatoꝛis hꝛtici nomē publicis ſcript̄ reciperet̄.vex ab Anaſtaſio deiect⁹ ē.

Anaſtaſius Anaſtaſius cognomēto Arthemius.31. Cōſtātinopolitanus impatoꝛ poſt Phi
lippicū impauit ānis.3. Hic inito pꝛincipatu ſtati3 Philippicū oculis pꝛiuauit
5910 711 poſt hec ad ro. pōtificē lr̄as dedit qbus catholice fidei ac ſexte ſynodi ſe acerrimū d
fenſoꝛē futurū pollicet̄. Inde cū ingentē claſſe3 Alexādriā miſiſſet eius duces in iti
nere rebellātes in Cōſtātinopolim arma retulere: Theodoſiūq3 quendā imperato
rem creauere. Qui ſtatim apud Niceam vrbem contra Anaſtaſiū ꝯflixit: eumq3 ſu
peratum clericum oꝛdinauit.

712 Dagobertus 15. frācoꝝ rex Chilpico pr̄e d̄functo ſucceſſit:cui⁹ regni āno p⁹ Grimoal
dus Pipini filius,ppter q̄ſdā ſecretas factiōes pariſi⁹ a Rothagalio leudicēſi dolo
perēpt⁹ ē:ꝛ p eo eius fili⁹ Theobaldus p auctez Pipini palatio regio p̄ficit̄. moꝛq3
Pipino reb⁹ humanis exēpto frāci i Theobaldū irruūt eoq3 fugato Ragūfredū ma

iorē domꝰ ꝯſtituūt. Pipino āt ſupſtes fuit Carolꝰ vnicꝰ filiꝰ: cui cognomē Martel/ Philippicus
lo fuit. Defūcto poſtmodū Dagoberto frāci Danielē quēdā ignote ꝓſapie clericū in
regē erigūt: eūqꝫ Chilpicū tertiū noiant. Hūc Ragūfredꝰ i Carolū Martellū duce
re coegit: ꝛ maximis incōmodis ipm Carolū affecit. Sꝫ paulopꝰ Carolꝰ iniurias re
ceptas vlturus i Chilpicū regē ꝛ Ragūfredū gubernatorē duxit: atqꝫ i agro camera
cēſi ꝓlio victos fugauit: ingētēqꝫ predā duxit i Auſtriā. Carolus vero in Germania
Clotarium quartum ſublimauit in regē. Et Ragūfredū vicit: cui adēpto principatu
ſolā Andegauiā habitandā conceſſit. Mortuo vͦo Chilperico rege frāci Theodori
cū quartū Dagoberti tertij filiū. Et poſt eum Clotariū quintū ad faſtū regiū ꝓmo
uent. Carolus vero in Auſteria ſub Clotario quarto preeſt palatio.

Gregorius ſcḋs papa: p̄re Marcello romano natꝰ. pꝰ Cōſtātinū ſedit ānis Papa 91ꝰ
16. mēſi. 9. diebꝰ ¶ Uir certe ſanctiſſimꝰ: tātaqꝫ erudiōe ac facūdia habi/
tus ut facile ꝯuinceret male ḋ fide catholica ſentiētes: q inito pōtificatu ſta 715 5912
tiꝫ menia vrbis ex ꝑte collapſa reſtituit: ꝛ tēpla Petri ac Laurētij ex̄ muros inſtau
rauit: atqꝫ idē i alijs baſilicis affecit ꝛ eas muneribꝰ multis exornauit. Monaſteriū
quoqꝫ via hoſtiēſi nō lōge a Pauli baſilica poſitū reſtituit. Necnō ꝛ beati Andree
monaſteriū qḋ Barbare nūcupaꝛ. Eius opa Germani ad fidē ꝯuerſi ſunt. Hic Leo
nē imperatorē hereticū habita ſynodo excōmunicauit: eo ꝙ ſctōꝝ imagies non deſi/
neret abolere. Deniqꝫ vir ſcūs poſtq̄ domū ꝑnā i honorē ſancte Agathe dedicaſſꝫ
i eaqꝫ monaſteriū extruxiſſet: ac oēs ſuo exͦ ad ꝟtutē ꝛ ſanctitatē incitaſſet. 3ͦ idus fe
bru. migrauit ad dn̄ꝫ: cuiꝰ cōpꝰ i Petri baſilica ſepl'tū fuit. ꝛ tūc ceſſauit ſedꝭ dies. 35.

Marcellꝰ ciuis Eraclеanꝰ ex clariſſima Funicaliū familia hoc āno apḋ Eracleā oiūꝫ
ſuffragijs Paulo Lucio ſcḋs venetoꝝ dux ſuffectꝰ ducauit ānis. 7. mēſi. 3. die. 6. de 714
quo nil memoria dignū inuenimus.

Uiri doctrinis excellentes.

Bndictꝰ mediolanēſiū archiepꝰ tēpeſtate hac. Paulo liͦ. 6ͦ. cͦ. 24ͦ. teſtāte i tota Italia
i diuinaꝝ eruditionū ſchol' floruit: ac nōnulla ꝯpoſuit: q rome ēt cāꝫ ꝓ papienſi ecc̄a
egit: vbi ḋclaratū fuit papiēſeꝫ epꝫ romāe ſedi tm̄ nō mediolanēſi ep̄o obtēpaꝛ debē.

Egidius natione grecus ꝑ hos dies ſciētia ꝛ miraculis clarus fuit: q (vt aiūt) in medi
cinis librū de pulſu metrice ſcripſit: cuius principiū ingenij vires modicis conatibꝰ
impar. Item de venis: cuius principium. Dicitur vena: qm̄ fit in renibus vna.

Bonifaciū Magūtinū epm his tēporibus floruiſſe ꝯſtat. q cū e Britānia ad hūc Gre
gorīū veniſſet ex monacho ꝓpter eius ſanctitatē epūs ſcūs i Germaniā ad ꝯfirman
dos i fide populos miſſus ē: qḋ qdē ꝑdicatione ꝛ exͦ ita egregie egit vt Magūtinꝰ
epus erectꝰ ſit. Poſtea cū i aphrica vͦbū dei ꝑdicaret ab ifidelibꝰ martyrio coronatꝰ ē. in phrisia

Petroniꝰ al's petronax brixianꝰ ciuis: vir potētiſſimꝰ ꝛ religiōe iſignis hac etate (pau
lo liͦ. 5ͦ. referēte) apḋ Gregoriū claruit: cuiꝰ pōtificis ſuaſu monaſteriū Caſſinēſe ſan
cti Bndicti ꝓpe derelictū ſua impēſa edificijs ꝛ monachoꝝ frequentia reſtaurauit
anno poſtq̄ a lōgobardis deſtructū fuerat centeſimo duodecimo.

Theodoſius tertius. 32ꝰ. Cōſtātinopolitanꝰ impator ſuperato ꝛ tōſorato im Theoſoſius
peratore Anaſtaſio. Impauit āno vno. hūc ignobilē fuiſſe tradunt quippe
q apḋ publicanos ſcripta facē ꝯſueuerat. Uerū ſuſcepto impio catholice fi/
dei emulatori vt vir catholicꝰ eē cepit: q ſtatiꝫ imagies ſcōꝝ ꝑuꝫ a Philippico ōmo/ 713 5914
litas i priſtinū locū reſtitui mādauit. Sꝫ anno impij ſui pͦ a Leone. 3ͦ. deiectus ac ſi/
ne leſiōe abire ꝑmiſſus: clericulqꝫ ſcūs r̄liquū vite ſue priuata vita i mōaſtēio pegit.

Leo tertiꝰ. 33ꝰ. ꝯſtātinopolitanꝰ impator pꝰ Theodoſiū impauit cū Conſtātino
filio ānis. 24. hic ab hereſiarchis ſeductꝰ cū i pōtificē ro. apte iuehi nō poſſet te Leo
ſte Paulo liͦ. 6ͦ. cͦ. 26ͦ. edictū ꝓpoſuit vt oēs q ſb impio ro. eēnt apḋ Cōſtātionopoliꝫ
ſcōꝝ omniū imagies ꝛ ſtatuas e tēplis abraderēt: aufferrētqꝫ affirmans ſe id facē ad 716 5915
tollēdā idolatriā: q vͦo ſecus feciſſet cū ſe ꝓ hoſte publico habiturū. At Gregoriꝰ pō
tifex tāte impietati nō ſolū nō obtēperauit: ſꝫ ēt oēs catholicos admonuit: ne timore
vl' edicto pꝛicipis i tm̄ errorē vllo mō dilaberēꝛ. Qua cohōtatiōe adeo italie populi
aīati ſūt vt Paulū abfuerit qn ſibi aliū ḋligerit impatorē. Quominꝰ āt id fiēt aucte
ſua Gregoriꝰ obteſtari ānixꝰ ē. Rauene tn̄ tāta ſeditio orta ē: cū alij impatori: alij pō
tifici obtēperandū dicerēt vt in ipō tumultu Paulus exarchus cum filio occidereꝛ.

Leo tertius
Mittitur deinde ab imperatore Eutbichius Eunuchus qui pollicitationibꝰ ⁊ do-
nis longobardos a pontificis beniuolentia ſeiungeret. Uerum id fruſtra tentatum
ē. Leo rurſus diabolico ſpiritu incitatus omnibus mandat| vt ſimulacra omnia ad
eum deferant: vel incendant: non obtemperantes punit. Germanum patriarcham
id potiſſimum improbantem in exilium mittit: ⁊ in eius locum Anaſtaſium male cū
epiſcopo ſentientem ſufficit: quoniam poſtea ſupra habita Synodo priuauit: ⁊ ab
officio diuino ſemouit: niſi ad catholicam fidem reuerteretur. Ipſum preterea impe
ratorem admonuit: vt omiſſis erroribus| veram tandem amplecteretur fidem: ⁊ ſan
ctorum imagines abolere deſineret: quorum memoria exemplari ad virtutem exci-
tarentur homines. Uerū cū in obſtinatione perſiſteret a Gregorio tertio imperio ſi
mul ⁊ fidelium communione priuatus ē: ⁊ poſtremo excommunicatus interijt.
718 Carolus Martellus Pipini ſenioris filius hoc anno defuncto patre. Palatio regis
Francie preficitur: regnauitqꝫ in Auſteria: ⁊ eo in magiſtratu annis vigintiſeptē.
Nam Pipinus duos filios habuit: videlicet Carolum hunc: ⁊ alium quo mortuo
hic ſolus regnum ⁊ principatum tenuit| multis tamen aduerſantibus maxime Eu-
done Aquitanie duce: ⁊ Clotario quinto rege. Sed eo mortuo Carolus hic totā
Auſterie regni partem regens Saxoniam: Bauariam: Friſiam: Alemaniamqꝫ cō-
triuit: ⁊ regno Maſſiliam adiecit. Ac per Gregorium papam ad principatum voca
tus| cum intellexiſſet Saracenos ex Aphrica in Hiſpaniam traiectos omnem pro-
uinciam depopulaſſe: atqꝫ inde ab Eudone in Galliam euocatos| magnis itineribꝰ
in hoſtem eccleſie cauſa auxilio Luithprādi Longobardis regis fretus proficiſcitur
ibidemqꝫ apud Turonem pugnandi occaſione ſuſcepta hoſtes contriuit. In eo aūt
prelio Paulus hiſtoricus liᵒ 6ᵒ cᵒ 48. ad. 360. Saracenorū milia cecidiſſe ſcribit:
ex francis vero mille tantum ⁊ quingenti deſiderati ſunt| ſicut ⁊ ipſe Caroli littere
ad pontificem ro. confirmarunt. Qua quidem victoria Saraceni Caroli beneficio
a ceruicibꝰ hiſpanorum gallorumqꝫ expulſi ſunt. Carolus deinde in prouinciam re-
greſſus apud omnes in precio fuit. Atqꝫ poſtea Uaſconiam inuadēs regni totiꝰ ob-
tinuit principatum. Extunc regia francorum poteſtas ad| maiorem domus in omni
bus fuit. Hoc duntaxat excepto: ꝙ qui rex dicebatur in Martis campum ſemel in
anno curru inuectus: atqꝫ in eminenti ſedēs ſe populo ſpectandū prebebat: publica
dona ei ſolenniter oblata ſuſcipiens| maiore domus ante ſe ſtante: ⁊ que eo agenda
erant anno populo nunciante. Ita rege domum reuecto| maior domus cetera regni
negocia adminiſtrabat: licet priuilegia ⁊ carthe regis nomine ſcriberentur. Hic tan-
dem poſt clariſſimas res geſtas moriens Pipinū ⁊ Carolomanū reliquit filios.
721 Urſus Ipatus ſimiliter Eracleanus ſecundus Uenetorum dux Marcello in Era-
clea ſiue ciuitate noua ſuffectus ducauit annis. 9. Qui cum inſoleſceret| multaſqꝫ ce
des ac tyrannides indies exerceret ciuili obtruncatus ē: vbi Ueneti laborum ſuorū
initia habere ceperunt: poſt cuius necem ceſſauit ducatus annis. 6. Et tūc reſ ſuene
ta per magiſtratus ⁊ milites agi cepta ē.
722 Aſprandus Luithperti olim regis tutor decimuſſeptimus longobardorum rex ſupe
rato Ariperto regnum obtinuit: ⁊ regnauit Paulo teſtante menſibus. 3. Uir ꝑ om-
nia egregius: cuius prudentie ruri equandi ſunt. Hic filium Luithprandum anteꝗ̄
moreretur| approbantibus omnibus regni ſucceſſorem reliquit.
Luithprandus igitur Aſprandi regis filius| decimuſoctauus longobardorū rex hoc
anno ſuperſtite adhuc patre regnare cepit: ⁊ regnauit annis. 31. ⁊ menſibus. 7. Uir
certe tanto principatu digniſſimus: ſi prudentiam: ſapientiā: conſiliumqꝫ quo plu
rimum valebat inſpicias. Erat enim corpore giganteo ⁊ vaſto: ⁊ manu adeo prom-
ptus| vt nemo eo pugnatior haberetur. Iuſtitia vero ac clementia ita inſignis habe
batur| vt difficile iudicaretur: qua in re maiorem promeretur laudem. Chriſtianiſſi
mus etiam fuit: ⁊ multa templa tum Papie: tum alibi miro extruxit ornatu| additis
monaſterijs ⁊ predijs. Intraqꝫ palatium ſuum oratorium in honorem Saluatoris
mundi conſtruxit: vbi ⁊ ſacerdotes ⁊ clericos multos inſtituit: qui die noctuqꝫ diui
na exoluerent officia. Hic primo regni ſui anno donationem: qua beato Petro Ari
pertus rex Coccias alpes donauerat| confirmauit. Uerū Rauenā diu ab Exarchis

Leo tertius
poſſeſſa obſidens: tandem cepit: ac diripuit: ⁊ quicquid preclarum in ea fuerat Pa/
piam detulit. Huic Carolus Martellus compater ⁊ amiciſſimus fuit: ac auxi/
liares copias contra Saracenos tranſmiſit. Pipinum quoq; filium in ciſalpinam
Galliam: vt ei capillum ex more ſuccideret tranſmiſit. Quem Luitbprandus per/
benigne ſuſcipiens collato ſacramento ad parentes multis donatum muneribus cū
gaudio remiſit. Sed. 12.° regni ſui anno cupiditate latius dominandi allectus captis
circunquaq; oppidis Romam obſidere cepit. Quo timore Gregorius pontifex Ca
rolum in auxilium poſtulauit: ad quē Carolus confeſtim oratores miſit: rogās ne
vrbem opprimeret: aut pontificem vexaret. Quo audito libenti animo Luitbpran
dus vrbem obſidione ſoluit: atq; inde Zacharie pontificis hortatu romanis oppida
ex Sabinis excerpta reddidit. Narniam preterea ⁊ Anconam ex Picentibus ⁊ q̄c
quid a longobardis. xxx. annis in Ethruria occupatum fuerat reſtituit. Uerum nō
ita multopoſt rex omni laude dignus: etate grandeuus vite ſue curſum expleuit.
Eiuſq; corpus Papie in baſilica beati Hadriani collachrymantibus vniuerſis ſe/
pultum fuit.

Auguſtini patris noſtri ſanctiſſimum corpus hoc anno Paulo li.° vj.° c.° 45.° teſtāte q̄ð 726
antea ducentis ferme ⁊ quinquaginta annis ab Ippone in Sardiniā fuerat trāſla
tum: cum Uandali predabundi Aphricā vaſtarent: huius chriſtianiſſimi Luitbprā
di regis diligentia ex Sardinia Papiam delatum ē: ⁊ celeberrimo ipſis vrbis loco
quod celū aureū dicebatur ab ipſo rege in beati Petri honorē extructo ꝯditū fuit.
Peſtilentia maxima hoc anno Conſtantinopoli fuit: qua ſupra trecēta hominum mi
lia (Paulo lib.° vj.° c.° 46. referēte) periere. Cuius tamē triēnalis ſaracenorū obſidio
fuit. Nam vt diximꝰ Saraceni a Carolo ab Hiſpania Galliaq; expulſi rabiē oēm
⁊ indignationem ex clade trecentoꝝ ſexaginta milium interfectoꝝ conceptam ī Cō
ſtantinopolitanos verterunt: eorumq; vrbem terra mari triennio obſidere. Sꝫ cū
fame frigore peſte ⁊ bello multa paterent̄ incommoda obſidionē ſoluentes: ac ſi per
territi abſeſſere. Qui inde digreſſi Bulgaros qui ſuper Danubium ſunt bello ag/
greſſi ſunt. Et ab hac etiam victi ad ſua rediere.
Comete duo hoc anno Januario menſe per. xv. dies in celo viſi ſunt: quorū vnus ſo 729
lem precedebat in mane: alter veſperi ſequebatur.
Richoclus Phriſionū dux hoc anno ad predicationē Uolfranij Senonēſis epiſco
pi conuerſus vt baptizaretur. Cumq; iam lauacro impoſuiſſet alterum retraxit di/ 731
cens. Ubi nam plures ex patribus meis ſunt in inferno an in paradyſo? Et audiēs
ꝙ in inferno ſtatim intinctū retraxit pedē: Laudabiliꝰ inq̄t ē vt plures q̄ꝫ pauciore horrendū dictū factum
ſequar. Atq; ita ſua fatuitate deluſus morte impremeditata eueſtigio raptꝰ fuit.

Gregorius 3.ꝰ papa: Joāne patre Syro natus poſt Gregoriū ſecundū ſedit
annis. x. mē. 8. die. 24. Uir plane ſingularis doctrine: ⁊ eloquētie: ⁊ tā grē Papa 91ꝰ
ca q̄ꝫ latina lingua eruditꝰ: necnō ⁊ orthodoxe fidei acerrimus defenſor: q
ob pietatem ⁊ humanitatē adeo Chriſti pauperes cōplectebat̄ vt neminē ſine ele 732 5931
moſyna a ſe vnq̄ꝫ dimiſerit. Hic inito papatu ꝯciliū mille pene epōꝝ Rome celebra/
uit: in quo Leonē (vt p̄diximus) imperio ſimul ⁊ fideliū cōmunione priuauit: eo ꝙ
ſtatuas ⁊ ſantoꝝ imagines demolitus eēt. Declarauitq; imaginū ſanctoꝝ veneratio
nē eē licitam: ⁊ huiuſmodi ſtatuti violatores excōmunicationis ſentētia innodauit:
vt habet̄ in canone de ꝯſe. di. 3. c.° Perlatū. Hic oratoriū in Petri baſilica ꝯſtruxit: in
quo de reliquijs fere omniū ſanctoꝝ recōdes ibidē quotidie celebrari mādauit. In
canone quoq; adiūxit hec verba: Quoꝝ ſolēnitas hodie in cōſpectu diuine maieſta
tis tue celebrat̄ domine dominus noſter in toto orbe terraꝝ. Hic nōnulla tēpla ve/
tuſtate ⁊ in curia collapſa inſtaurauit: necnō ⁊ multa monaſteria partim reſtituit: ⁊
partim a fundamētis extruxit ⁊ monachis repleuit: q̄bus ⁊ regulā integre ſancteq;
viuēdi tradidit. Menia inſup vrbis multis in locis reſtituit. Idē fecit centū cellis
iam prope deſertis. Tandē de deo deq; hominibꝰ meritus. 4.° kalē. decēbris morit̄:
⁊ in Petri baſilica ſepelit̄. Et tunc ceſſauit ſedes dies. ix.
Ueſegothi ⁊ Gothi oēs q citeriorē Hiſpaniā ⁊ Galliā occupauerāt his tēporibꝰ teſte
Paulo l.° vj.° auxilio carētes ī poteſtatē Caroli Martelli deuenere. Nā ⁊ Luitbprā 734

Leo tertius
dus rex huic bello pro Carolo multas copias miſit: Ac ſic Veſegothi ⁊ Gothi: qui trecentis quaſi annis in Jtalia: Gallia: Hiſpaniaqꝫ imꝑauerant funditus deleti ſunt/ preter paucos quos Barchinonenſes liberauerant.

937 Adeodatꝰ Galeanus ciuis Urſi quondam ducis filius. 4ꝰ. Venetoꝝ dux hoc anno i Methamacho oium ſuffragijs mutata magiſterij ſede: ⁊ militū noie exploſo/ dux creatus: ducauit annis. xi. ⁊ mē. 2. Vir quidē auariſſimus: ⁊ ciuibus infenſus: q cū nimiū crudeſceret: multaſqꝫ tyrānides exerceret/ plebs Veneta (annuētibꝰ nobilioribus) ad arma excitatur: ⁊ refractis palacij cuſtodijs eum deponit effoſſiſqꝫ oculis extra vrbem expellit.

Conſtātinus

1939 740 Conſtātinꝰ qntus Leonis impatoris filiꝰ. 54. Cōſtātinopolitanus imperator. pꝰ prēm ſolus imperauit annis. 35. Qui paternarū impietatū emulator leges ⁊ patrū ſanctiones ꝑ viribus perſequi nō deſtitit: ⁊ i omni vite ſue tēpore maleficijs ac magicis artibꝰ luxurijſqꝫ deſeruiuit. Jnimicꝰ Chri fidei: q ⁊ clericos multos monachos ac ſeculares catholicos Anaſtaſij heretici patriarche cōſtātinopolitani ſuaſu interfecit: ad quē Paulus ro. pōtifex nūcios e Roma Conſtātinopolim miſit: q ipſum adhortarent̄: vt ſacras imagines reſtitueret: ⁊ a cedibꝰ ceſſaret. Qꝫ ſi facere recuſaret/ eū anathematis vinculo innodarēt. At Cōſtātinꝰ ꝑtinax ſanas admonitiones ꝯtēpſit: ⁊ Sabinū Bulgaroꝝ regem in demoliēdis ſacris imaginibꝰ eius impietatē imitatū in grāꝫ recepit: cū antea Bulgaros bello pſecutꝰ eēt.

Carolomanꝰ Caroli Martelli primogenitꝰ hoc anno defuncto pr̄e apō Auſteriaꝫ ⁊ Sueuiā magiſtratū ſumpſit: ⁊ maior domꝰ regie dictus ē. Naꝫ Carolus pr̄ duos pꝰ ſe reliqt filios hūc vꝫ ⁊ Pipinū iuniorē: qbus ⁊ regnū a ſe armis occupatū, adhuc viuens dimiſit. Carolomano huic natu maiori Auſteriā ⁊ Sueuiam. Pipino āt Burgūdiam ⁊ Frācie partē tribuēs. Hic aūt. vꝰ ſui principatus anno deuotionis Romā cū paucis comitibꝰ ſe ꝯtulit: ibidēqꝫ Zacharie pōtificis ſuaſu/ dimiſſa regni glīa mando abrenūciauit: ⁊ ab ipō Zacharia clericus ordinatꝰ in Caſſinēſi monaſterio vitaꝫ monaſticā egit. Verū pꝰ aliqd tēpus vna cū alijs monachis ad Zachariā pontificeꝫ e Caſſinēſi monaſterio venit: a quo ꝑcibus obtinuit: vt liceret eis corpꝰ pr̄is ſui Benedicti iam. 54. annis elapſis furtim vna cū corpe ſororis Scolaſtice a Gallis monachis ablatū repetere. Vn̄ ⁊ Zacharias pōtifex Carolomani ꝑcibꝰ motus ad Pipinū regē litteras exhortatorias miſit: vt pateret̄ monachos corpus ſancti Benedicti ex Floriacēſi monaſterio exportare: qd quidē rex (⁊ ſi moleſte) ꝯceſſit. Verū floriacenſes monachi dolētes ſe tanto pr̄e priuari/ oroni ſe ꝯtulerūt. Quapropter nūcij q corpus deferre debuerāt cecitate percuſſi: ſine corpore ad ꝓpria rediere. Hūc Carolomanū cū deſiderius lōgobardoꝝ rex ex Caſſinēſi monaſterio in Galliā ad Pipinū fratrē regē: vt ei i lōgobardos bellū diſſuaderet/ miſiſſet Pipinus nō mō eū nō exaudiuit: ſꝫ indignatus in Vienēſi monaſterio relegauit: vbi paulopoſt interijt.

Papa 93

5940 741 Zacharias papa: pr̄e Polycronio greco oriūdus pꝰ Gregoriū tertiū ſedit annis. x. mē. 2. die. 15. Hūc inter optimos pōtifices iure ꝯnumerāt ꝙ mitiſſimꝰ ſuauiſſimꝰ: gratioſus ac oi v̄tute preditꝰ fuerit: ac cleri populiqꝫ ro. amator. qui initio pōtificatꝰ ſui oēꝫ Jtaliā bellꝭ ardētē inueniēs v̄tute ſua ſctitate: ac prudētia ad ꝯcordiā perduxit. Poſtea ad tēpla ruinā minitātia reſtituēda manū apponēs mlta reſtituit: ⁊ lateranēſes edes auxit ⁊ exornauit. Petri baſilicā ꝯfractam inſtaurauit: eiqꝫ veſtē quā piuiale dicimꝰ auro ⁊ gēmis diſtinctā ꝯdonauit: i qua depicta erat polymito ope natiuitas dn̄i nr̄i Jeſu chri. Templis quoqꝫ ab ipō inſtauratis extructiſqꝫ fundos: vnde ſacerdotes viuerēt inſtituit. Cunqꝫ greca latinaqꝫ lingua eruditus eēt. 4. dialogoꝝ libros beati Gregorij i grecū trāſtulit: ⁊ alia quedā ꝯpoſuit. Tādem cū populū ſibi creditū ſancte ⁊ integre ꝑ decēniū gubernaſſet. Jdibus Martij

447 deo ſpiritū reddidit: ⁊ i Petri tēplo ſepultus fuit. Et ceſſauit eꝑatus dies. 12.

Aldeprādꝰ Luithprādi regis nepos. xix. lōgobardoꝝ rex: hoc āno defuncto auo ſucceſſit: ⁊ regnauit tm̄ mēſi. vj. Cui ſine liberis defuncto ſucceſſit.

Rachis Thaurinēſiū dux: ⁊ regnauit ānis. vij. vir certe oi ⁊ ꝑpetua laud dignꝰ ad quē pōtifex Zacharias ſtatiꝫ ꝑ integrando pacis federe/ legatos miſit. Et cū eēt aio pius ⁊ religionis amator ex ai ſentētia oia ꝯprobauit ⁊ ꝯceſſit. Ac pꝰ aliqd tēpus diuino

, Conſtantinus
numine tact⁹ regnū ſpreuit: ⁊ vitā monaſticā vna cū vxore ⁊ filijs complexus ē.
Sabanus quintus Venetoꝝ dux hoc anno Adeodato duce deiecto ab omni populo 746
in Mathemācū electus ducauit anno vno ⁊ mē. vj. Vir truculētus. ⁊ tāto magiſtra
tu indign⁹: ꝑpter cuius ſeuitiaꝫ tumultu exorto depoſit⁹ fuit: ⁊ effoſſis oculis ex̄ vr
bem expulſus. Unde Veneti nouam regiminis formā ꝯſtituerūt: ⁊ cū duce alio cre-
ato duos tribunos annuales elegerunt: qui cum duce pari poteſtate ꝯſederēt.
Dominic⁹ Monagari⁹ ſiue ſclauus ſextus Venetoꝝ dux Sabano i Mathemācum
ſuffectus|ducauit annis. v. Huic vt dixim⁹ additi ſūt duo annui tribuni q pari potē- 747
ſtate cuꝫ eo ꝯſedere: qbus Zacharias pontifex ſb anathemat̄ꝭ pena inhibuit ne ſuos
Chr̄i ſignatos ſaracenis (vt hacten⁹) vendere preſumerent. Sꝫ ⁊ hic p⁹ q̄ntū annū
in tumultu oculos cū ducatu amiſit. Sūt q dicāt hoc p⁹ annū ſui ducatus accidiſſe.
Pipinus iunior Caroli Martelli fili⁹ cui ex morte p̄ris cuꝫ Carolomano eius fratre 748
Burgūdia ⁊ Frācie pars obtigerat cū iā Caroloman⁹ monaſteriū ingreſſus eēt|do
m⁹ regie vniūſalis ꝑfect⁹ fcūs|hoc anno regnādi cupiditate duct⁹ legatos ad Zacha-
riā pōtificē miſit: rogās vt regnū Frācie aucte ſua ſibi ꝯfirmet. Regnabat tūc remi-
ſiſſim⁹ ac ociociſſim⁹ Childericus rex: q ō regno nil ꝑter inane reḡ nomē ꝑferebat.
Pōtifex aūt auditis oratoribus annuit eius ꝑcibus accepti bñficij: ⁊ veteris beni-
uolētie mēoꝛ q̄ inter pōtifices ⁊ huius familie pricipes interceſſerat: ⁊ ſic eius aucte
vt patet i canone. xv. q. v. c° Alius. Frācie regnū Pipino huic adiudicatū ē: ⁊ extūc
ex maiori domus: q poſt regē ſummus erat apō frācos magr̄atus regis Frācie dein
ceps a Pipino ho: eiuſqꝫ familia originē habuit. Chilpericus aūt a regno deiectus:
⁊ i clericū tōſoratus|vna cū vxore in monaſteriū truſus ē: vbi vſqꝫ ad mortē in quie-
te vixit. Atqꝫ ita Meronngoꝝ familia regnare deſijt in Gallia: q̄ vt ꝑmiſſum ē re-
gnauit annis. 296. ſub regibus vno ⁊ viginti: quoꝝ noia hec ſunt.

Feramundus	1 an 11	Lotharius item	8 an 44	Clodoneus	15 an 4
Clodius	2 an 18	Dagobertus	9 an 15	Hildebertus	16 an 13
Meroneus	3 an 10	Clodoneus	10 an 27	Clodoneus	17 an 4
Hildericus	4 an 16	Lotharius alius	11 an 4	Lotharius	18 an 2
Clodone⁹ chr̄ian⁹	5 an 30	Theodoricus	12 an 6	Chilpericus	19 an 5
Lotharius	6 an 2	Hildericus	13 an 12	Theodoricus	20 an 15
Chilpericus	7 an 23	Theodoricus	14 an 15	Childericus	21 an 9

ēt deinceps monach⁹.
Pipinus itaqꝫ hoc anno deiecto Childerico a Zacharia pōtifice i regē ꝯfirmatus re- 748
gnauit ānis. 27. Quē ēt p⁹ annū tertiū Stephanus pōtifex i regē ꝯfirmauit: ⁊ vnxit
ac eccē ro. ꝯtra Aiſtulphū lōgobardoꝝ regē ꝯſtituit defenſorē: q ſtatiꝫ ad pōtificis ꝑ
ces i Italiā venit: lōgobardoꝝ exercitū ſuperat. ⁊ Aiſtulphū Papie obſidet. Tādē
pōtifex ꝯmotus malis qbus Italia indies lacerabat̄|pacē Aiſtulpho obtulit mō ab
lata ſibi reſtitueret. Ob quā rē Pipinus obſidionē ſoluēs|i galliā reduxit exercituꝫ:
vbi collect̄ꝭ copijs ſaracenos indō expulit: p⁹ rēptoqꝫ coꝝ rege Gotbiam Aquitanā ⁊
Hiſpanie ꝑtē vi cepit|ac Saxones i amicitiā recepit. Cū aquitanis aūt quoad vixit
diuturnū ei bellū fuit. Tandē ſenio ꝯfectus|ac Patricius creatus eēt|rerū geſtarum
gloria ꝯſumata migrauit ad dominū|relicto poſt ſe Carolo magno filio.
Aiſtulphus. 21. lōgobardoꝝ rex: hoc anno p⁹ Rachiꝫ germanū regnare cepit: ⁊ regna
uit annis. 8. q ſuſcepto regno, ꝑpter ingenij aſtutiā: ⁊ ai ferocitatē oibus arma interta
re cepit: ⁊ ꝑcipue pōtifici ro. atqꝫ romanis nobilioꝛib⁹: quoꝝ ditionē armis ſibi vē-
dicare conabat̄. Dēꝫ.n. Italiā breui tēporis ſpatio vexauerat ⁊ Rauenā Exarcha-
tus ſedē: magnāqꝫ Flaminee ꝑtē vi cepat: qbus calamitatibus Stephanus pōtifex
laceſſitus Pipini frācoꝝ regis auxilia poſtulauit: q̄ ēt cā ad ipm in Galliā ꝓfectus ē.
Pipinus āt pōtificis ꝑcibus motus cū maximas vndiqꝫ ꝯtraxiſſet copias i italiā de
ſcēdit. Aiſtulphūqꝫ apō papiā ei⁹ ſedē obſidione cīgit: oppugnatqꝫ. Stephanus vō
ꝓuicie calamitatibus ꝑmotus|pacē Aiſtulpho obtulit|mō ablata reſtituat: q̄obreꝫ
Aiſtulphus oēs pacis ꝯditiōes accepit: ⁊ plurima ꝓmiſit: pp qō Pipinus obſidionē
ſoluit|ac i p̄rīā reūſus ē. Arbitratuſqꝫ pōtifex Aiſtulphū ꝓmiſſa ſuatuꝝ romā rgreſ
ſus ē reſtitutionē ablatoꝝ expectaturus. Sed Aiſtulphus breui poſt ꝯtractis copijs

Conſtātinus

Romā rurſus obſidiōe cingit:oēꝫ ſuburbanū agrū deuaſtauit maiori detrimēto ꝙ̄ an
tea ꝑ trecētos.44.annoſ poſtꝙ̄ impiū declinare cepat. Nā inō ſcōꝝ mltoꝝ religas
abſtulit/ ꝛ Papiā miſit:vbi decēti loco i baſilicis collocauit. At Pipin⁹ iterū i Italiā
reūſus Aiſtulphū ita obſidiōe cinxit:vt coegerit ipm priſtinas pacis ꝯditiōes acci-
pere. Vñ ꝛ romanis reddidit exarchatū:ꝛ omia q̄ pōtifici ex romanis ꝛ Ethruſcis
ceperat. Tādē p⁹ mlta bella i venatiōe apoplexia interijt:q lꝫ regni ſui principio ni-
mis audax ꝛ ferox eēt:i fine tñ moderatus fuit. Vir plane mlte lrature: q longobar
doꝝ edicta i leges retulit. Et cū multa ſcōꝝ corpora e Roma Papiā detuliſſet/ad eo
rū honorē multa tēpla ꝛ v̄ginuꝫ monaſteria erexit:in quibus ēt filias ſuas deo dedi
cauit. Sūt qui dicāt ipſuꝫ apō Brixiā monaſteriū i honorē ſancte Julie vni filiaruꝫ
ꝯſtruxiſſe:eiqꝫ infinita dona in auro ꝛ argēto fundiſqꝫ contuliſſe.

Eucherius lugdunēſis epus hoc tpe clarus fuit:q ex nobiliſſimo ſenatoꝝ viro ortus
ad religioſam vitā habitūqꝫ ꝯuerſus:diu intra ſpelūce cuiuſdā ſepta in orōnibus ꝛ
ieiunijs deo ſeruiuit:deinde apō prefatā vrbē reuelāte angelo in pōtificali cathedra
ſolēniter collocatus:multis claruit miraculis.

Theodorus ticinenſis epiſcopus vir ſanctiſſimus:ꝛ multa litteratura clarus/hac tem
peſtate claruit: qui ꝛ nōnulla memoratu digna ſcripto mandauit: de quibus in ca-
none fit mentio:ꝛ preſertim.30.q 3.c⁰ Pitaciū.

Papa 94 Stephan⁹ 2us papa pře Cōſtātino ro.natus p⁹ Zachariā pōtifex creatus ſe
dit ānis.5.ꝛ mē.vno. Singularī religiōis ꝛ prudētie vir. Cleri amator: ec-
5951 852 cleſiaꝝ reſtitutor:doctorqꝫ ꝛ clariſſimus p̄dicator:necnō ꝛ pupilloꝝ:vidua
rūqꝫ acerrim⁹ defenſor. Hic(vt p̄miſſuꝫ ē)Aiſtulphū lōgobardoꝝ regē romanos a-
gros inuadentē p⁹ vbis ꝛ munerib⁹(lꝫ fruſtra)conat⁹ fuit. Vñ ꝛ ad Pipinū i gallias
ꝑ aux⁹ implorādo ꝑfectus ē:cui Pipin⁹ Carolū filiū adoleſcētē(q magn⁹ poſtea di-
ctus ē)obuiaꝫ ad cēteſimū lapidē miſit. Et Pipinus ipſe rex ad tertiū lapideꝫ equo
deſcēdēs:frenūqꝫ papalis equi regēs ad palatiū vſqꝫ perduxit. At pōtifex Pipinuꝫ
ſtatiꝫ i regē ꝯſecrauit:imperiūqꝫ e grecis ad frācos trāſtulit:vt habet̄ ex̄ de el.c⁰ Ve
nerabilē:quā Leo.3⁹ poſtea i integrū executiōi mādauit. Hic itaqꝫ foris pace obtē-
ta ſynodū habuit:i q̄ oues ſuas earumqꝫ paſtores recēſuit:ꝛ errātes in viaꝫ rectā re
ducere cepit:vbi ꝛ qd deceat epꝫ :qd preſbrm:qd demqꝫ oēs ſacris iniciatos docuit
tandē cū baſilicas quas Aiſtulphus ꝯminuerat reſtituiſſet:ꝛ de oibus benemerit⁹
eēt.6.kalē. Maij obijt:ꝛ in Petri baſilica ſepultus fuit:ceſſauitqꝫ tē epat⁹ dies.v.

752 Mauriti⁹ Chalbains.7⁹. Venetoꝝ dux:hoc āno Dominico Monagario duce abro
to i Methamāco honoꝝ omniū ſuffragijs creatus/ducauit annis.16. Qui lꝫ nil ty-
rānicū pre ſe tuleri/malū tñ i vrbe intulit exēplū:qꝛ filiū ſuū ducat⁹ ꝯſortē aſſumpſit.
Nec multo p⁹ aliud ſcelus adiecit:q ita violētas in Gradēſeꝫ pŕiarchaꝫ man⁹ iniecit:
vt breui ille ex flagellis illatis obierit. Hic aūt ſuſcepto magřatu iterū venetā rē ad
heraclianos trāſtulit. Exarchatus regni finis.

753 Rauena hoc anno ꝛ magna Flaminee pars ab Aiſtulpho lōgobardorum rege capta
Exarchatus nomē ceſſat:q centū ꝛ.6 4.annis i Italia durauerat a primo exarcho
cui⁹ magřatus incepit anno dni.569.vſqꝫ ad hoc tēp⁹ ſb.10. Exarchis:quoꝝ noia ſūt
hec. Patricius prim⁹. Callinicus 2us. Tertius Hyſanti⁹/Theodorus cognomento
Caliopa.4⁹. Martin⁹ olympus.5⁹.q eo āno cū Siciliā deueniſſet interijt. Theo-
dorus p̄dictus iterū. Joānes Platyna(vt putat̄)cremonēſis.7⁹. Theophilati⁹.8⁹.
ꝛ Paulus.9.ſed mox interemptus : quo mortuo Euthicius.x⁰ loco ſuffectus ē : ſub
quo diuiſa Italia varie pugnatū ē. Ipſa aūt exarchatus appellatiōe ꝯtinebat̄ qcqd
a Placētinis agri papiēſis finibus Padū inter Apeninū paludes ſtagnaqꝫ venetoꝝ
ad Adriaticū pertinet ad Ariminū. In eo ſiquideꝫ exarchatu erāt ciuitates:vꝫ Ra
uena ipſa ceſarea: Forliuiū: Forūpōpiliū: Forūcornelij/nūc Imola: Bononia: Mu
tina: Rhegiuꝫ: Parma:ꝛ Placentia. Hec omnia Pipinus rex pontifici ro.ſuperato
Aiſtulpho donauit.

Papa 95 Paulus primus papa roman⁹:pře Cōſtātino/Stephano patruo ſurroga-
tus ſedit ānis.x.ꝛ mē.1.hō mitiſſimus ꝛ clementiſſimus:q Lrīs edoct⁹ ex⁹
5956 757 nulli vnꝙ̄ malum ꝑ malo:ſꝫ ecōtrario bona ꝑ malis reddidit. Pupillorum

Conſtantinus .5.

quoq̨ ac viduarū curā maxime ſuſcipiēs ēt elemoſynis frequētiſſimis ſuſtentauit.
Hic corpus ſancte Petronille cū ſepulchro marmoreo bis l̄ris notato. Petronille
filie dilectiſſime ex via Apia i Vaticanū deferri fecit. Cū aūt multas i vrbe baſili-
cas vetuſtate collapſas reſtituiſſet| morit̄: ⁊ in Vaticano ſolēni pōpa ſepelit̄: ceſſa-
uitq̨ tūc papatus anno vno ⁊ mēſe vno. Tarchorum regni principium.
Turci Scythice gētes(vt diuus Hieronymus ſcribit)fuerūt ij quos Alexāder Ma
cedo inter hyphoreos montes ferreis clauſit repagul̄. Hi tēpeſtate hac(vt Othus
hiſtoricus tradit)caucaſeas portas egreſſi cū Auaribus viris ferociſſimis bello m̄l 758
tis ex vtraq̨ parte interfectis: ꝯfligerūt. Et exinde pontū Cappadociāq̨ trāſgreſſi
ad reliquas finitimas gētes paulatim ſe infuderūt. Nec multoꝝ latronū more fur
tiuis quibuſdā excurſionib⁹ vires ſibi vēdicātes| occupatis mōtib⁹: ⁊ oportunis clau-
ſtris. Vnde per occaſiones facile irruptiones fieri poſſent| vſq̨ adeo emerſere ⁊ ani
mis ſblati ſunt: vt palam iam pariq̨ marte aduerſum finitimos de agri poſſeſſione
certarēt. Et ꝓcedēte tpe nō ſolū pōtum ⁊ Cappadociā: ſꝫ Gallaciā quoq̨ bythiniaꝫ
Lycbaoniā: piſidyā: vtranq̨ phrygiā: Pāphiliā: Cilyciā: Cariam: ⁊ oēm Aſiam: q̄
minor vocat̄: vltra citraq̨ Thaurū adorās vſq̨ Ionie: ⁊ littora greci maris occupa
rēt. Nec vnū quidē vt mō principē: ſꝫ alios atq̨ alios duces ſequebant̄. Primo enim
vt diximus in Aſiatica Scythia vltra hyphoreos mōtes: ⁊ Tharacūtas inſulas cō
tra Aquilonis vbera ſedes patrias habuere. Viri truculenti: ⁊ i cūctis ſtupris ac lu
panaribus ignominioſi fornicaria comedētes q̄ ceteri abominabant̄. Iumētoꝝ: lu
porum ac vulturum carnes: ⁊ quod magis horrēdū ē hominū ēt abortiua comedunt
de quibus etiam locis ſuis dicemus: cum de eorum regibus tractabimus.
Deſyderius.22⁹. ⁊ vltimus lōgobardoꝝ rex| Aiſtulpho rege defuncto regnauit annis
18. Hic primo Ethrurie dux fuerat: qui cū audiſſet Aiſtulphi obitū| ſtatim regnū in
uaſurus vndiq̨ lōgobardoꝝ copias ꝯtraxit. Et vt id obtineret ꝯtra Rachiſiuꝫ qui 759
monachi habitū ſumpſerat| multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quāobrem eos
in ſentētiā ſuā traxit: ⁊ ita regnū in pace ꝯſecut⁹ ē. Eo quippe tūc lōgobardoꝝ virtus
ob delitias lāgueſcere ceperit. At Deſyderius omniū adūſarioꝝ metu liberat⁹ a ſpō
ſionib⁹ pōtifici ac romanis factis animū reuocauit: multaſq̨ iniurias illis inferre ce
pit. Vn̄ pōtifex ad Carolū magnū reclamās| rogat vt Deſyderiū admoneat ab inſe
rēdis iniuriis pōtifici cauere. Quod lꝫ Carol⁹ diligēter effecerit| ꝯtineret tn̄ hoieꝫ
in officio armis nō potuit. Quinimo ꝯtractis vndiq̨ copiis i rauenates ditioni ro.
obtēperātes mouit: ⁊ Fauētiā Comachū vi cepit. Nō pōtifex Hadrian⁹ audiens|
primo Deſyderiū nūciis adhortat̄ vt ſuis finib⁹ ſe ꝯtineret: nec eccleſie ditionē inua
deret. Qui pōtificē nō audiēs Vrbinū ⁊ Senegalliā: aliaſq̨ vrbes occupauit: qb⁹
malis mot⁹ pōtifex ad Carolū de iniuria iterū reclamare cōpellit̄. Carolus vō De
ſyderiū ꝑ legatos admonet: vt res iniuria ablatas pōtifici reſtituat al̄s ſe breui cū ex
ercitu affuturū| vt qḋ ſpōte nollet: id vi facere cogeret̄. Parant̄ igit̄ vtrinq̨ exercit⁹
ſꝫ Carolus mira celeritate vſus ꝑmiſſa copiarū parte: q̄ in trāſitu Alpiū| Iouis mō
tē occuparet: ipſe aūt cū reliquo exercitu ꝑ mōtē Ciniſiū in Italiā deſcēdit. Fuſoq̨
ac fugato Deſyderio: q ſe obuiā fecerat| oia lōge lateq̨ populat̄: ⁊ capit. Ac Deſyō
rius deſperatis rebus tāto accepto incōmodo Papiā ſe recepit: vxore ac liberiſ Ve
ronā miſſis: q̄ haud multoꝝ in partes frācoꝝ venit. Nam Bertha Carolomani fra
tris vxor: q̄ mortuo marito cū filijs ad Deſyderiū ꝯfugerat Verone deditionē fecit.
Aldegyſius aūt Deſyderij filius inde ad Cōſtātinopolitanū imperatorē ꝯfugit. Ca
rolus vō e Roma Papiā rediēs. 6°. mēſe poſtq̄ obſideri ciuitas cepta ē ipa potitus
ē. Deſyderiūq̨ vna cū vxore ⁊ liberis cepit: quē regno ſpoliatū Lugdunū relegauit:
⁊ in Papia Mediolanoq̨ frācos ꝓfecit: q lōgobardos earū regionū vſq̨ ad Alpes
tendētiū fouerēt| ⁊ in pace retinerēt. Atq̨ ita anno ſalutis noſtre. 774°. ⁊ quīto pōti-
ficatus Hadriani| regnāte apō Cōſtātinopoliꝫ Cōſtantino. 5°. lōgobardoꝝ regnuꝫ
conſumptum ē: quod per annos. 204. ſub vigintiduobus regibus dignoſcitur fuiſſe
porrectū: quoꝝ noīa hec ſunt. Longobardorum regū Epilogus.

Alboynus	1 an	4	Libertas ſine rege	an	10	Agilululphus	4 an	25
Daphon	2 an	2	Autharim	3 an	7	Adoaldus	5 an	10

Conſtātinus 51

Arioaldus	6	an 12	Harimaldus	12	an 3	Aſprandus	18	mē. 3
Rhotharis	7	an 16	Pathapis	13	an 17	Luitprādus	19	an 31
Rhodoaldus	8	an 5	Junipertus	14	an 12	Rachis	20	an 6
Aripertus	9	an 9	Leinpertus	15	an 8	Aiſtulphus	21	an 8
Gundipertus	10	an 1	Raynpertus	16	an 1	Deſyderius	22	an 18
Grimoaldus	11	an 9	Aripertus	17	an 11			

Carolus Pipini fracoꝝ regis filiꝰ: cui poſtea ex rebꝰ geſtis magno cognomē fuit: hoc
768 anno p̄re defuncto regnū accepit. ⁊ regnauit annis. 46. Reliquit aūt Pipinꝰ duos
pꝰ ſe filios: Carolū hūc ⁊ Carolūmanū: q p̄ris regnū iter ſe eq̄s portionibus partiti
ſunt. Sȝ Carolomano biēnio pꝰ defuncto. Carolus totiꝰ regni gubernacula rexit.
Verū Bertha Carolomani ꝯiunx / Caroli vxori inuidēs ꝓpter amplitudinē mari-
ti / Adoariſ cuiuſdā ꝯſilio vſa / nulla vi ꝯpulſa cū filijs ad Deſyderiū regē i Italiā ꝯfu
git: qui eaȝ ꝑbenigne ſuſcepit: eo ꝙ ſe tutiorē futurū hac rōe a galloꝛuȝ impetu exiſti
mabat: ⁊ ꝙ francos propoſitis Carolomani filijs facilius arma in Carolum ſum-
pturos ſi quid i ſe moueret / arbitrabatur.

Joannes Galbius Mauricij ducis filius. 8ꝰ. Venetoꝝ dux hoc ipſo anno in Era-
clea omniū ſuffragijs ꝯfirmatus ducauit ſolus annis. 19. Qui ab incūte etate in na-
uali militia ita enutritus fuit: vt dignꝰ eēt: quē p̄r ceteris āponeret. Vir certe mitis
ingenij: q oēs dilexit: ⁊ neminē odio habuit. Honōis p̄rie ꝓcurator ac d̄fenſor hitꝰ.

Papa 98 Conſtātinꝰ hus papa / natiōe ro. Stephano ſucceſſit / ⁊ ſedit āno vno: ⁊ mē. vno.
Hic ꝑ Cōſtātini imꝑatoris: ⁊ Deſyderij regis fauorē: fauēte ēt fratre eius To
5967 798 tone Nepeſino duce: fauētibꝰ ēt qbuſdā maliuolis largitiōe ⁊ pollicitationibꝰ corru
ptis ex laico i pōtificē aſſumptꝰ fuit: ꝙobrē multte i eccl̄ia diſcoꝛdie coorte ſūt: ꝑ q̄s
Philippus q̄dā ab alijs eligit̄ pōtifex: q ⁊ breui deiectus ē. Cōſtātinus āt hic ꝑtina
citer egit: ac pōtificalia exercuit. Sȝ poſtrēo i tribꝰ foris: vbi ſancti Hadriani i eccl̄ia
i clero / ppl̄oq̄ȝ ꝯgregato Stephanus ſyculus i pōtificē ē electꝰ. Qui vocatis ex frācia
ep̄is ꝯciliū laterani habuit: i qꝰ Cōſtātinꝰ dānatꝰ ē: q i monaſterio incluſus vitā priua
tā egit: nec mſtropꝰ ocl̄is priuat̄. Et ſunt q hūc inter pōtifices non numerent.

Papa 97 Stephanꝰ itaq̄ȝ 3ꝰ papa / Olino p̄re ſiculo natꝰ deiecto ꝯſtātino deiecto ſecit ānis. 3.
mē. 5. die. 28. Vir vtiq̄ȝ eruditꝰ ⁊ i rebꝰ agēdis (maxie eccl̄iaſticis) ſtrenuꝰ ⁊ ꝯſtās
5968 569 q niſi pōtificatū iniſt ſtatiȝ e gallia ꝑhtiȝ: ⁊ italia ꝯgregata ſynodo Cōſtā. q papatū i
uaſerat: ⁊ cūtca q̄ oꝛdiauerat abrogauit: i ea ſiq̄dē ſynodo Gratia. r̄ferēte inſtitutū fu
it: ne q̄s d̄cetero ꝑ gradꝰ eccl̄iaſticos aſcēdēs pōtificatū obire ꝑſumēt ſb anathemat
pēa: ſic hēmꝰ i ca. 79. di. c. Opōtebat. Promlgatū ē itē vt q̄ Cōſtā. eiꝰ ꝑdeceſſoꝛ i re ſa
cra egiſſet: ꝑter baptiſmū ⁊ chꝛiſma irrita hrent̄. Sȝ ⁊ alia mlta ea i ſynodo ꝯſtituta
ſunt: q̄bꝰ pactis ſequēti die i. ū ē ꝓceſſionaliter ad ſanctū Petrū cū maxima deuotiōe
nudis pedibꝰ ⁊ a pōtifice ⁊ a cūctis q tū aderant. Tande hic verꝰ Petri ſucceſſoꝛ: ⁊
Chr̄i Jeſu verus imitatoꝛ ꝯſumatis oībus q̄ ad paſtorē optimū ⁊ diligētiſſimū atti
nēt. 5. kalē. Januarij quieuit i pace. Et ſepultꝰ i Petri baſilica: ceſſauit ep̄atꝰ dies. 9.

Adrianꝰ primꝰ papa ex p̄re Theo. ſūme nobilitat̄ viro / pꝰ Stephanū ſedit ānis
Papa 98 23. mē. x. die. 18. q ex magnitudie ai: ꝯcilio: doctria: ⁊ vite ſcitatecuȝ quouis optio
pōtifice ꝯpari pōt: cuiꝰ amicitiā q̄rēs Deſyderiꝰ rex / fruſtratꝰ ē dicēte eo nō poſſe in
5971 772 eoꝝ fidē: q totiēs fidē fregit: q̄bus r̄ſis indignatꝰ Deſyderius mlta eccl̄ie itulit dāna
q̄ cū pōtifex ad Carolū reclamaſſet. Deſyde. e regno tādē eiectus ē. ⁊ pace d̄ lōgo-
bardis ꝑta. 7. ſynodū trecētoꝝ: ⁊. 50. ep̄oꝝ habuit: i q̄ primū Feliciana hereſis d̄ ima
ginibus tollēdis abrogata ē: vt teſtat̄ Gratia. d̄ ꝯſe. di. 3. c. Sexta ſancta. Hic ꝯſtituit
vt laici i ep̄oꝝ electiōe nullo mō ſe intromitte ꝑſumāt: vt i decret. 63. di. c. Nullus lai
coꝝ. Vetuit ēt infames ad ſacerdociū ꝓmereri. 6. q. i. c. Oēs vo. Mādauit itē clericoſ
ex̄ foꝛū ſuū trahi nō poſſe. ii. q. i. c. Clericus. Et cū a bello ſecurus eēt ad exoꝛnādaȝ
vrbem: ſacraſq̄ȝ edes animū adiecit. Et primo corpus beati Pauli laminis argētis
incluſit: ⁊ altare beati Petri pallio auro intexto exoꝛnauit. Nōnullas quoq̄ȝ baſili-
cas vetuſtate collapſas reſtituit. Multos ēt aqueductus: turres: ⁊ vrbis muros ma
gna impēſa inſtaurauit. Quibus ꝙ diligentiſſime expletis morit̄: ⁊ in Petri templo
6. kalē. Januarij ſepulit̄. Et tunc ceſſauit papatus dies tres.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Cōſtātinus.6.

Leo q̄rtus.35.cōſtātiopolitāus īpator poſt p̄rem Cōſttinū īmpauit ānis.5.
cuius tēpore imperiū fere noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue Leo.4
occupabant.⁊ romani iam a bello deſtituti ad gallos reſpiciebāt. Hic mor
tuo p̄re q̄ de Bulgaris triūphauerat in Syriā expeditionē duxit. Sed leuibus fa 773 5972
ctis excurſionibus: vbi hoſtes in ſe vēturos didicit: domū trepidus redijt: ⁊ ocio
deditus ſe innūeris imerſit flagitijs. Amauit aūt lapides p̄cioſos. Vñ ⁊ coronā
p̄cioſ ornatā lapidibus ex ſacrario ſācte Sophie ſuſtulit: ⁊ capiti ſuo īpoſuit: q̄ pp
frigiditatē illū ad īteritū pduxit. Huic Hyrena atheniēſis mulier omniū pulcher
rima ⁊ pijſſima vxor fuit: que poſt eius mortē vna cū filio imperiū accepit.

Conſtātinus.vj. Leōis ipſius impatoris filius.36.cōſtātinopolitāus im Cōſtātinus.6.
perator defūcto p̄re impauit vna cū m̄re Hyrene annis.10. Que quidem
prudētiſſima ⁊ religioſa mulier fuit. hec ſtatim impio adepto ꝯciliū ſcōm 773 5977
in Nicena vrbe trecētor ⁊.50.ep̄or ꝯgregauit: in q° inſtitutū ē vt q̄ ſacraſ imagīes
delēdas de cetero dicerēt: ppetuo anathēate necterent. Sācitūq; ē ſpūmſcm̄ a p̄re
⁊ filioq; pcedere. Sz nō tulit diu Cōſtantinus ſcm̄ m̄ris impiū: q: p̄ris flagitia ſb
ſecutus quorūdā flagitioſiſſimor ſuaſu nō multo poſt id decretū abrogauit. Cum
igit̄ Cōſtātinus cū m̄re.10.ānis iperaſſet: orta diſcordia m̄ri impij adminiſtrationē
violēter abſtulit. ſoluſq; ānis.5.impauit.⁊ Mariā duxit vxorē: cuius Theodorā
cubiculariā ⁊ ācillā ardēs vt ea licētius potiret̄ vxorē in mōaſteriū detruſit. adul
terā vō ipiali corōa decorauit. Sz ⁊ aliud addidit flagitiū: q multos nobiliū ſuor
ſine cā excecauit aſſerēs eoſ cū hyrene ꝯiuraſſe. Quibuſ flagitijs irritati ciues Hy
renē reuocarūt: q̄ reuerſa Cōſtantinū cepit: ⁊ effoſſis oculis in carcerē cōiecit: vbi
merito tanq̄ parricida ⁊ ſacrilegus vitā finiuit. M̄r aūt ſola anniſ.4.iperauit. Et
audita Karo.magni fama legatos e Cōſtantinopoli in italiam miſit vt cū eo fedus
hr̄et: iperiūq; cū ſuis terminis diuideret. in q̄ quidē diuiſiōe Hyrene ea Italie ps
obuēit q̄ ad dexterā Neapolis incipit.⁊ ad ſiniſtrā Māfredonia q̄ cum infero et
ſupero mari clauditur: ac ēt Sicilia. Reliq̄ vō pars Carolo ex federe obtigit.

Sanguis Chriſti Mantuanus.

Judeus quidam his tēporibus apud Syriam ira in chrīanos parcitus Chr̄i ima
ginē lancea ſuffodit: ex q̄ ilico ſanguis vbertim effluxit: quo pdigio tremore corre
ptus: ne ſāguis deperiret vas vulneri appoſuit: de quo cū nonnulli languētes lini
uiſſēt: ⁊ ſāitatis beneficia recepiſſēt. Judei ꝯpūcti ad fidē Chrī ꝯuerſi ſūt: quē ſā
guinē diuino diſponēte ꝯſilio Mātue allatū ferūt: vbi cū ppter crebra miracula in
precio hr̄et. Carolus iperator ad Leonē papā ſcripſit.⁊ petijt ab eo ō hac re cer
tificari. Leo igr̄ pō.cū romāoſ moleſtoſ hr̄et ſūpta occaſiōe mātuā vēit: viſiſq; fre
tib° miraclis ip̄z chrī ſāg.ap.pbauit: q ⁊ ī nulli alij pōti.effecē.⁊ nc̄ vſq; mag̊ hrī p̄cio
Auream laminam hiſdē temporibus apud Conſtantinopolim in ſepulchro cuiuſ
dam inuētā fuiſſe tradūt: in q̄ ſcriptū erat. Chrūſ naſcetur ex virgine Maria. Et
credo in eum. Sub Conſtantino ⁊ Hyrene. O ſol iterum me videbis.
Obelerius Antēcius Methamaucēſis tribun° non° venetor dux: h° āno i Metha 787
mauco oiū ſuffragijſ cr̄at° ēte ducauit ānis.2. vir tāto idign° magr̄atu: q̄ cū pricipa
tū adept° eēt miro odio in ciues exarſit: ſeditiōeſq; ac tyrānides in vrbe ſuſcitauit.
Vñ ⁊ merito ab ipſis ciuib° odio hitus ac p̄ria pulſus Taruiſū ſe cōtulit: vbi ab e
xulib° venet̄ iter r̄uocat° dux ōnuo creat° fuit: q̄ Btūz fr̄ez ducat° ꝯſortē accepit ſz
cū ſeditōeſ mag̃ ac mag̃ idieſ ſuſcitaret: magr̄atu tādē diect° i patibl'o vitā finiuit.
Beatus āt Obelerij ducis germāus decimus venetor dux poſt fr̄ez ducauit annis 789
tribus ⁊ diebus.4. Huius inſtigatiōe cū Pipinus Caroli filius venetis belluz in
dixiſſet: eoſq; apō Taruiſiū ſupaſſet: veneti cū Carolo ⁊ eius filio p federa ꝯuene
runt: q̄bus federibus actū ē: vt Btūs apō Methamaucū exularet. Has ob res ve
neti Eracleā deſtruxerūt: ⁊ multi Eracleani ciueſ in vrbē ꝯfixerūt. Et cū nūc vſq;
venetiar ciuitas pui momēti fuiſſet Eracleani illam auxere. Quo anno etiā Aq
leienſes deſerta Aquileia in venetiarum vrbem populariter cōmigrarunt: adeo
vt tūc ſcōa vrbis ꝯditio fuiſſe dicat̄. Hi poſtea venetias vſq; i h° tp̄s gubernauer̄t
Angel° Haduarius.xj.venetiarū dux hoc āno oium ſuffragijs in Riuoalto creatus 792

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Hyrene
ducauit annis.18.hic inito magiſtratu palatiū in inſula Riuialti nunc extāſ edificare
cepit. Et inde tertio anno cū eēt Eracleanus parthiciacuſ Era leā deſtructā reedi
ficauit.⁊ ciuitatē nouā appellauit:q̄ ⁊ nūc vſq₃ epatus rōne retinet nomē. Hic du
os filios ducatus ꝯſortes aſſūpſit.⁊ mōaſteriū ſācti Zacharie edificauit. ibiq₃ eius
reliquias collocauit. Tēplū quoq₃ btō Hylario ſua īpēſa. In q° ēt ſe ſepeliri iuſſit.
Leo.3.papa Azulpho p̄re romāo natus p⁹ Adrianū ſedit ānis.20.men.5.
Papa 88 diebus.9.hic ab ineūte etate ita diſciplina eccleſiaſtica eruditus fuit: vt di
gnus eēt qui ceteris p̄poneret. Erat p̄terea caſtus:integer:pudicus:facū
dus:⁊ doctor virorꝫ ac pauperꝫ amator:atq₃ orphanorū pupillorūq₃ ꝓcurator: ac
5995 796 defeſor:qui dū alqn̄ cleri ꝓceſſionē a btō Gregorio inſtitutā peragerct:excitato tu
multu paſcalis primicerij:⁊ Cāpuli preſbyteri machinatiōibuſ interceptus ē apō
ſācti Silueſtri edē:⁊ multis v̄beribus ceſus:ac lingua oculiſq₃ priuatus in carcerē
cōiectus ē. Verꝫ oīpotens deus mox illi viſū loq̄laq₃ reſtuit. Unde ⁊ poſtea Albi
ni cubicularij ſui auxilio liberatus:⁊ ad Petri baſilicā perductus ibi latuit:donec
Uinigiſius Spoletanorꝫ dux cū coborte accerſitus ad Spoletanā vrbē perduxit
Quo audito ei⁹ ⁊ albini domus direpte ſūt. Leo āt ꝓpe ad carolū d̄ iīuria ꝯq̄ſtur⁹
ī galliā preit. Carolis āt auditis ſeditioſorꝫ ī pōtificē iniurijs pōtificē cū hōeſto
comitatu Romā remiſit. Cui ad pōtē Miluiū clerus cū īgēti gaudio cū oī popu
lo obuiauit. Et nō multo poſt Carolus ꝓponēdis rebus ſubſecutus ē:vbi ex om
ni gallia ⁊ italia ep̄os ꝯuenit:⁊ in Petri baſilica ſynodū hūit:a quibus aſtāte pp̄lo
⁊ clero de vita ⁊ morib⁹ Leōis ſn̄ias rogauit. Leo āt pōti.offēſus id iudiciū q̄ma
xime expoſtulabat. Sꝫ cū oēs affirmarēt ſedē ap̄licā caput oīuꝫ a nēie iudicari de
bere:ipſe corā Carolo ⁊ vniuerſo cetu ſūpto ī māibus euāgelio:vt hēt in canōe.2.
q.5.c. Auditū iureiurādo affirmabat ſe oīuꝫ rerꝫ q̄ ſibi obiiciebanṫ inſontē eē. Pō
tifex itaq₃ infamia liber carolo aliquā relatur⁹ grāꝫ:cū videret imꝑatores ꝯſtātino
politanos egre id nomē tueri idib⁹ decē. āni ſalutis nr̄e.800.i baſilica Petri p⁹ ſa
cra ſolēnia po.ro. p̄cibus carolū Ro. iperatorē declaratū dyadēate decorauit accla
māte ter pp̄lo. Carolo Auguſto a deo corōato mag⁹ ⁊ pacifico imꝑatori vita ⁊ vi
ctoria. Inūxitq₃ eū pōti. vna cū Pipino filio:quē regē italie declarauit. Et ſic caro
lus oblitteratū iā pene in italia Ro. iperiū reſūpſit. Aſſūptaq₃ iperij dignitate Ca
rolus nouas leges cōſcripſit q̄s ꝑ oēm romanū orbē iuſſit obſuari. ⁊ pōti. dcre. pu
blico itidē mādauit vt ſolū caroli legeſ:ſꝫ ⁊ oīuꝫ ipatorꝫ ſollicite obſuari monuit:vt
hēm⁹ i canōe. di.10.c. De ep̄liſ. voluit itē oib⁹ doctorꝫ ſcriptis ſūmorꝫ pō. decreta p̄
ponāṫ:vt di.20. De libellis. Uetuit quoq₃ ne q̄ eccia ſiue prochia niſi ep̄i ꝓuiſio
ne regereṫ.10.q.1.c. Regēda. mādauit p̄terea chr̄ianos nō plurib⁹ ſꝫ vno tm̄ patri
mo i bap⁹ vti debeṫ:vt d̄ ꝯſe.di.4.c. Nō pluref. Tādē hoſpitali permagnifico apō
ſcm̄ petꝫ extructo ac alijs multis tū ſpūalib⁹:tū t̄palibuſ eccleſie exhibitiſ beneficijs
moriṫ:⁊ i Petri baſilica idibus iunij ſepeliṫ.⁊ tūc ceſſauit ſedes dies.3.

Uiri doctrinis excellentes.

Paulus lōgobarduſ hiſtoricuſ agleieſ p̄triarchat⁹ dyacon⁹:ac Deſyderio regi fāilia
riſſimus per h⁹ t̄ps doctria ⁊ eloq̄ntia floruit:quē cū Caro mag. cū Deſyderio rege
captiuū in galliā duxiſſꝫ:poſtea ob igeniſ magnitudinē eū ſū no hūit i p̄cio: vbi cū
multo t̄pe ſtetiſſꝫ:poſtmodū diua inſpirāte clemētia caſſinēſe mōaſteriū igreſſuſ:oē
vite ſue t̄ps maxia cū ſcitate ꝯtriuit. hic Aldepge Deſyderij filie:⁊ Arachis eius
mr̄is rogatu Eutropij hiſtorijs li.2.addidit. Rogatuq₃ Caroli vitas ⁊ lectōes cui
libet ſcōꝝ feſtiuitati ꝯuēiēteſ collegit. Hymnoſ ēt elegātiſſimos edidit:inter quos
Ut q̄ant laxis elegātior hēṫ. Multaſ quoq₃ ep̄laſ hūanitatē plenas ad Carolū dedit.
Iſuardū quoq₃ monachū virū in omni doctrina eruditiſſimū:hac tēpeſtate floruiſſe
cōſtat. Qui Euſebij ceſarienſis more Caroli magni iuſſu omnes actus ⁊ ſcōrꝫ le
gēdas elegāti ſtilo collegit:i vnūq̄dq₃ volum̄ redegit qd̄ martyrologiū appellauit.
Alquine gallus Caroli ma.(vt aiūt)preceptor:uir greca latinaq₃ ligua eruditus.nec
nō ⁊ theologorꝫ phōrꝫq₃ ſui t̄pis p̄iceps: his t̄pib⁹ apō Caro.mag. i p̄cio fuit q ⁊
Bōifacij magūtini ep̄i p̄ceſſoꝛoeſ miſſaleſ:aliaq₃ ecc̄aſtica offā(gothorꝫ pſecutōe d̄
ꝑdita)r̄fecit:cui⁹ rogatu Caro. gymnaſiū pariſi⁹ e roma trāſtulit qd̄ ēt ab athēiſ eo
loci trāſlatū fuiſſe ꝯſtat. hic ad r̄ligionē chr̄ianā hoſifraſcptoſ ꝑtiūteſ edidit li.vꝫ

Carolus

De trinitate li 3. incipit. Gloſo dño Carolo De trinitate itē qſtiōes. Incipit. Deſi
deratiſſimo filio. Speculoꝝ paruuloꝝ li. i. In ſcriptura. De rōne aie li. i. Chariſſi
me in chꝛi charitate. Sētētiaꝝ li. i. Super eccl'iaſticū li. i. De ꝓprietate nominū
deo ꝯuenientiū. Tractatus Dño dauid. Ad diſcipulos dialogoꝝ li. i. Super ge
nſim li. i. De eccl'iaſticis dogmatibus li. i. Credimus vnū deū. Super cātica cā
ticoꝛum ⁊ ſuper Joannem: ⁊ ſuper epiſtolas Pauli li. 3.
Rolādus palatinus comes Caroli ex ſoroꝛe nepos mire magnitudis ⁊ incōparabil' 799
foꝛtitudis vir. Cuius geſta cātatiſſima nr̄is tp̄ibus hn̄tur hoc anno: cū pyreneos
Hiſpanie mōtes (ſic. n. a crebris igniū fulminibus illi mōtes ꝯgnoiant) vna cū Ca
rolo ⁊ ceteris ducibus trāſiret in guaſconū inſidias incidit: cū quibus in p̄lio inito
licet acriter ſe tutati eēnt. Rolādus tamē ⁊ Anſelmus Egibarduſqꝫ ſummi caroli
duces poſt editā ingentē hoſtiū cedē cecidere. Vaſcōes tamen a Carolo ſuperati
meritas perfidie ſue pēas dedere. Sūt tamē qui dicāt Rolādū ſiti nō vulnere pe
riſſe. Poſt cuius interitū paulo poſt in Rontiuallo multi chꝛianoꝝ ꝯtra fidei nr̄e
aduerſarios dimicātes cecidert. Inter quos ferūt. xv. reges ⁊ duces nr̄os deceſſiſſe.

n Icephoꝛ⁹ patricius. ꝯ⁹. ꝯſtātinopolitanus impatoꝛ: p⁹ Hyrenē impauit Nicephoꝛus
ānis. 9. Hic egre ferens Hyrene imperium eā dolo cepit ⁊ in Leſbū iſulā
releganit: vir certe cupid⁹ ⁊ auarus q huius rei cā multos ciues leſit. Hic
fedus iā ante per hyrenē cū Carolo initū per legatos renouanit. Cōtra hūc Aron 797 5996
Sarracenoꝝ admirat⁹ cū trecētiſmilibus in Aſiā duxit. At Nicephoꝛus vt pacē
cōſequeretur trecenta aureoꝛū milia in annos ſingulos pꝛomiſit. Cui⁹ filius: quē
ipſi ꝯſoꝛtē fecerat: cū p̄ria federa rupiſſet ab eiſdē ſarraceīs m'lta icōmoda accepit
Taſſillo bauarie dux ⁊ Deſyderij regis gener vxoꝛis ſtimulis ꝯcitat⁹ q̄ die noctuqꝫ
cū geſcere nō p̄mittebat vt ſoceꝝ e regno deiectū ⁊ in ſuitutē detētū in libertatem 798
armis reduceret hoc āno ſollicitatis hunis. i. vngaris ꝯtra carolū bellū mouet. Sꝫ
Carol⁹ p̄ri⁹ ſua celeritate id cōfecit ꝙ icobatū ſit. Quo ꝯfecto Carol⁹ duci pacē pe
tēti n̄ negauit: acceptis tn̄ Theōe filio ſuo: aliiſqꝫ p̄mult̄ lectiſſimis iuuēib⁹ obſidib⁹.
Aldegiſius Deſyderij filius q āte expugnationē Papie (vt dcm̄ ē) e citrapadanis i
greciā ꝯfugerat: hoc āno grecoꝝ aux⁹ fret⁹ cū magna māu ad repetēdū p̄rnū regnū 799
in italiā veīt. Sꝫ a frācis auſpicio p̄fectoꝝ ſuperatus multiſqꝫ ſupplicijs affectus vi
tam finiuit. Quo moꝛtuo ſuaſū ē Carolo vt oēs lōgobardos italia expelleret. Sꝫ
Carolus cū pōti. Ro. prudētia vſus: cū id tutū neqꝙ videret: ꝙ multis italie pplis
ſāguine ⁊ affinitate ꝯiūcti eēnt ſtatuit lōgobardoꝝ nomē ibi tm̄ remāere: vbi eius
gētis reges ſedē hūere: qđ nūc vſqꝫ a ꝯuicinis ꝓuicijs ſuatū ē. Et ſic iā vſqꝫ ad hūc
articulū p̄ductū decimū libꝝ claudēdū iudicauius: ⁊ qđ ſeq̄t i li⁹ ſeq̄nti uidēdū ē.

Fratris Jacobiphilippi Bergomenſis oꝛdinis fratrū Eremitaꝝ diui Auguſtini in
omnimoda hiſtoꝛia nouiſſime ꝯgeſta chꝛonicaꝝ ſupplemētū appellata: Liber vn
decimus feliciter incipit.

Arolus igitur magnus pro ſuis
egregiis meritis ſingl'ari ꝙ oiuꝫ chꝛiāoꝝ libertatē fide: hoc āno. ſ.
pōtificat⁹ Leōis ſūmi ipiꝫ dignitatē que quingētis ferme ānis a
Cōſtātino magno fuerat amiſſa. ⁊ iā nimia vetuſtate oblittera 801 6000
tā egregia v̄tute ſua reſtituit occidēti. Et Auguſtus appellatus:
iperatoꝛiū nomē dignitatēqꝫ ſuſcepit: nō ſolū (vt p̄miſſū ē) aſſētiē
te: ſꝫ ēt applaudēte ro. po. ⁊ iperauit ānis. 14. cuius gdē vitā ⁊ foꝛ
tiſſima bella ſc introducimus. Moꝛtuo enim Pipino patre ⁊ Carolomano fratre
ipſe totius regni gubernacula ſuſcepit. Et intelligens Himoldum olim Aqui
tanie regē viꝝ ſane potentē Aquitaniā ferme totā ad defectionē perdnxiſſe: quā
pꝛ eius Pipinus ſibi armis ſubiecerat: comparato exercitu ingenti celeritate Hi
moldo obuiam pꝛogreditur. Cuius quidem conatus pꝛimo aduentu repreſſit. nec
multo poſt eum ſuperauit. ⁊ regno eius potit̄. His confectis rebus: Adrianus ſū
mus pōtifex: cū a Deſyderio rege oppꝛimeret̄: Carolū p legatos mōet ut ecclie

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf